

Börtönélet - andragógus szemmel

A felnőtt nevelés törekvéseinek megjelenése - a Baracskai, Pálhalmai,
Budapest Kozma utcai Büntetés-végrehajtási intézetek példáin
keresztül bemutatva

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
1.1 Hipotézisek.....	4
2. Szakirodalmi áttekintés	5
2.1 A magyar börtönügy története	5
2.1.1 A pozitivista kriminálpolitika hatása a „nevelés-gondolat” elterjedésére a XX. század első felében.....	5
2.1.2 A börtönügy fejlődése a két világháború közti időszakban	8
2.2. A „nevelés-gondolat” a sztálini, illetve a lenini büntetőpolitikai modell csapdájában	9
2.3. A „nevelés-gondolat” a konszolidált Kádár-korszakban.....	9
2.3.1. Az ’50-es, ’60-as évek börtöntörténelme, a kriminálpedagógia alapjainak kialakulása a büntetés-végrehajtási intézményekben.....	10
2.3.2 A ’70-es évek büntetés-végrehajtási gyakorlatának szakmai fejlődése.....	11
2.3.3 A büntetés-végrehajtás reformjai a ’80-as években	14
2.3.3.4 A büntetés-végrehajtási intézetekben folyó nevelés történelmi alakulása, fejlődése	16
3. Az általam vizsgált büntetés-végrehajtási intézmények rövid bemutatása.....	17
3.1 Budapesti Fegyház és Börtön, Budapest Kozma utca	17
3.1.1 Börtönváros	18
3.2 Baracskai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet bemutatása.....	19
3.3 Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet	22
4. Európai kitekintés	23
5. Szakmai képzés és oktatás.....	24
5.1 Oktató, képző intézmények	26
5.2 Az oktatás és munkavégzés lehetősége a bv. intézményekben.....	28
6. Empirikus kutatás ismertetése, következtetések	29
6.1. A kérdőíves vizsgálat elemzése: oktatás és képzés a büntetés-végrehajtási intézmények falai között.....	31
6.2. Oktatás vagy munkavégzés?	38
6.3. Kulturális lehetőségek	39
7. Pártfogói felügyelet, utógondozás	41
8. A hipotézisek igazolódása	45
9. Összegzés, megoldási javaslat.....	46
10. Saját képzési terv	48
11. Bibliográfia.....	51
12. Mellékletek.....	54

1. Bevezetés

Dolgozatomban a Magyarországon lévő fogvatartottak oktatásával és szakképzésével kapcsolatos információkat mutatom be. Kutatómunkámat három büntetés- végrehajtási intézet (a továbbiakban bv. intézet) segítette. Több elítélt számára- egyéni motivációs technikákat alkalmazva- a büntetési idő alatt nyílik lehetőség az alapfokú végzettség, az első középfokú szakképesítés megszerzésére. Ezt kiegészítik az intézetekben működő, az erre szakosodott nevelők vagy együttműködő munkatársaik által tartott munkaerő- piaci tanácsadások, tréningek és szakkörök is. A büntetés- végrehajtás a középfokú szakképesítés előkészítése érdekében megteremtette annak feltételeit, hogy a fogvatartottaknak legyen lehetőségük az általános- és középfokú végzettség megszerzésére. A képzés segítségével halmozottan hátrányos helyzetű csoportok, a munkaerő- piacról tartósan kiszorultak, és közöttük a roma lakosság társadalmi visszailleszkedésére nyílnak lehetőségek. A bv. intézetekben felülreprezentáltak azok, akik szociális körülményeik, társadalmi- gazdasági helyzetük miatt a magyar társadalom leginkább hátrányos helyzetű csoportját alkotják. Számukra a bv. intézetben a jogszabályok által megkövetelt magatartási szabályok betartása, a rendszerességre szoktatás megteremti annak feltételeit, hogy eredményesen vegyenek részt a tanfolyamokon. A bv. intézetekben folyó képzések felvállalják a Nemzeti Fejlesztési Terv fő fejlesztési céljait, így az Európai Bizottság által három fő stratégiai prioritást is: a regionális versenyképességet, a társadalmi kohéziót és a foglalkoztatást, valamint a város és vidékfejlesztést, továbbá a fejlesztések során általánosan alkalmazandó két horizontális alapelveket, a fenntartható fejlődést és az esélyegyenlőséget is. Jelentős arányban olyan rétegek jelennek meg a szakképzéseken, akiket nem, vagy csak igen nehezen érnének el a különböző munkaügyi és civil szervezetek.

Az általam megkérdezett és vizsgált elítéltek nagyon magas arányban alapfokú, illetve ennél alacsonyabb csak pár befejezett osztályos általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. Témám aktualitását erősíti a jelenleg kialakult gazdasági helyzet, melynek köszönhetően egyre jobban nő a bűnelkövetők száma. Sokan a büntetésük alatt szerzik meg azt a képzettséget, amellyel új életet tudnak kezdeni szabadulásuk után. Semmilyen megkülönböztetésben nincs részük, a számonkérések, illetve a záróvizsgák teljes mértékben megegyeznek a kinti életben lezajló folyamatokkal. A dolgozatban hipotéziseim felvázolása után egy szakirodalmi áttekintést végeztem, ezután következett az empirikus vizsgálataim értelmezése, a probléma megoldási javaslataim, majd az összegzés.

1.1 Hipotézisek

I. A fogvatartottak fontosnak tartják az intézetekben folyó szakképzéseket, mivel ezzel segíthetik saját reintegrációjukat a szabadulásuk után.

II. Az elítéltek jelentős figyelmet fordítanak társadalmi és szociális elhelyezkedésük megkönnyítésére büntetésük letöltése után, mert ekkor még erős bennük a tudat, a motiváció arra, hogy ne essenek vissza a bűnözői létbe.

III. Az oktatásért felelős tisztek hivatástudatuk miatt fontos küldetesként kezelik a fogvatartottak kognitív fejlődését és visszailleszkedését a társadalomba, mivel a tanulás és a munka meghatározó szerepet tölt be az elítéltek rehabilitációjában.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1 A magyar börtönügy története

2.1.1 A pozitivisták kriminálpolitika hatása a „nevelés-gondolat” elterjedésére a XX. század első felében

A „nevelés-gondolat” a szabadságvesztés-büntetés uralkodóvá válásától, a XIX. század elejétől kísérője e szankciónak, ám aligha vitatható, hogy kiteljesedése a XX. század elejétől színre lépő új – reform vagy pozitivisták - kriminálpolitika hatására történt. A XIX. századi Európa büntető törvénykönyvei, melyek a tettarányos megtorlásának elvét hirdették, a mindennapokban hatástalannak bizonyultak a megrögzött csavargókkal, bűnelkövetőkkel, továbbá a fiatalokékkal és a mentális zavarral küzdőkkel szemben. A társadalmi rend és nyugalom megóvására hivatott államok figyelme a kor forradalmian új – antropológiai, pszichiátriai és szociológiai - kutatások hiteles, tudományos eredményeit alkalmazó – büntetéstan felfogása felé fordult. A pozitivisták iskolája képviselői (Ferri, Garofalo) a büntetéstan történetében először nyújtottak szakmailag megalapozott és meggyőzően rendszerezett ismereteket a bűnözés, a bűnös magatartás eredetéről, de logikus és tudományos alapon egyaránt ésszerű megoldásokat javasoltak a bűn, mint „társadalmi betegség” ellen is. A reformerek a teológiai magyarázatú szabad akarat helyébe a természettudományos alapokon nyugvó determinista felelősséget állították, a tett helyett a tettetést akarták megbüntetni. Korszakos – máig ható – jelentőségű volt az, ahogy átformálták a büntetés cél- és eszközrendszerét. A büntetés célja többé már nem a „megbomlott jogi egyensúly” helyreállítása, hanem a társadalom cselekvő védelme, a bűnre vezető okok feltárása révén, magának a bűnözésnek a felszámolása: a valóságos megelőzés lett. A társadalomra veszélyes emberek – állították – a tudomány eszközeivel felismerhetők, majd kiiktathatók: a halálbüntetéssel véglegesen, a szabadságvesztéssel átmenetileg. A reform-büntetéstanak köszönhető az a napjainkig ható újítás, amely Európa-szerte megteremtette a fiatalokékat (akkoriban a 12-18. életév közöttiek) különleges nevelési szempontú, s a felnőttekétől mindenképpen elkülönített büntető igazságszolgáltatási és végrehajtási rendszerét.¹ A nevelés így a fiatalok bűnelkövetők erkölcsi megjavításának, mint a szabadságvesztés speciálpreventív céljának eszközévé vált.

¹ Kabódi Csaba: A modern kor büntetési elméletei és büntetési rendszerei. In: Kabódi – Lőrincz - Mezey: büntetéstan alapfogalmak. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2005. p. 33-34

„Hazánkban a zárt intézetben belüli nevelési elv első kifejlett intézménye a fiatakorúak javítóintézeti javító-nevelése volt.”² Az 1880-ban életbe lépő Csemegi-kódex eme intézmény bátortalan és rendszer nélküli felvételével még nem annyira a felpezsdülő újszerű büntetőjogi gondolkodásnak, mint sokkal inkább a kriminálpolitikára jótékony nyomást gyakorló szociálpolitikának engedett. A polgári berendezkedésű európai állam szociálpolitikai intézményrendszerében a gyermek- és ifjúságvédelemnek mindenütt előkelő szerep jutott. A hazai gyermek- és ifjúságvédelem szerves részének tekintett deviáns fiatalokkal való törődést pedig a kortárs Finkey így tolmácsolja: „Ez az akció túlmegy a büntetőjog keretén voltaképpen egy nagyszabású mentési akcióval, egy új kulturális vállalkozással állunk itt szemben, ami főleg a szegényebb társadalmi osztályok erősítésére, nyomorának enyhítésére, elzúllásának meggátlására, újabb nemzedékek regenerálására, testi, értelmi és erkölcsi átalakítására irányul. A szociálpolitikának, a társadalmi prophylaxisnak egyik elsőrangú fontosságú kérdése ez.”³

A javítóintézetek hatásrendszere – minden kezdetlegességük ellenére – pedagógiai tartalmú volt. Az intézetek megjelenése a XIX. század utolsó harmadában egyszerűen felpezsdítette a pedagógusok, pszichológusok érdeklődését, akik lendületes fejlődésben lévő tudományuk egyik alkalmazási területét vélték felfedezni a fiatakorú bűnelkövetők sajátos kriminálpedagógiai (pszichológiai) kezelésében. Sajnálatos módon köztük és a büntetés-végrehajtás elméletét uraló jogász-szakemberek között ebben az időszakban még nem jött létre egymás tevékenységét indukáló, inspiratív együttműködés.⁴ „Mindenesetre a XIX. század utolsó negyede, a XX. század eleje az erkölcsi fogyatékosok kriminálpedagógiája és az inadaptáltak pszichológiája megalapozásának időszaka volt, amelyet neves szakemberek: Ranschburg Pál, Éltes Mátyás, Kármán Elemér, Ganyó Vilmos, Vágó Károly munkásságának magas színvonala fémjelez”.⁵

Nem sokkal a Csemegi-kódex hatálybalépését követően kidolgozott ú.n. Királyi Javítóintézetek Alapszabályai (a továbbiakban: Alapszabályok) meghatározták az intézet feladatát, mely nem más, mint „...a kebelükbe befogadott egyéneket vallásosságban és polgári erkölcsökben nevelni, iskolai oktatásban részesíteni s őket a komoly munkássághoz, s illemes magaviselethez szoktatni.” Az Alapszabályok kiemelték, hogy „a javítóintézetek

² Kabódi Csaba: A modern kor büntetési elméletei és büntetési rendszerei. In: Kabódi – Lőrincz - Mezey: büntetés-tani alapfogalmak. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2005. p. 36

³ Finkey Ferenc: A fiatakorúak büntetőjoga Észak-Amerikában. Athenaeum Kiadó, Budapest, 1913. p. 9.

⁴ Pál László: Nevelés a büntetés-végrehajtásban. Tankönyvkiadó, Budapest, 1976. p. 176.

⁵ Lőrincz József: Fiatakorúak büntetés-végrehajtása. Citoyen Kiadó, Vác, 1998. p. 39.

*igazgatója és felügyelő személyzete sohase tévessze szem elől azt, hogy az intézet nem büntetés végrehajtására rendelt hely, s hogy ennél fogva az ifjak nem bűnhődés, hanem elhanyagolt vagy megromlott erkölcsök megjavítására és fejlesztése végett vannak felügyeletükre és őrizetükre bízva.”*⁶ A javító nevelés végrehajtásának kétségkívül legfigyelemreméltóbb új intézménye a nevelés ún. családi rendszere volt. Az Alapszabályok rendelkezése szerint az elkülönítés idejének leteltével a növendéket olyan családba osztották be, amely életkorának és erkölcsi állapotának leginkább megfelelt. A család 20-30 főből állt, a növendékek nevelésével a családfőt bízta meg. A családfő csak szakavatott pedagógus lehetett (fiúknál okleveles polgári iskolai tanító, a lányoknál okleveles elemi népiskolai tanítónő). E pedagógusoknak jó megélhetési feltételeket, nevelési feladataik megoldásához nagy önállóságot biztosítottak. Az Alapszabályok a javító-nevelés eszközeiként a növendékek vallás-erkölcsi és iskolai oktatását, rendre, tisztaságra és fegyelemre szoktatását, munkára nevelésüket határozta meg. A javítóintézeti nevelés rendszerében kiemelt jelentőséget tulajdonítottak a vallás-erkölcsi nevelésnek. A hit és erkölcs tanítása, a szertartásokon való részvétel, a lelkesekkel kialakítható személyes kapcsolat a növendékek érzelmi nevelésének fontos, a kor irodalmában csaknem egyöntetűen hatásosnak megítélt lehetőségét nyújtotta. A javítóintézetek tevékenysége egészen az I. világháborúig jelentős elméleti és anyagi támogatást kapott, a korabeli szakirodalomban joggal emlegették a deviáns fiatakorúak megmentésének egyik sikerintézményeként. A XIX-XX. század fordulóján hazánkban is a bűnözés elleni eredményesebb fellépés sürgető szüksége, valamint a társadalomtudományok fejlődése mentén megjelenő új felismerések a kriminálpolitika módosítását igényelték. A reformirányzatok heves támadást indítottak a klasszikus büntetőjogi iskola tanain alapuló Csemegi-kódex és annak büntetési rendszere ellen. A korabeli magyar büntető-jogtudományt erőteljesen megosztó vita jóformán csak egyetlen kérdésben nem éleződött ki: a fiatakorúak tekintetében. A velük szemben alkalmazható büntetőjogi jogkövetkezmények rendszerét ugyanis a tudományos közvélemény olyannyira avultnak, kialakulatlanak, nem kevésbé hatástalannak ítélte, hogy e téren maradéktalanul megvalósulhattak a büntetőjogi reformmozgalom javaslatai. Az új vezéreszmék – a determinizmus, a célszerűség, a speciálprevenziós, tettes-központú szemlélet – számára mintegy kísérleti laboratóriumként kínálkozott a veszélyeztetett, züllésnek indult, antiszociális gyermek- és fiatakorúak kezelése.⁷

⁶ Lőrincz József: Fiatakorúak büntetés- végrehajtása. Citoyen Kiadó, Vác, 1998. p. 22-39.

⁷ Finkey Ferenc: Büntetés és nevelés. Athenaeum Kiadó, Budapest, 1932. p. 81.

2.1.2 A börtönügy fejlődése a két világháború közti időszakban

A két világháború közötti időszakban a hazai börtönügy fejlődésének megtorpanását az elmélet elszürkülése kísérte, szűkös szakirodalmát alacsony horizontú, prakticista szemlélet jellemezte.⁸ Finkey Ferenc lankadatlan kitartását jelzi, hogy a börtönügynek ebben az elméleti vákuumában is megkísérelte a rabnevelés (általános, felnőtt korúakra is vonatkozó) rendszertani helyét kijelölni, és fontosságát hangsúlyozni: „*A XIX. század első felének javítási elméletét, melyet e század végén s a XX.-nak az elején áttatában, mint naiv, gyakorlatiatlan követelést igyekeztek feltüntetni és eliminálni a börtönügyből, ma új név alatt, de ugyanazon nemes, és most már gyakorlatias törekvés gyanánt áll a szakemberek többségének a szeme előtt....A rabnevelés jelszóval fejezhetjük ki azt a célt legerőteljesebben, hogy a börtönbe beutalt büntetett ne úgy kerüljön ki onnan, mint ahogy bement, hanem a börtönben átélt szigorú fegyelem által megtisztulva, s akinek szüksége volt rá, testileg, szellemileg és erkölcsileg megerősödve, a helyes erkölcsi úton maradás szilárd elhatározásával.*”⁹ Finkey a szabadságvesztés-büntetés hatásrendszerét két alkotóelemre osztotta: az egyik a büntetésből fakadó rossz, amely a büntetéssel járó rosszállással és a fizikailag érzékelhető kellemetlenség által érvényesül, a másik elem az elítélt lelki felemelése, amelyek – eltérően a korábbi korok büntetési rendszereitől – tartalmukban pozitív hatás gyakorolnak az elítéltekre. E pozitív hatás a nevelés, amelynek – Finkey szerint – három területe van: a testi, az értelmi és az erkölcsi nevelés. Ez utóbbi mozzanatot tartotta a szerző a leglényegesebbnek, mint írja: „*Ez a jó, igaz és a szép szeretetére, mások megbecsülésére és az erkölcsi kötelességek önként, lelki szükségéből való teljesítésére rászoktatásból áll.*”¹⁰ Álláspontja szerint, az erkölcsi edzés, az akarat nevelése nem a büntetéstan, hanem a neveléstudomány feladata. Az ún. *bűnügyi neveléstudomány (kriminálpedagógia) önálló tudománynak egyáltalán nem mondható, hanem csak egyik alkalmazott része a neveléstudománynak*”.¹¹

A két világháború közötti időszakban a kriminálpedagógia elméleti műveléséről nincs adat, az akkor hatályos házszabályok azonban rendelkeztek az elítéltek erkölcsi támogatásáról (tulajdonképpen vallás erkölcsi, lelki gondozásukról), kiemelték a rabnevelés tényezői közül a munkára szoktatást, illetve az elítéltek szellemi gondozása körében meghatározták az oktatásnak és a börtönkönyvtár használatának szabályait. Röviden áttekintve a „nevelés-gondolat” fejlődését a XX. század közepéig, megállapítható, hogy „a pozitivistá

⁸ Horváth Tibor: Büntetés-végrehajtási jog. I. kötet. BM. Könyvkiadó, 1983. p. 189.

⁹ Finkey Ferenc: Büntetéstan problémák. Athenaeum Kiadó, Budapest, 1933. p. 139.

¹⁰ Finkey Ferenc: Büntetés és nevelés. Athenaeum Kiadó, Budapest, 1932. p. 83.

¹¹ Finkey Ferenc: Büntetés és nevelés. Athenaeum Kiadó, Budapest, 1932. p. 82.

kriminálpolitika – az elítéltek életkorától függetlenül - végképp száműzte az egyoldalúan a megtorlásra irányuló büntetési célt a szabadságvesztés végrehajtásából. A pozitív hatások közvetítésének gyűjtőfogalma a rabnevelés lett, intézményei az elítéltek értelmi, erkölcsi szocializációjának hiányait kívánták pótolni. A politikai, gazdasági és szemléleti okokból az igazságszolgáltatás perifériájára szoruló börtönügy a tudományos érdeklődést már nem ébreszti fel, a rabnevelés intézményeinek működése praktikus korlátok között marad.”¹²

2.2. A „nevelés-gondolat” a sztálini, illetve a lenini büntetőpolitikai modell csapdájában

1949-től gyökeres büntetőpolitikai fordulatra kényszerült Magyarország. A nevelés a nagypolitika mindent átható szlogenje lett, amely az új szocialista embertípus kialakításának átfogó tervét tartalmazta, és amelyben a nagy tanítók – mint Marx, Engels, Lenin, Sztálin és Rákosi – útmutatásait minden állampolgár-nebulónak a saját érdekében ajánlatos volt elsajátítania. A Szovjetunió diktálta sztálini büntetőpolitika ideológiai háttérében az osztályharc fokozódó éleződésének, illetve a proletárdiktatúra hatalomgyakorlásának a többséggel szembehelyezkedő, a kisebbség elnyomásával járó hamis tanítételei álltak. Az átpolitizált büntetéstani új tartalma a represszív prevenció lett. E sztálini büntetőpolitika a Szovjetunióban a század 30-as éveiben erősödik meg, úgy vélték, hogy a büntetésnek a szocialista társadalomban, a bűnözés elleni harc fegyvereként támadó jellegű intézkedésnek kell lennie. A büntetés represszív voltának hangsúlyozása elnyomta a nevelő-átnevelő szempontokat. A honi börtönügy az '50-es évek elejétől az egypártrendszerű, monolitikussá váló állami politika direkt irányítású eszközévé torzult, amely ugyan korszerű és hangzatos elveket képviselt, de gyakorlatában az osztályharc egyik előretolt bástyájaként a „szocializmus építésével szembefordulók” megleckéztetését végezte el.¹³

2.3. A „nevelés-gondolat” a konszolidált Kádár-korszakban

Az ötvenes évek első felének súlyos politikai és büntetőpolitikai torzulásai a hazai börtönügyet a legtragikusabb korszakába kényszerítették.

¹² Szöllősy Oszkár: Magyar börtönügy. Révai, Budapest, 1935. p. 237-280.

¹³ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság, Budapest, 1997. p. 39.

2.3.1. Az '50-es,'60-as évek börtöntörténelme, a kriminálpedagógia alapjainak kialakulása a büntetés-végrehajtási intézményekben

Az '50-es évek végének konszolidáltabb viszonyai közötti törekvések a korábbi évtizedben történt súlyos visszaélések, rosszmemlékű törvénytelenések feléledése ellen irányultak. Ez arra indította a büntetőhatalmat, hogy tanúsítson önmérsékletet a büntetőjogi beavatkozásban, ismerje el a tettest védő garanciákat, e tendencia pedig a tettfelelősségi rendszer érvényesülésének kedvezett. A hatvanas évek elejétől újraéledő kriminológia ugyanakkor azt javasolta, hogy a büntetőpolitikának az addigiaknál sokkal nagyobb figyelmet kell szentelnie a bűnelkövető személyiségére. Álláspontjuk szerint a speciálpreventív célok elérése érdekében a jogellenes magatartáshoz igazodó büntetés mértékén belül még bő lehetőség nyílik az elkövető személyiségének, személyi körülményeinek figyelembe vételére.¹⁴ A fellendülő tudományos - kriminológiai, szociológiai, pszichológiai - kutatásoknak a bűnözés valós természetére rávilágító megállapításai, valamint a bűnözés valóságos alakulása, világossá tették a büntetőpolitika formálói számára, hogy a bűnözés elleni küzdelemben már nem elegendő a szocializmus megszilárdulásában reménykedő rövid távú tervezés, hanem az állami szervek hosszú távú, szakszerű fellépésére van szükség. E felismerés tette – többek között - szükségessé a hazai büntetés-végrehajtás szervezeti helyének átrajzolását is az állami szervek rendszerében.¹⁵ Ennek jegyében szembesült először az akkori politikai és állami vezetés a '60-as évek közepén a magyar börtönügy korszakos elmaradottságával, a századfordulótól halmozódó, az '50-es években tovább súlyosbodó válságtüneteivel: a börtönállapotok romlásával, a személyi állomány szakmai felkészületlenségével, a szükségtelenül elhatalmasodott militáris szellemmel, a törvényi szintű szabályozottság hiányával.¹⁶ A bűnmegelőzést a speciálprevenció eszközeivel javítani törekvő büntetőpolitika a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását alkalmasnak tekintette a reszocializációs hatás növelésére. Ennek módját a büntetés represszív természetének motiváló hatásán túl az elítélt személyiségének morális átalakítását célzó (át)nevelésben jelölték ki. A honi börtönügy átnevelési programja a '60-as évek közepétől felélénkítette az elítéltek nevelésének tudományos igényű kutatását. A kutatók¹⁷ abból a felfogásból indultak ki, hogy a

¹⁴ Gönczöl Katalin: Bűnös szegények, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1991 p. 179-180

¹⁵ A magyar börtönügynek az állami szervek rendszerében elfoglalt helyét illetően jelentős döntés született 1963-ban: a Belügyminisztérium szervezetéből az igazságügy-miniszter irányítása és felügyelete alá került. E döntésnek elvi jelentőséget az adott, hogy a büntetés-végrehajtás így az igazságszolgáltatás folyamatába illeszkedett be.

¹⁶ 1965-ben az MSZMP Politikai Bizottsága rendelt el vizsgálatot a büntetés-végrehajtás tevékenységéről.

¹⁷ A kriminálpedagógiai ismeretanyag tudományos megalapozásának kísérlete a büntetés-végrehajtási testület két, elméletileg felkészült, a gyakorlatban is jártas szakember: Balogh László és Pál László nevéhez fűződik.

bűnelkövetők – a korábbi nevelésméleti állásponttól eltérően – különleges nevelést igényelnek, amelyet a szocialista neveléstudománynak egy specifikus területe, a kriminálpedagógia látna el. Felfogásuk szerint a kriminálpedagógia feladata, hogy feltárja az elítéltek nevelésének törvényszerűségeit és sajátosságait, elemezze a nevelési folyamat célkitűzéseit, tartalmát, módszereit és szervezeti formáit, adjon útmutatást a nevelési problémák helyes megoldásához. A kriminálpedagógia programja pedig – álláspontjuk szerint – *„az elítéltek társadalmi alkalmazkodási képességének és készségének kialakítása, az erkölcsi, jogi és társadalmi együttélési normákkal szemben elfoglalt értelmi és érzelmi érdektelenség felszámolása, a helyes magatartás és a társadalmi együttélési szabályok megtartására irányuló kötelességszerű cselekvés indítóokainak kialakítása és elmélyítése.”*¹⁸

A kialakítandó specifikus nevelésmélet gyakorlati megvalósításának maga a gyakorlat képezte legfőbb akadályát. Az állami és a politikai vezetés a börtönügy felismert szakmai fejlesztéséhez a szükséges gazdasági erőforrásokat nem nyitotta meg, így a személyi és a tárgyi feltételek immár elengedhetetlen korszerűsítése sem kezdődhetett el. Az elítéltek nevelésével foglalkozó szolgálat megjelenése – sajátos módon – az elítéltek őrzéséért, illetve munkáltatásáért felelős szakágazatok hagyományosan kialakult prioritását veszélyeztette. A büntetés-végrehajtás szervezetének túlzott centralizáltsága, és a hierarchiában érvényesülő szigorú függőségi viszony akadályozta a szakterületek együttműködését, sőt azok időtálló rivalizálásához vezetett.¹⁹

Bár formálisan alkalmazkodtak a politikai és az állami vezetés követeléseire, illetve az elsődleges célként megfogalmazott neveléshez, valójában, egzisztenciálisan a másodlagos elvárások teljesítésében, a rendkívüli események (szökés, lázadás, csoportos ellenállás, erőszak, öngyilkosság, stb.) elleni eredményes fellépésben, illetve az elítéltek foglalkoztatásának gazdaságosságában voltak érdekelték.²⁰

2.3.2 A '70-es évek büntetés-végrehajtási gyakorlatának szakmai fejlődése

A '70-es évek elején a honi politikai vezetés a büntetés-végrehajtás szakmai elmaradását jórészt szubjektív okokra, így a vezetés hibás szemléletére, a személyi állomány szakmai képzettségének, az átnevelés módszertani-tudományos megalapozottságának hiányosságaira

¹⁸ lásd: Balogh László – Pál László: Kriminálpedagógia. Tanárképző Főiskolai Jegyzet, 1975. p. 20-29

¹⁹ Lőrincz József: Börtönügy a második világháború után. In: Kabódi – Lőrincz – Mezey: Büntetéstan alapfogalmak. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2005. p.146.

²⁰ A büntetés-végrehajtási szervezet vezetői elitjének szelekciója a kései Kádár-korszakban 1970-1989. In: Jogtörténeti Szemle, 2005. 3. sz. p.18.

vezeti vissza.²¹ E megállapítások azonban csak részgazságokat tartalmaztak, hiszen aligha volt elhanyagolható a büntetés-végrehajtás működését rendkívüli módon megnehezítő fogvatartotti létszám előre nem látható megnövekedése. A korabeli politikai vezetés tagadhatatlan érdeme a büntetés-végrehajtás személyi állományának szakmai minőségének, legfőképp a humán erőforrások bővítésére, javítására irányuló erőfeszítése. Nem voltak ugyanis alaptalanok a személyi állomány általános- és szakműveltségének hiányosságait kifogásoló megállapítások. A '70-es évek elején a tiszthelyettesi állománynak 85%-a csupán általános iskolai végzettségű volt, a tiszti állománynak pedig mindössze 16%-a rendelkezett felsőfokú végzettséggel. Az 1971. derekán megjelent 1971. évi 10. számú törvényerejű rendelet, a fegyveres testületek számára magasabb követelményt, így tiszteknél főiskolai, vagy egyetemi végzettséget írt elő.²² A bv. intézetek tartós túlszűfolttsága rendkívüli akadályokat gördített a differenciált büntetés-végrehajtáshoz szükséges elítélti csoportképzés megvalósítása elé. A létszámmal együtt növekvő biztonsági kockázat kezelése az intézetek általános szigorodásához, a fogvatartotti oldalon pedig ennek ellenhatásaként az al csoportok, az ellenségesen szembenálló szubkultúra-tenyészet kialakulásához vezetett. A nagyobb tömegű fogvatartottak fegyelmezéséhez, a rend és a fegyelem fenntartásához szükséges intézkedések kerültek előtérbe.

A '70-es években még virágzó „gondoskodó államszocializmus” büntetőpolitikájából, a büntető hatalom mindenhatóságának túlvállaló felfogásából táplálkozott az a program, amely a társadalom a bűnözés kedvezőtlen folyamatait a büntetőjog, a büntetések eszközeivel kívánta befolyásolni. Ilyen eszközöket alkalmaztak a különösen veszélyes visszaesőkkel, illetve a mértéktelen alkoholfogyasztással a közrendet megzavarókkal szemben. E program egyik intézménye a szigorított testőrség bevezetése volt. A hazai szakirodalomban élénk vitát gerjesztő intézmény a II. világháború óta először tett kísérletet a tettes-centrikus büntetőfelelősség érvényesítésére. A jogintézményt 1989-es megszüntetéséig elvi aggályok és gyakorlati problémák kísérték. Elméletileg leginkább az volt kifogásolható, hogy a többszörös visszaesők bűncselekményére adott büntetőjogi reagálás egyszerre több jogkövetkezmény (büntetés és intézkedés) kiszabását jelentette.

²¹ Egy 1965-ös Politikai Bizottsági határozat végrehajtásának utóellenőrzését az MSZMP KB. Közigazgatási és Adminisztratív Osztálya (KAO) látta el, és megállapításait 1971 szeptemberében rögzítette. E vizsgálat jóformán – a jogi szabályozás előremutató voltán kívül – alig talált előremozdulást a 65-ös állapotokhoz képest. E jelentés alapján hozta meg az MSZMP KB. Titkársága 1972. február 28-án kelt határozatát a büntetés-végrehajtási munka továbbfejlesztéséről.

²² A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 14/1973. számú határozata a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveiről. Magyar Közlöny, 1973. 39. sz.

A gyakorlati problémák a végrehajtásban mutatkoztak meg. A másik intézmény a hazánkban terjedő alkoholizmus elleni büntetőjogi fellépés volt az alkoholisták kötelező munkaterápiás intézményi ellátásának bevezetésével. A magyarországi börtönügyet valós akadályain túl számottevően megnehezítették a fent említett, szakmailag felkészületlen, többnyire improvizációs kormányzati megítélésekből származó rendelkezések. A döntéshozók figyelmen kívül hagyták a büntetés-végrehajtási szakértők figyelmeztetéseit az előkészítés szakaszában, ámde speciális módon a kivitelezés tapasztalati akadályait sorban a büntetés-végrehajtás kontójára statuálták.²³ E korszak honi állami és politikai vezetése a polgári demokráciához való ideológiai közeledés következetes elvetése mellett, a szükségszerűen bővülő gazdasági kapcsolatok fenntartásához bizalomépítő, a „szalonképességet” javító gesztusokra hajlott. Mindez sürgetővé tette az állami erőszakszervek „kordában tartását”, a büntető hatalom önkorlátozását. Ugyanekkor „a szűkebb szakmai körök számára megismerhetővé váltak az ENSZ által kimunkált (1955) és az Európa Tanács által kidolgozott (1973) ajánlások a korszerű börtönnormák tárgyában, eljutott ide a treatment ideológia válságának híre is. A hazai szakemberek számára elgondolkodtató volt, hogy a legtöbb nyugati államban szakítottak a börtönbüntetés hatékonyságát mindenáron növelni kívánó, a nevelési-kezelési módszerek mindenhatóságába vetett elképzelésekkel, és előtérbe került az a szkeptikus-realista felfogás, amely a büntetőintézeti körülmények elkerülhetetlenül személyiségkárosító hatásának mérséklését tűzte ki.”²⁴ A magyar kriminálpszichológiai irodalom már viszonylag nagy pontossággal le tudta írni a bűnelkövetővé válás bonyolult és hosszadalmas mechanizmusát, ami érzékelhetővé tette, hogy a bűnelkövetők társadalomba visszavezetése még nem rendelkezik megfelelő, kellően megalapozott tudományos ismeretekkel. Magyarországi börtönügyekben e szakasztól figyelhető meg az átnevelési eszmevilág illúziójának feladása, emellett elhatározások a szabadságvesztés magatartástorzító, represszív részeinek csökkentése iránt. A bv. testületen belül a fordulatot egy 1976 májusában megfogalmazott előterjesztés²⁵ indította el, amely a végrehajtás céljáról lehántotta az irreális elemeket, egyben megkísérelte a kriminálpedagógiának, mint speciális pedagógiai ismereteknek a korábbinál realisabb alapokon nyugvó értelmezését.²⁶

²³ 1974. évi 10. számú törvényerejű rendelet. Az alkoholisták kötelező munkaterápiás intézeti kezeléséről. Magyar Közlöny, 1974. 40. sz.

²⁴ Vigh József - Tauber István: A szabadságvesztés-büntetés hatékonyságának főbb jellemzői. Jogtudományi Közlöny, 1976. 641. o., valamint Tavassy Tibor: A szabadságvesztés és problémái. Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok. 1978. p. 281.

²⁵ Előterjesztés a szabadságvesztés végrehajtása alatt végzett nevelőtevékenység fejlesztési koncepciójához. (Bv. Országos Parancsnokság, 1976. május 24.)

²⁶ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés- végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 1997. p. 37-41.

2.3.3 A büntetés-végrehajtás reformjai a '80-as években

Az állami preferencia fokozatos szűkülése a büntetés-végrehajtási szervezetet a tartós válságkezelés hosszabbtávú stratégiájának kidolgozására kényszerítette. Így jött létre 1983-ban a büntetés-végrehajtási nevelés, és 1986-ban a munkáltatás több tíz évre előre szánt fejlesztési állásfoglalása. E koncepciók lényegében a magyar börtönügy valós helyzetének feltárására irányuló, a szegényes finansziális és intellektuális erőforrások hasznosítási lehetőségeit összefoglaló programtervezetek voltak. A '83-as koncepció nevelésfelfogásában már nyoma sincs a korábbi időszak derűs optimizmusának, amikor kijelenti, hogy a börtönökön belüli nevelés a társadalomban folyó neveléshez képest minimális programra vállalkozhat. Nem vállalhatja fel a családi, iskolai nevelés teljes programját, nem tűzheti célul a személyiség sokoldalú kibontakoztatását. Ugyanakkor megerősítette azt a törekvést, hogy az elítéltek pozitív befolyásolására nem csupán a nevelőnek, hanem az egész intézeti hatásrendszernek törekednie kell. E koncepció először foglalta a börtönügy munkaprogramjába azokat a tudományosan feltárt ellentmondásokat, amelyeknek hatékonyságrontó jelenlétével a szakmának számolnia kell. Így azt az ellentmondást, amely a büntetőítélet tettközpontú és a büntetés-végrehajtás tettes központú szemlélete között húzódik, a nevelő-nevelt közötti viszonyban a kényszer- és együttműködési igény egyidejű jelenlétéből adódó feszültséget, valamint azt az ellentmondást, amely a börtönélet szigorúan és részletesen szabályozott rendjéből kíván önálló döntésekre kész állampolgárokat kibocsátani. Ezen ellentmondásoknak, a nevelés korlátainak bátor bemutatása nem csupán a bv. szervezet belső szakmai ismeretigényének kielégítését szolgálta, de címzettje volt az a kormányzat is, amely ezeket a nehézségeket nem ismerte, vagy ha ismerte is, nem akart tudomást szerezni róluk.²⁷

A '80-as évek közepére a korábban megbízhatóan működő büntetés-végrehajtási vállalatokat is elérte a külső gazdaság, gyorsuló recessziója. Így érezhetően csökkenni kezdett a fogvatartottak munkája iránti kereslet, a vállalatok gazdálkodása egyre labilisabb lett. Az elítéltek foglalkoztatásának kötelezettsége, az ún. teljes foglalkoztatás ideájának megvalósítása a vállalatok gazdaságos működését veszélyeztető túlfoglalkoztatássá vált.

Az 1986-os munkáltatás-fejlesztési koncepció, amely megkísérelte az elítéltek munkavégzése gazdaságossági és reszocializációs céljait a romló gazdasági környezetben összehangolni, csupán regisztrálni volt képes a börtön-vállalatok fokozódó válságát, e

²⁷ Balogh László: A nevelés elvi és módszertani kérdései in.: Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága, Budapest, 1997 p. 41-43.

folyamatot megállítani már nem.²⁸ Noha e koncepcióknak a gyakorlati életre kisugárzó hatása a 80-as évek végén megindult társadalmi átalakulás időszakában már elenyészett, mégis pozitív fejleményként értékelhető, hogy kidolgozásuk a börtönügy szakembereinek és a kapcsolódó tudományágak képviselőinek együttműködésével, a korábbinál nagyobb nyilvánosság bevonásával történt. A büntetés-végrehajtási tevékenység elemzésének felélénkülése, a szakszemélyzet integráltabb, összehangoltabb munkára ösztönzése, a felhalmozódott belső ellentmondások feltárása mindenesetre hozzájárult a humán tendenciák erősödéséhez. A gazdasági környezet növekvő válsága, a börtönnépesség előre nem tervezhető alakulása ugyanekkor rendkívül megnehezítették bármiféle hosszú távú konstruktív program végrehajtását, ezért a magyar börtönügy szervezetét rövid távú manőverezésekre kényszerítették. A '80-as évek első felének represszív büntetőpolitikájával való szakítás első jelei a gorbacsovi politika, a „peresztrojka” és a „glasznoszty” hazai térnyerésével mutatkoztak. A szembenálló világrendszerek konvergenciája átláthatóvá és összehasonlíthatóvá tette az olyan, korábban gondosan titkolt büntetés-végrehajtási mutatókat, mint a fogvatartotti ráta, a börtönök férőhely kapacitása, zsúfoltsága stb. Az évtized közepére kialakult rendkívül kedvezőtlen hazai helyzet javítása, a „szalonképesség” megóvása érdekében kibocsátott 20/1986. sz. NET határozat (a jogpolitikai irányelvekről) arra ösztönözte a jogalkalmazást, hogy a kisebb súlyú bűncselekményt első ízben elkövetőkkel szemben lehetőleg mellőzze a végrehajtandó szabadságvesztést. Ez az intézkedés 1987-88-ban az 1 év alatti ítélettel rendelkező elítéltek számának csökkenésével járt, amely hozzájárult a fogvatartotti létszám csökkenésének megindulásához (ezt segítette elő átmenetileg az előzetesen letartóztatottak létszámának apadása is a büntetőeljárasi törvény 1987. évi módosításával). A kriminálpolitika enyhülése a rendszerváltozás előtti években tükröződik a végrehajtás progresszivitásának intézményein, különösen a végrehajtási fokozat enyhítése, az átmeneti csoportba helyezés szélesebb körű alkalmazásának alakulásán, valamint a büntetésfélbeszakítás kiugróan magas engedélyezésén. Ugyanakkor a 80-as évek második felétől a bv. szervezetnek egyre erősödő kedvezőtlen folyamattal kellett szembesülnie: a szabadulás előkészítésének problémáival, az utógondozásnak és a pártfogó felügyeletnek ellehetetlenülésével, a külvilág objektív és szubjektív fogadókészségének jelentős csökkenésével.²⁹

²⁸ Módszertani Füzetek 1987. 4/1. sz. Igazságügyi Minisztérium Büntetés- végrehajtás Országos Parancsnoksága, p. 4-28.

²⁹ Lőrincz József tanulmánya. Börtönügyi szemle, Budapest 2006/3. p.1-20.

2.3.3.4. 1. sz. táblázat: A büntetés-végrehajtási intézetekben folyó nevelés történelmi alakulása, fejlődése

DÁTUM	TÖRTÉNÉS	NÉV	EREDMÉNY
XIX.sz.eleje	"nevelés-gondolat" elterjedése	pozitivisták iskola: Ferri, Garofalo (Kabódi Csaba 2005)	javaslatok: átforgálni a büntetés cél-és eszközrendszerét
1880	Csemegi-kódex	Finkey Ferenc	gyermek-és ifjúságvédelem: deviáns fiatalokkal való törődés
XIX.sz. vége	javítóintézetek létrehozása: Királyi Javítóintézetek	Ranschburg Pál, Éltés Mátyás, Kármán Elemér, Ganyó Vilmos, Vágó Károly	sajátos kriminálpedagógiai kezelés
XIX.-XX.sz.fordulója	a magyar büntető-jogtudomány reformja	Csemegi-kódex	büntetőjogi reformmozgalom a fiatalok tekintetében
1918-1939	rabnevelés rendszertani helyének kijelölése	Finkey Ferenc (1913)	testi, értelmi-és erkölcsi nevelés a büntetés-végrehajtásban
XX.sz.közepe	"nevelés-gondolat" pozitív hatásai a rabnevelésben	Szöllősy Oszkár (1935)	az elítéltek értelmi, erkölcsi szocializációja
1949	büntetőpolitikai fordulat Mo.-on: sztálini büntetőpolitika	Sztálin, Rákosi	a represszív prevenció elnyomja a nevelő-átnevelő szempontokat
1950	a monolitikus állami politika a honi börtönügyre gyakorolt hatásai	állami vezetők	a "szocializmussal szembefordulók" megleckéztetése
1950-	újraéledő kriminológia: tettest védő garanciák, tettes személyiségének felmérése	Kádár korszak (Gönczöl Katalin 1991)	a büntetőpolitikában az állami szervek szakszerű felépítésének szükségessége
1960-as évek közepe	a magyar börtönügy válsága	igazságügyi-miniszter, MSZMP	börtönállapotok romlása, szakmai felkészületlenség, militáris szellem, törvényi szintű szabályozottság hiánya
1960-as évek második fele	cél: a reszocializációs hatás elérése	Balogh László, Pál László (1975)	átnevelési program : az elítéltek nevelésének tudományos kutatása; kriminálpedagógia mint neveléstudomány
1970-	a büntetés-végrehajtási szervezet vezetésének szelekciója	állami vezetés, MSZMP	elítéltek nevelése, foglalkoztatottsága (egzisztenciális változtatások)
1973	Európai Tanács ajánlása a korszerű börtönnormák tárgyában	Vígh-József-Trauber István (1978)	az elítéltek börtönbüntetésének legkisebb személyiségkárosító hatására való törekvés
1976	bv.előterjesztés a kriminálpedagógiáról	BV.Országos Parancsnokság	speciális pedagógiai ismeretek bevezetése
1983-	büntetés-végrehajtási nevelés	BV.Országos Parancsnokság	konceptió felállítása: finansziális-és intellektuális erőforrások hasznosítása
1980-as évek közepe	külső gazdasági recesszió hatása a bv.vállalatoknál	BV.Országos Parancsnokság	munkáltatás-fejlesztési konceptió: az elítéltek munkavégzésének gazdaságossági és reszocializációs céljainak összehangolása
1980-as évek vége	a bv. tevékenység elemzésének felélénkítése	BV.Országos Parancsnokság	a represszív büntetőpolitikával való szakítás első jelei

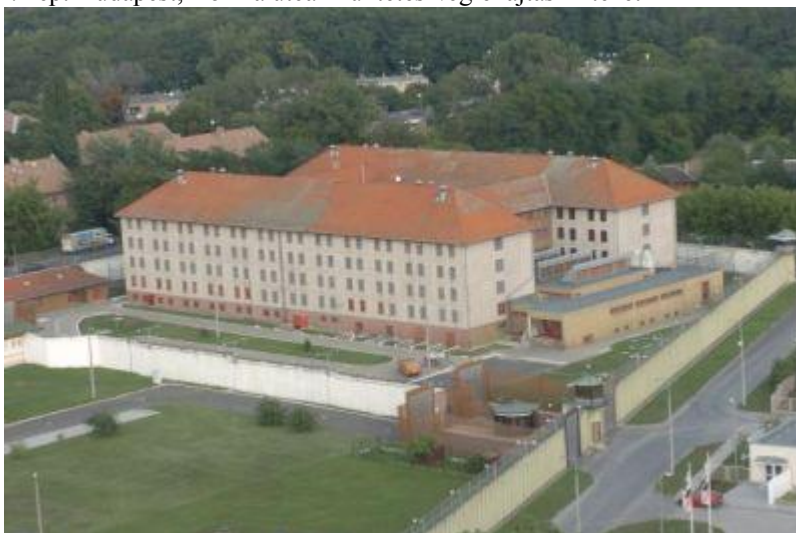
Forrás: saját szerkesztés szakirodalmak felhasználásával lsd.: fejezeteknél

3. Az általam vizsgált büntetés-végrehajtási intézmények rövid bemutatása

3.1 A Budapesti Fegyház és Börtön, Budapest Kozma utca

A Budapesti Fegyház és Börtön több mint százéves múltra tekint vissza. Wágner Gyula építész tervei alapján kezdték meg az építési munkálatokat 1894-ben. Az építész az utókor az igazságügyi épületek specialistájaként tartja számon, hiszen számtalan törvénykezési palota (pl.: szabadkai, szekszárdi, debreceni, stb.), illetve több börtön (pl.: szegedi Csillag, Mosonyi utcai Toloncház, nagyenyedi Fegyház) épült tervei alapján.³⁰

1. kép: Budapest, Kozma utcai Büntetés-végrehajtási Intézet

Forrás: www.bvop.hu [letöltés ideje: 2012.01.16. 11:05]

A közel héthektárnyi területen fekvő, 800 fő befogadására alkalmas épületegyüttest 1896. október 27-én adták át rendeltetésének Királyi Országos Gyűjtőfogház néven. Innen ered, hogy a pesti szleng és a börtönzsargon a mindenkor hivatalos elnevezéssel szemben a kezdetektől napjainkig csak „Gyűjtő” néven emlegeti az intézetet. A börtön megépítése kerekén négymillió koronába került, jelképezve azt, hogy a millenniumi aranykorszak nagy építkezései során nem feledkeztek meg a társadalom egyetlen rétegéről sem. Az intézményt építészeti, épületgépészeti szempontból sokáig Európa legmodernebb börtönei között tartották számon. A tervek tartalmazták a kor számos technikai újdonságát és a nyugat-európai, illetve észak-amerikai börtönépítészeti tapasztalatokat egyaránt. A történelmi épületegyüttes egyedi jellemzője a két teljesen azonos külső és belső elrendezésű, alaprajzában háromágú, egyenlő

³⁰ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága, Budapest, 1997 p. 241.

szárnyú csillagot formázó építészeti megoldás volt. A kor fővárosi viszonyait messze meghaladva az épületekben központi fűtés, saját áramfejlesztő telepről villanyvilágítás, az udvaron pedig két úszómedence is volt. Utóbbiak a többször végrehajtott átépítés, bővítés során eltűntek. Megjegyzendő, hogy az 1896-os átadással egy időben kezdte meg működését az intézet területén létrehozott Országos Megfigyelő és Elmeógyógyító Intézet is, melynek tevékenysége a mai napig összeforr az intézettel. Hivatalos elnevezése jelenleg Igazságügyi Megfigyelő és Elmeógyógyító Intézet. Az intézet tervezése, építése során a fő hangsúlyt az egyszemélyes elhelyezés alkalmazására fektették, azonban az átadás után alig egy évvel az itt elhelyezett fogvatartottak létszáma már jelentősen meghaladta a férőhelyek számát. A zsúfoltság, mint jelenség napjainkig végigkíséri az intézet történetét. A Gyűjtőfogház – nevével ellentétben – már működésének kezdetekor a korabeli hatályos törvénynek, a Csemegi-kódexnek megfelelően háromfokozatú (fegyház, börtön, fogház) büntetés-végrehajtási intézet volt. A fegyház és börtön részleg 600 magánzárkát, a fogház rész (az ún. Kisfogház) 68 magánzárkát és 156 közös zárkát foglal magában. Külön kell szólni az előzőekben említett Kisfogház épületéről, történetéről. Az eredetileg fogházas elítéltek elhelyezésére szánt kétemeletes különálló épület az intézet fennállása alatt többnyire politikai foglyok befogadására szolgált. Az intézet legszomorúbb időszaka az 1956-63 közötti évek, amikor is az 1956-os forradalom és szabadságharc elítéltejei kerülnek az épületbe, és itt került sor számtalan esetben a halálos ítélet végrehajtására is. Emléküket az épület földszinti részén és udvarán kialakított ún. Emlékhely őrzi. Az eltelt több mint száz év alatt természetesen több alkalommal sor került a történelmi épületegyüttes átalakítására, bővítésére. Ezek a változások egyrészt a munkáltatási területek bővítését, másrészt új férőhelyek építését jelentették. A legutolsó említésre érdemes idő-pont 1989., amikor átadásra került a „Palikertnek” nevezett területen egy panel-technológiával épült új elhelyezési körlet, a „B” objektum.³¹

3.1.1 A Börtönváros

2011.08.15 -én személyes találkozó keretében ismerkedhettem meg a „B” épület történetével, fogva tartottainak életével, mindennapjaival Vörös Erzsébet bv. százados csoportvezető segítségével. A Budapesti Fegyház és Börtön egy közel 13 hektáros területen fekvő épületegyüttest alkot, mely három, területileg és funkciójában is jól elhatárolható szervezeti egységből, objektumból áll, jelenleg közel 530 fogvatartottal. Itt található a

³¹ <http://www.bvop.hu> [letöltés ideje: 2012.01.16. 12:04]

büntetésüket töltők kötelező foglalkoztatására létrehozott Budapesti Faipari Kft, mint önálló gazdálkodó egységként működő bv. szerv, illetve ennek ipari épületei, munkahelyei. A történelmi épületegyüttes területén belül működik az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet (a továbbiakban IMEI). A „B” objektum területén található az 1989-ben átadott új lakókörlet, ahol átlagosan 950 fogvatartott van elhelyezve. Az A” és „B” objektumot a köztük húzódó közút alatt alagút köti össze, lehetővé téve a bűnelkövetők biztonságos mozgását. Az intézet „C” objektumának területén a BUFA Kft. iparépületei, raktárak, valamint a Budapesti Fegyház és Börtön kutyatelepe található. Az intézet területén található a Központi Anyag Raktár is.

3.2 A Baracskai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet bemutatása

Az intézet elődjét a Minisztertanács alapította 1953.03.01-i dátummal, Bv. Munkahely Parancsnokság Baracska néven. Az elítéltek munkáltatását biztosító gazdaságot szintén a Minisztertanács alapította 1953.02.02-án Annamajori Célgazdaság néven. Az intézet szervesen betagozódik a magyar büntetés-végrehajtás rendszerébe. Alapvetően magán viseli az intézményrendszer elmúlt öt évtizedes fejlődését, az ebből adódó törvényi és szervezeti változásokat.³²

A Baracskai Országos Bv. Intézet, a vele szerves egységet képező Annamajori Kft. Fejér megyében, Baracska község közigazgatási területén helyezkedik el, mintegy 2100 hektár területen, mely kárpótlás után 1150 hektár saját területre csökkent. A terület jelentős része Dreher Antal földbirtokos tulajdona volt. Az Igazságügyi Minisztérium (a továbbiakban IM) tulajdonát képező annamajori terület a Budapesti Gyűjtő Fegyházhoz tartozott. Tulajdonképpen a garassini elvek alapján működő munkatábor volt, jogerős elítéltekkel, internáltak nélkül. 1952. 03. 01-től a büntetés-végrehajtás szervezetileg az IM-ből átkerült a Belügyminisztérium (a továbbiakban BM) állományába, ez az időszak 1963-ig tartott. Ekkor alakították ki az intézet parancsnokságát és a szakszolgálatokat (őrzés, anyagi ellátás, egészségügyi ellátás). Létrehozták az annamajori, a Roboz és Mátyási őrparancsnokságokat. Mindhárom körleten voltak elítélt szállások és a testületi tagok részére szolgálati lakások. Az elítéltek anyagi ellátására Annamajorban, Robozban és Mátyáson létrehozták a körletparancsnoki beosztásokat. Az 1971. évi 28. tvr. alapján 1972-ben az intézet a Baracskai Fogház és Börtön nevet kapta. Ez egyben azt is jelentette, hogy az intézetnél elzárásos, börtön

³² http://www.kdonvi.hu/intezet_tortenete/kiadvany.htm [letöltés ideje: 2012.01.16. 13:14]

és fogház fokozatú férfiak nyertek elhelyezést. A budapesti és Pest megyei szabálysértők Baracskán töltötték büntetésüket.

Az intézet és a gazdaság szétválására 1994-ben került sor, a Célgazdaság jogutódja az Annamajori Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft lett. A két egység kötődését együttműködési megállapodás szabályozza. Az intézeti tevékenységet illetően osztályokat alakítottak ki, így büntetés-végrehajtási, biztonsági, gazdasági, egészségügyi, személyzeti, informatika, a bv. osztály a volt nevelési és igazgatási szolgálatot, valamint a körleten szolgálatot teljesítő felügyelőket fogja egybe. A körlet belső életének teljes irányítása a bv. osztályhoz kerül. A fogvatartottak összetétele rendkívül sokrétű, szinte minden megtalálható, ami a büntetés-végrehajtásban létezik: fegyház³³ (a szabadságvesztés legszigorúbb végrehajtási módja. 3 vagy annál több évre kiszabott szabadságvesztéskor. Fegyházban kell végrehajtani az életfogytig tartó szabadságvesztést. Az elítélt életrendje részleteiben is meghatározott, állandó irányítás és felügyelet alatt áll. Külső munkában csak kivételes esetben vehet részt. Feltételes szabadulásra a kiszabott büntetés négyötödének letöltése után van mód. Fegyházban letöltendő szabadságvesztés jár többek között szándékos emberölésért, terrorcselekményért, emberrablásért, nemi erőszakért, pénzmosásért, kétféle forint értékű meghaladó fegyveres rablásért és nagy mennyiségű kábítószerrel való visszaélésért), börtönös³⁴ (az elítélt rövid tartamú eltávoztása kivételesen engedélyezhető, feltételes szabadulásra a büntetés háromnegyedének letöltése után nyílik lehetőség. Börtönbüntetés jár például sikkasztásért, orgazdaságért, adócsalásért, súlyos testi sértésért, közösség elleni izgatásért, büntetőügyben elkövetett hamis tanúzásért.), fogház³⁵ (a szabadságvesztés legenyhébb végrehajtási módja. Az elítélt rövid tartamú eltávoztása engedélyezhető, életrendje részben meghatározott, szabadidejét belátása szerint használhatja fel. Feltételes szabadulásra a büntetés 2/3-ának letöltése után van mód. Fogház fokozatú büntetés jár többek között gondatlanságból elkövetett halálos gázolásért, könnyű testi sértésért, kisebb értékű lopásért.), pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztést töltő, közérdekű munka átváltoztatásos, enyhébb végrehajtási szabályok alá helyezett, nem jogerősök, elzárásosok, gyógyító-nevelő csoportosok, cukorbeteg. Az anyagi gondok ellenére a fogvatartottak oktatása, képzése folyamatos.

³³ A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. Magyar Közlöny- Lap és Könyvkiadó Kft. Budapest, 1979.

³⁴ A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. Magyar Közlöny- Lap és Könyvkiadó Kft. Budapest, 1979.

³⁵ A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. Magyar Közlöny- Lap és Könyvkiadó Kft. Budapest, 1979.

A '80-as években még erőgép vezetői tanfolyam is indult. Rendszeres az általános iskolai oktatás, de folyt más középiskolai képzés és roma népfőiskola is.¹⁸³⁶

Több alkalommal indult szarvasmarha-, sertésenyésztő, betanított pékképző, ív-, lánghegesztő, kisteljesítményű kazánkezelői, szakács, 2000-től alapfokú számítógép kezelői tanfolyam. A szabadidő hasznos eltöltését segítik a több ezer kötetes könyvtárak, a jól felszerelt kondicionáló termek, egyéb sportolási lehetőségek, játékok, az 1999-ben felújított kábeltelevízió hálózat, a 2000-ben beindult helyi videó csatorna.

A kapcsolattartásban lényeges változást jelentett, hogy a MATÁV telefonkártyás készülékeket telepített az elhelyezési körletekbe 1993-ban.

A Fővárosi Csatornázási Műveken kívül kialakult néhány foglalkoztatási lehetőség. A volt FÉG üzem felújítása után 2000-ben beüzemelésre került az üzemcsarnok, ahol az ELTEC Kft-nek végzett bér munka keretében a fogvatartottak betanított munkát végeztek (kábelkötegelést, forrasztást). Az ipari munkáltatás keretében az ELEKTROFA üzemben raklapokat készítettek, valamint Martonvásár községben fa- megmunkálással foglalkoztak.

1990 előtt nem volt hitéleti tevékenység, csak a rendszerváltozást követően nyílt erre lehetőség. Először az Evangéliumi Börtönmisszió kezdte meg tevékenységét, ezt követően több megkeresés érkezett az egyházak részéről az elítéltek vallási életének gondozása céljából.³⁷

2. kép: Baracscai kápolna

Forrás: saját készítésű fotó (Baracska, 2011)

³⁶ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága, Budapest, 1997 p. 212.

³⁷ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága, Budapest, 1997 p. 213.

3.3 A Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet

A Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet Fejér megyében, Dunaújváros mellett található. Az intézet a pálhalmai központi létesítményből és három, egymástól több kilométerre fekvő objektumból (Sándorháza, Bernátkút, Mélykút) áll. 1949-ben 600 holdon jött létre a Bernátkúti Állami Gazdaság, ahol 1950-ben kezdődött meg az elítéltek munkáltatása. A gazdaság 1950 júniusában az Igazságügyi Minisztérium felügyelete alá került, Bernátkúti Igazságügyi Gazdaság néven (a büntetés-végrehajtási Intézet – az alapító okirat szerint – ez évben létesült.). 1954-ben Pálhalma központtal megalakult a Pálhalmai Büntetés-végrehajtás Munkahely Parancsnokság.³⁸ A gazdaság a Zirci apátság egykori földbirtokán – Rosti Pál botanikus egykori kutatási helyszínén, akiről a hely a nevét kapta – kezdte el a gazdálkodást. Az intézet 1957-ben a Pálhalmai Célgazdaság elnevezést kapta. A '60-as években sertésfiaztató, hizlalda, takarmánykeverő, tehénistálló, gépudvar és gépszín épült mindehhez.

Az ipari jellegű foglalkoztatás 1966-ban a Dunai Vasművel közösen létrehozott lemezfeldolgozó üzemmel kezdődött. Sándorházán 1975-ben villamos távvezetékek, majd 1976-ban fémmegmunkáló és egyéb épületszerkezeti elemek gyártására szolgáló üzemet adtak át. A '70-es évek második felében az állattenyésztés volt a gazdaság legjövedelmezőbb ágazata. 1983-ban befejeződött a hangosi tehenészeti telep fejlesztése. A női foglalkoztatás előbb szemüvegkeret-gyártás, majd filmválogatási és nemesfém-kinyerési munka keretében zajlott. A fejlesztésekkel párhuzamosan növekvő elítélt létszám miatt 1972-től a kiszolgáló létesítmények bővítésére került sor. A jelenlegi rendszerben: Sándorházán fegyház, börtön és fogház fokozatú férfi elítéltek és előzetes letartóztatottak vannak. Bernátkúton börtön és fogház fokozatú férfi elítéltek. Mélykúton fiatalkorú börtön és fogház fokozatú nők, felnőttkorú börtön és fogház fokozatú nők, előzetes letartóztatottak, továbbá elzárást töltő nők töltik szabadságvesztésüket.³⁹

³⁸ <http://www.bvop.hu> [letöltés ideje: 2012.01.16. 13:52]

³⁹ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnokság Budapest, 1997 p. 210-211.

4. Európai kitekintés

A börtönökben az elítéltek munkavégzése nélkülözhetetlen része a börtönéletnek. A nemzetközi dokumentumok előírásai a külföldi szakirodalom és a törvényi szabályozások egyaránt kiemelik a munkavégzés nevelő hatását és reszocializáló jellegét. A fogvatartotti munkáltatásnak nyilvánvalóan a reszocializáció mellett gazdaságossági céljai is vannak.

A jogerősen el nem ítélt fogvatartottak munkára általában nem kötelezhetők. Fontos megemlíteni néhány külföldi példát a bv. intézetekben folyó munkáltatást illetően.

Franciaországban 1987. óta a munkakötelezettség megszűnt, és választhatók bizonyos képzések, tanfolyamok, az iskolába járás lehetősége.⁴⁰

Spanyolországban sajátos szabály érvényesül, ahol a büntetés időtartamának munkával történő redukciója, mint jogintézmény alkalmazható. Amennyiben a fogvatartott dolgozik, két ledolgozott munkanap egy büntetési napra elegendő, tehát a büntetés arányos időtartama engedhető el. Amennyiben nem dolgozik az elítélt, elveszíti büntetési ideje rövidülésének lehetőségét, így ez közvetlen munkakényszert jelent. Spanyolországban 10 elítélt közül 4 valamilyen képzésben vesz részt (nyelvtanfolyam, alfabetizációs tanfolyam, középfokú vagy felsőfokú tanulmányok). A szám fokozatosan emelkedik, az elmúlt 11 évben 20%-ról 39,5%-ra. A női elítéltek közel 65%-a, a férfiak alig 36%-a vesz részt valamilyen oktatási formában. A nők képzési választása is eltérő. Az egyetemi tanulmányokat folytató férfiak többsége jogot tanul, a nők inkább szociológiát, újságírást, tanárságot, pszichológiát, pedagógiát tanulnak, a jogot a 6. helyre teszik. Egyetemi tanulmányokat az elítéltek 1,7%-a folytat (levelező tagozaton vagy a Baszk Egyetemen), ők képezik az elitet. Minden tízedik elítélt teljesen analfabéta, 19% funkcionális analfabéta. A börtönigazgatóságnak figyelembe kell vennie az elítéltek tanuláshoz való jogát, a rendszeres elemi oktatás biztosítására rendelkezik megfelelő tanszeméllyel, a középfokú és az egyetemi oktatást levelező formában biztosítják.⁴¹

Oroszországban egy 1992. június 12-i reformtörvény szerint a teljesített munkaidő beszámítódik a nyugdíjellátásba. Csak kevés ország, mint pl. Franciaország szabályozza jogként a munkavégzést és annak díjazását. Ennek ellenére az elítéltek 40%-nak van csak munkalehetősége. Angliában 30% az elítélt munkanélküliek aránya, Ausztriában 37%, Németországban 35%-át nem tudják foglalkoztatni. Jelentős különbségek vannak a díjazásban is. Az elítéltek munkabére jóval alacsonyabb, mint a szabad munkavállalóké, hasonló vagy

⁴⁰ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága, Budapest, 1997 p. 23-24.

⁴¹ Andrés Gil: Rentrer á l'école pour sortir de prison. Le Monde de l'Éducation, 1998. No263. p. 91.

azonos munkateljesítmény mellett. Néhány ország kivétel csak ez alól, ahol a szabad munkavállalók minimálbérét eléri a díjazás, mint pl. Csehországban, Hollandiában, Olaszországban és Svédországban. Ennek fontos szerepe van, ugyanis ha egy elítélt teljes körű díjazásban részesül, akkor az elítélt családja ellátására, gyerektartásra, bírósági perköltségre, akár áldozatának kártalanítására vagy adóssága csökkentésére tudja fordítani a megkeresett jövedelmét. Kiemelkedő a cseh példa, ahol egy 1991. szeptember 10-i rendelet szerint törvény szabályozza, hogy a szabad munkavállalóval egyenértéken megkeresett bért milyen arányban osztják fel az előbb felsorolt kötelezettségek szerint. Franciaországban egy elítélt által megkeresett bér csak három részre osztható, és az is elsősorban az áldozat kártalanítására vonatkozik. Mivel elég nagy a különbség a „kinti” és a „benti” bérek között, igen lassan térül meg a kártalanítási igény. A legtöbb külföldi országban a képzési formák a 90-es évek végéig a munkavégzéssel voltak azonos rangúak, a munkavégzésben látták a reintegrációt. Hollandia a kiemelkedő példa, ahol a képzéseknek egyre nagyobb szerepet adnak és különböző képzési programokat biztosítanak. Sajnos a kimutatások viszont arról szólnak, hogy hiába biztosítanak jelentős képzéseket, a befejezésük aránya lényegesen kevesebb, mint amennyi fővel elindult a tanfolyam. Ez általában a nyelvi nehézségekre és érdektelenségre vezethető vissza. Ennek ellenére komoly erőforrásokat biztosítanak a fogvatartottak képzésére, művelődésére, sőt időnként - arányait tekintve- sokat is, a szabad emberek számára rendelkezésre állóhoz képest. A börtönkörnyezet károsan hat egy ember személyiségére, ezért találták ki azt a megoldást, hogy a hátrányos hatás enyhítésére az elítéltek művelődése és oktatása jelentős fejlődést hozhat.⁴²

5. Szakmai képzés és oktatás

Az idők folyamán nagymértékben megváltozott az oktatási-képzési programok jellege és célja. Az elítéltek foglalkoztatása napjainkban nagyobb szerepet kap. A módosulás a korábbi javító fegyelmező eljárásról a személyiség és a szociális készség, az egyéni tapasztalatok minél több, jobb elsajátítása felé mozdul el. A mai kor szemlélete szerint nem a fogvatartottak „átalakításával” kell foglalkozni, hanem azzal, hogy képesek legyenek önmagukat megváltoztatni.⁴³ A nevelés a pozitív irányú befolyásolás - amelybe beletartozik az elítélt

⁴² Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága, Budapest, 1997 p. 20.

⁴³ Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága, Budapest, 1997 p. 90-91.

megismerése, foglalkoztatása, önképzése, rehabilitációs és szabadidős tevékenységének szervezése, fegyelmi felelősségre vonása, jutalmazása, kapcsolattartási lehetőségtámogatása. Ennek egyik kiemelkedően fontos területe a foglalkoztatás.⁴⁴ A munkáltatáson kívül nagy szerepet kap az alapfokú iskolai oktatás, a szakirányú képzés, a terápiás foglalkoztatás és a gyógyító rehabilitációs programokon való részvétel. Személyiségfejlesztő lehetőségek közül kiemelhető a szabadidős, művelődési- és sport tevékenységek. Nem csak magyarországi tapasztalat, hogy a szabadságvesztés-büntetésre ítélték iskolai végzettsége alacsonyabb az adott ország lakosainak átlagos képzettségi szintjénél, mivel nagy többségüknél a szocializációs folyamatok nem megfelelő minőségben és normális mértékben történtek meg. A bv. intézetekben szervezett alapfokú iskolai oktatás feltételei az 1993-as törvényi módosítással megváltoztak. A nemzetközi ajánlásokkal összhangban a hatályos szabályozás már nem teszi kötelezővé (mint korábban a negyvenedik életévüket be nem töltött elítéltek számára) az általános iskola elvégzését. Az állampolgárookra vonatkozó tankötelezettség az elítéltekre is 16. életévük betöltéséig terjedhet. Az oktatásban, képzésben való részvételre sarkall, hogy a 6/1996.(VII: 12.) IM rendelet 132.§ -a szerint az alapfokú oktatásban, a szakképzésben, vagy továbbképzésben résztvevő elítélt – ha nem állították munkába- a képzés ideje alatt az alap munkadíj egyharmadának megfelelő pénzbeli térítés illeti meg. Ez az ösztöndíjnak is nevezett illetmény jelenleg 8167 Ft. A bv. intézetekben elvégzett kutatásaim arra engednek következtetni, hogy az általános iskolai képzésre való jelentkezést túlnyomóan anyagi befolyásoltság miatt végzik el.⁴⁵

2.sz.táblázat: Az elítéltek végzettség szerinti megoszlása

VÉGZETTSÉG	FÉRFI	NŐ	ÖSSZESEN	%
Analfabéta	134	31	165	1,02
Az ált. iskolát megkezdte	4 115	323	4 438	27,48
Az ált. iskola 1-8. osztályát befejezte	7 019	470	7 489	46,28
Szaktanulmányok elvégzése	2 348	70	2 418	14,94
Szakközépiskola	661	52	713	4,41

⁴⁴ Kőszegi Szilvia: Fogvatartottak oktatása és képzése, Börtönügyi Szemle 2010/3 sz., p.55-62.

⁴⁵ Alku Mónika- Csordás Sándor- Pacsek József: A fogvatartottak foglalkoztatásának és programlehetőségeinek jelenlegi helyzete. In.: Börtönügyi Szemle, 2006/1. p. 65.

Gimnázium	483	51	534	3,30
Főiskola	229	33	262	1,62
Egyetem	135	18	153	0,95
ÖSSZESEN	15 124	1 058	16 182	100,00

Forrás: Kőszegi Szilvia, Az elítéltek végzettség szerinti megoszlása 2010. április 21.-i adatok alapján; Fogvatartottak oktatása és képzése, Börtönügyi Szemle 2010/3 sz.

Az elmúlt év hazai börtönstatisztikája

A fogvatartottak száma összesen: 12 180 fő

- ebből férfi: 11 467 fő

- nő: 713 fő

- idegen állampolgárságú: 697 fő

Fiatalkorúak összesen: 278 fő

- ebből fiú: 270 fő

- lány: 8 fő

A szabadságvesztések átlaga: négy év, három hónap

Egy fogvatartott átlagos napi költsége: 6000 forint⁴⁶

(Forrás BVOP)

Mivel az általam vizsgált intézményekben konkrét adat a fogvatartotti létszámról nem nyilvános ezért az országos adatokat írom be a dolgozatomban, melyek rendelkezésemre álltak.

5.1. Oktató, képző intézmények

A különböző végrehajtási fokozatok (fegyház, börtön, fogház) között oktatás szempontjából jogszabályi különbség nincs, ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy az intézetek rendje és biztonsága szükségessé teszi, hogy a különleges biztonságú körleteken az elítéltek egyéni tanulóként vegyenek részt az oktatásban. A büntetés-végrehajtási intézetek az oktatási intézményekkel szerződéses kapcsolatban állnak. Szerződött félként lehetséges egyházi és alapítványi iskolák működtetése is. Az oktatási

⁴⁶ <http://www.bama.hu/baranya/kozelet/belakjak-a-fiatalok-bortonet-59887>[letöltés ideje: 2012.01.25.15:12]

intézménynek a fogvatartásra való utalás nélkül kell a bizonyítványt kiállítania. Fontos a szoros együttműködés kialakítása az adott büntetés-végrehajtási intézet vezetése és az oktatási intézmény között, hiszen az iskola tevékenységét össze kell hangolni a börtön szigorúan szabályozott életével. A büntetés-végrehajtás személyzetének kell – többek között – a tanulókat a különböző körletekről összegyűjtenie, a tanárokat az oktatás helyszínére kísérnie.

3. kép: Baracska, számítógépterem

Forrás: saját készítésű fotó (Baracska, 2011)

Általános iskolai és középiskolai oktatást jelenleg a dunaújvárosi Humán-Pszicho 2002 Kft. Magyarországon egyedülálló tevékenységként folytat, hiszen a társaságot külön a büntetés-végrehajtási intézetekben folyó oktatás céljaira hozták létre. A Kft. több tagja volt büntetés-végrehajtási dolgozó, így van tapasztalata ezen a speciális területen. Bevételeik nagy része állami normatívából és pályázati pénzekből származik. Úgy kell foglalkozniuk a társadalom periferiájára szorult rétegekkel, hogy önmaguk és a társadalom számára teljes értékű emberekké váljanak. Feladatuk színvonalas oktató-nevelő munka végzése, az iskola hírnevének kialakítása és versenyképességének fokozása. Meg kell adniuk a lehetőséget - az igény szint megtartása mellett - a leghátrányosabb helyzetben lévő tanulók esélyegyenlőségére is. Változatos és rugalmas kereteket kell teremteniük az igények kielégítésére – igazodva egyes esetekben a speciális körülményekhez, más helyzetben pedig a felnőtt tanulók életéhez, körülményeihez, lehetőségeihez.¹⁹⁴⁷

Ezekon a feladatokon belül fontos kiemelni:

- halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok
- válságrégióban élők
- a hagyományos iskolarendszertől lemorzsolódók

⁴⁷ <http://www.humanpszicho.hu> [letöltés ideje: 2012.01.25.15:16]

- az analfabéták alapfokú végzettséghez juttatását.

A Kft. fő tevékenységi köre kezdetben az antiszociális magatartású, disszociális személyiségzavarú elítéltek, valamint az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező fogvatartottak, a roma etnikum és a fokozottan hátrányos helyzetű magyar anyanyelvű tanulók oktatása, nevelése, képzése volt. Több sikeres pályázatot nyújtottak be a büntetés-végrehajtási intézetekben jogerős szabadságvesztés büntetésüket töltő elítéltek rehabilitációs tevékenységével kapcsolatban, melynek során hangsúlyt fektettek az oktatáson és képzésen kívül a személyiség terápiais újrarendezésére is, hiszen a fő cél a társadalmi környezetbe való reintegráció. Ezen emberek nem ismerik a normakövető viselkedés legalapvetőbb elemeit, olykor képtelenek egy modern társadalom szokásrendszerét magukévá tenni, s egyenlő eséllyel indulni a munkaerőpiacon. Ez annál is inkább égető kérdésnek számít napjainkban, hiszen a társadalmi élet minden területén csatlakozni kíván Magyarország a fejlett Európához, ahol a szociális és etnikai problémák többé-kevésbé megoldottak, és ugyanezt tőlünk is elvárják. E tekintetben kezdeményezésük úttörő jellegű, hiszen hasonló célok megvalósításáért még nem hoztak létre oktatási intézményt országos működési engedéllyel, így jött létre a Pannon Oktatási Központ 2003-ban, jelenleg tizenkét büntetés-végrehajtási telephelyen és egy tagintézményben valósítja meg oktatási programját.⁴⁸

A 2004-2005-ös tanévtől kezdve jelentős számú OKJ-s szakképzést indítottak be, iskolarendszeren kívüli oktatás keretében, a munkaerőpiac igényeihez igazodva. Ezek a szakmák a következők: asztalos, parkgondozó, szobafestő-mázoló és tapétázó, állatgondozó, ápolási asszisztens, kosárfonó és fonottbútor-készítő, szakács, kazánkezelő, kerti munkás, könnyűgépkészítő, mezőgazdasági gépkészítő, mezőgazdasági munkás, varrómunkás, virágkötő, számítógép-kezelő, szociális gondozó és ápoló. OKJ-s képzéseik köre egyre gyarapodik, nyilvántartásba vett felnőttképzési intézményként több mint 80 szakmát (iskolarendszeren kívüli tanfolyamok, valamint iskolarendszerű képzések) oktathatnak, illetve önismereti tréningeket tarthatnak. A pálhalmi bv. intézet is a Pannon Oktatási Központtal van kapcsolatban, a Kozma utcai börtönben is 2011 szeptemberétől ők oktatnak. Baracskán részt vehettem egy tanórán, amit a dunaujvárosi Európa Educatio Nonprofit Kft. munkatársai tartottak - erről még később szakdolgozatomban említést teszek -, akiknek 2007. július 18-a óta van szerződésük a büntetés végrehajtási intézettel 5 éves időtartamra.⁴⁹

⁴⁸ <http://www.pok.suli.hu> [letöltés ideje: 2012.01.27. 20:08]

⁴⁹ <http://www.eu-edu.hu> [letöltés ideje: 2012. 01. 27. 10:39]

5.2. Az oktatás és munkavégzés lehetősége a bv. intézményekben

Amennyiben a büntetés-végrehajtás a fogvatartottakat nem tudja hasznos munkával ellátni, a szakképzés a munkavégzés megfelelő alternatívája lehet. A tanulás és a munka meghatározó szerepet tölt be az elítéltek rehabilitációjában. A gyakorlatban kevesebb prioritást élvez az oktatás, aminek az az oka, hogy pénzügyileg kevésbé térül meg, mint a munkáltatás. Az új európai börtönszabályok 106. szabálya szól az oktatásról. Lényege, hogy a dokumentum az elítéltek végrehajtási rendjének kulcselemeként tekint az oktatásra és a szakképzési tréningekre, bátorítja az elítélteket az azokban való részvételre és az oktatási programok tartamát a szabadságvesztés tartamához igazodva rendeli meghatározni. Az új európai börtönszabályok 106. szabálya kimondja: „*Az elítélt fogvatartottak átfogó iskolázottsági szintjének és későbbi felelősségesebb bűnmentes életviteli képességeik javítását célzó, módszeres oktatási programnak jelentős részét kell képeznie az elítélt fogvatartottak rezsimjének. Minden elítélt fogvatartottat az oktatási és képzési programokban való részvételre kell bátorítani. Az elítélt fogvatartottak oktatási programjait a büntetés-végrehajtási intézetben letölteni rendelt időtartamhoz kell igazítani.*”⁴⁹

A börtönmunka a büntetés-végrehajtás rendszerének komoly gondot okoz, melyet súlyosbít a munkanélküliség társadalmi problémája. A börtönmunka jelentősége munkakötelezettség mértékében, a börtönben rendelkezésre álló munkaerő megfelelő foglalkoztatásának szükségességében rejlik. Mivel a munkavégzés része a mindennapi életnek, alkalmas lehet az egyhangúság leküzdésére. Közismert az a tény, hogy azok a fogvatartottak, akik munkalehetőség hiányában nem tudnak dolgozni, a munkát végző elítéltekkel szemben agresszívebbek, fegyelmezetlenebbek. Fontos, hogy a börtön falain belül az elítéltek olyan munkát végezzenek, amely illeszkedik a szabad életben betöltendő szerepükhöz. Amíg a fogvatartottaknak lehetőségük van arra, hogy anyagi felelősséget vállaljanak adósságaikért, családi kötelezettségeikért, elősegítve a társadalomba való visszailleszkedés lehetőségét. Törekedni kell arra, hogy valamennyi fogvatartotti kategória számára társadalmilag hasznos, a munkaerőpiacon megjeleníthető munkát biztosítsanak, amennyire lehetséges ez a munka olyan legyen, hogy fenntartsa, növelje a fogvatartottak szellemi és fizikai képességeit.

⁵⁰ dr. Vókó György: A büntetés-végrehajtás időszerű kérdései. Ügyészek Lapja, 2001. p.151.

6. Empirikus kutatás ismertetése, következtetések

Az általam választott három magyarországi bv. intézetben kérdőíves vizsgálatban részt vevő elítéltek önkéntesen és név nélkül válaszoltak kérdéseimre. A kérdőívet 21 kérdésből állítottam össze. (lisd.: 1.sz. melléklet)

2011.augusztus 15-én a budapesti fegyház és börtönben, Kozma utca 13 sz. alatt mélyinterjút készítettem bv. százados, csoportvezetővel, aki 14 éve dolgozik a büntetés- végrehajtás különböző területein (neve titkosítását kérte), pedagógiai egyetemi tanári diplomával és kiképzőtréneri végzettséggel rendelkezik. Tájékoztattott a börtönben folyó oktató-nevelő munkáról, azok személyi és tárgyi feltételeiről. Ismertette velem a Börtönszabályzat oktatásra vonatkozó pontjait. E szabályzat alapján a bv. intézetnek törekednie kell arra, hogy lehetőséget biztosítson minden fogvatartott számára, olyan oktatási programon való részvételre, melyek a lehető legteljesebbek és megfelelnek az egyén szükségleteinek. Nagyon fontos, hogy elsőbbséget kell biztosítani azoknak a fogvatartottaknak, akik nem tudnak írni vagy számolni, vagyis nem rendelkeznek alapfokú iskolai végzettséggel. Külön figyelmet kell fordítani a fiatal fogvatartottak oktatására, és azok képzésére, akiknek speciális szükségleteik vannak. Elmondta, hogy az oktatásra jelentkezés önkéntes, jelentkezési lapot töltenek ki az elítéltek, majd ezután az oktatást végző intézmények iskolázzák be az elítéltek. Amennyiben lehetséges, integrálni kell a közoktatási és állami szakképzési rendszerébe őket, hogy az intézetből való kikerülésük után folytathassák tanulmányaikat. Az oktatás költségeit az állam finanszírozza, de a taneszközöket az intézet fizeti. Az általános iskolai oktatás a legnépszerűbb, mert a fogvatartott ezért ösztöndíjat kap. Gimnáziumi oktatásra azonban csak azok jelentkeznek, akik tényleg további ismereteket akarnak szerezni, mert ott már nem jár semmilyen támogatás. Ezen kívül a legnépszerűbb képzések a szakképzések, amelyek az elítéltek számára ingyenesek, és a munkaerő-piacon nagyobb eséllyel indulnak egy szakma megszerzése után. Jelenleg burkoló és festő szakmákat tanulhatnak. Közel 100 fő jelentkezett ezekre a szakképzésekre, ők tisztában vannak azzal, hogy a „kinti” életben nem lesz elég a nyolc osztályos általános iskolai végzettség ahhoz, hogy megéljenek. A százados nő kiemelte, hogyha pedagógiáról beszélünk, akkor tisztában kell lenni a kognitív, személyes, szociális kompetenciákkal. Ha az egyiket fejlesztik, nem biztos, hogy a másikat is. Ezek egymásra építését kellene elérni ahhoz, hogy a teljes reintegrálódás megtörténhessen. Attól, hogy az elítélt szerez egy burkoló képzettséget, attól még nem fog tudni a saját közvetlen környezetébe beilleszkedni.

Második interjúmat 2011. szeptemberében a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet baracskai objektumában készítettem bv. százados osztályvezető helyettessel, aki szintén 14 éve dolgozik a bv.-ban. Elmondta, hogy az oktatást szerződéses jogviszonyban egy külsős cég, az Európa Educatio Non-profit Kft. végzi. Az oktatáshoz szükséges kellékeket mind az oktatást végző cég biztosítja, tehát nagyon példaértékű a hozzáállásuk, ilyen tekintetben az intézetnek ezzel kapcsolatban nincs költsége. Ők egytől nyolcadik osztályig általános iskolai, 9-10. osztályban szakiskolai képzést folytatnak. Azért szakiskolai, mert a jogszabályoknak megfelelően így tudnak a fogvatartottaknak ösztöndíjat folyósítani és így tudják ösztönözni őket a szakképzésre. Ezen kívül vannak még egyéb szakképzéseik, mint például népi kézműves, kertész, állattenyésztő, méhészt, pék, mezőgazdasági gépkezelőn belül a fejőgép kezelő. A szakképzésnek egy része a 2011/2012-es tanévben indult el, míg a népi kézműves és a kertész már két éve folyó szakképzések. A képzések két évesek, OKJ-s bizonyítványt nyújtanak a fogvatartottak számára. Egy bv. statisztika alapján, amelyet 2010. május 4.-én készített a baracskai bv. osztályvezető úr, azt lehet mondani, hogy a bv-n belül nagyon alacsony az iskolázottság. A fogvatartottak 80-85%-ának nem éri el az alapfokú iskolai végzettséget a képzettsége. Van olyan, aki analfabétaként kerül az intézetbe, ezért döntően az általános iskolai képzésre van szükség. Ha a fogvatartottnak az ítélete lehetővé teszi, akkor lehetősége van általános iskola befejezése után, szakképzésre is, hogy a civil életben boldogulni tudjon, mindezt hasznosítani tudja. Van azonban olyanra is példa, aki műszaki főiskolára járt, de ennek feltétele, hogy legalább ún. kettes biztonsági csoportba tartozó legyen, hogy levelező tagozatra kijárhasson. Kérdésemre, hogy mi a tapasztalata a képzések sikerességéről a civil életben, elmondta, hogy vannak elítéltek, akiket bizonyos szakma megszerzése után kint már konkrét állásba várnak. Így ezek az emberek motiváltabbak. A százados úr kifejtette, hogy nagyobb lehetőség lenne a munkaerő-piacon könnyűgép-, kisgép-, és targoncakezelői, kőműves szakmák birtokában elhelyezkedni, de ezekre nincs lehetőség. Rendkívül fontosnak tartja az általános iskolai végzettség mellett egy szakma illetve egy idegen nyelv elsajátítását. Minél több ismeretet szerez egy ember, annál jobban el tud igazodni a világban, ami nemcsak önmaga számára, de az embertársainak is fontos. Összegezve megemlítette, hogy a tanulásnak rendkívül fontos szerepe van, volt és lesz a büntetés-végrehajtásban is. Minden bv. intézetnek könyvtárral kell rendelkeznie, amelyben kikapcsolódási és oktatási célú könyveket megtalálhatnak az érdeklődők.⁵¹

⁵¹ 2011. október 6.-án készített saját interjú a baracskai bv. százados, osztályvezető helyettes Úrral

4. kép: Baracska, börtönkönyvtár

Forrás: saját készítésű fotó (Baracska, 2011)

6.1. A kérdőíves vizsgálat elemzése: oktatás a büntetés-végrehajtási intézmények falai között

„A Magyar Köztársaság Alkotmánya biztosítja az állampolgárok számára a művelődéshez való jogot. Az elítéltek állampolgári jogai módosulnak: az egyesüléshez, a tanuláshoz való joguk, valamint honvédelmi kötelezettségük teljesítése a szabadságvesztés végrehajtásának következtében korlátozott. Az elítélt jogosult általános iskolai, indokolt esetben középfokú, valamint felsőfokú tanulmányok folytatására, a vizsgákra való felkészüléshez a jogszabályban meghatározott tanulmányi és vizsgaszabadságra, a büntetés-végrehajtási intézet művelődési és sportolási lehetőségeinek igénybevételére.”⁵²

Az általam vizsgált büntetés-végrehajtási intézeteknél évek óta működnek oktatási, szakképzési és munkáltatási programok. Az elítéltek szakmai képzésével szemben támasztott követelmény, hogy vegye figyelembe a munkaerő-piaci igényeket. Cél olyan szakmák kiválasztása, melyek rövid idő alatt, intenzíven elsajátítható ismereteket közvetítenek és államilag elismert végzettséget adnak. A fogvatartottak szakmára való felkészítésének feltételei nem könnyűek. Ennek okai között szerepel a munkaerő-piaci igények gyors változása, az elítéltek képzettségbeli hiánya, a büntetés rövid időtartama és a képzés jelentős költségvonzata. A büntetés-végrehajtás a középfokú szakképesítés előkészítése érdekében megteremtette annak feltételeit, hogy a fogvatartottaknak legyen lehetőségük az általános- és középiskolai végzettség megszerzésére. A képzéssel a többszörösen hátrányos helyzetű csoportok, a munkaerő-piacról tartósan kiszorultak és közöttük a roma lakosság társadalmi visszailleszkedésére nyílt lehetőség.

A vizsgált intézeteknél az iskolai végzettség szempontjából közel azonos iskolai végzettséggel rendelkeznek az elítéltek. A legtöbb fogvatartott általános iskolát, alapiskolát

⁵² Magyar Köztársaság Alkotmánya, XII. fejezet, 70.§, 1.bekezdés

vagy ennél kevesebb osztályt végzett, akad köztük analfabéta is. Főiskolát, egyetemet végzett elítélt –az általam végzett kutatások alapján- 6 fő található az intézetekben.

A pálhalmi bv. intézetben végzett interjúm során megtudtam, hogy férfiak és nők is töltik itt ítéletüket, összesen kb. 1600 fő. Ebből Mélykúton 116 fő, Sándorházán 84 fő, Bernátkúton 33 fő jár képzésre. A kérdőíves vizsgálat során a pálhalmi objektumban jelenlétemben kitöltött 65 db választ életkor szerinti megoszlásban az alábbi táblázat foglalja össze. Az összes elítélt létszámáról nincsenek publikus adatok.

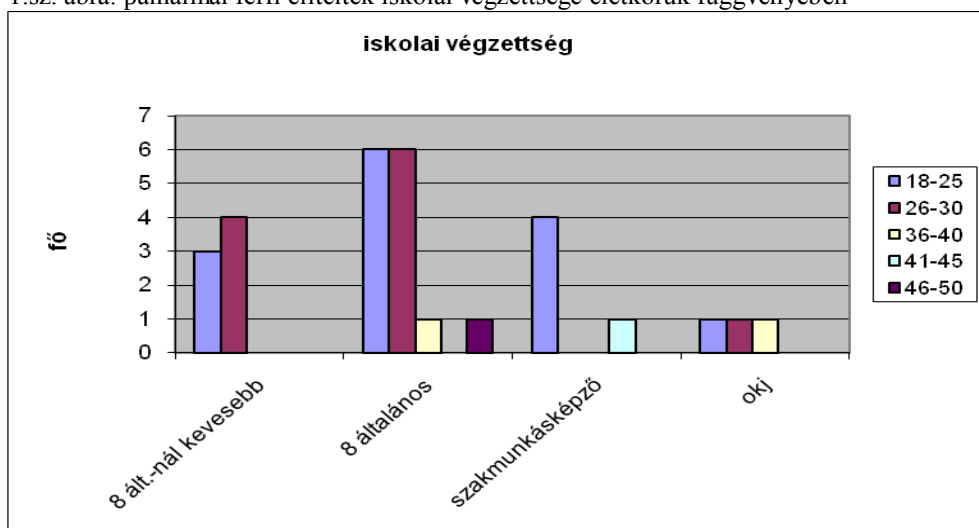
3. sz. táblázat: A fogvatartott tanulók korosztály és nem szerinti bontásban (Pálhalma, 2011)

Korosztály(év)	férfiak/fő	nők/fő
18-25	13	5
26-30	10	4
31-35	0	2
36-40	2	9
41-45	1	4
46-50	1	5
51-55	0	4
56-60	0	3
61-65	0	2
összesen	27	38

Forrás: saját adatgyűjtés (Pálhalma, 2011)

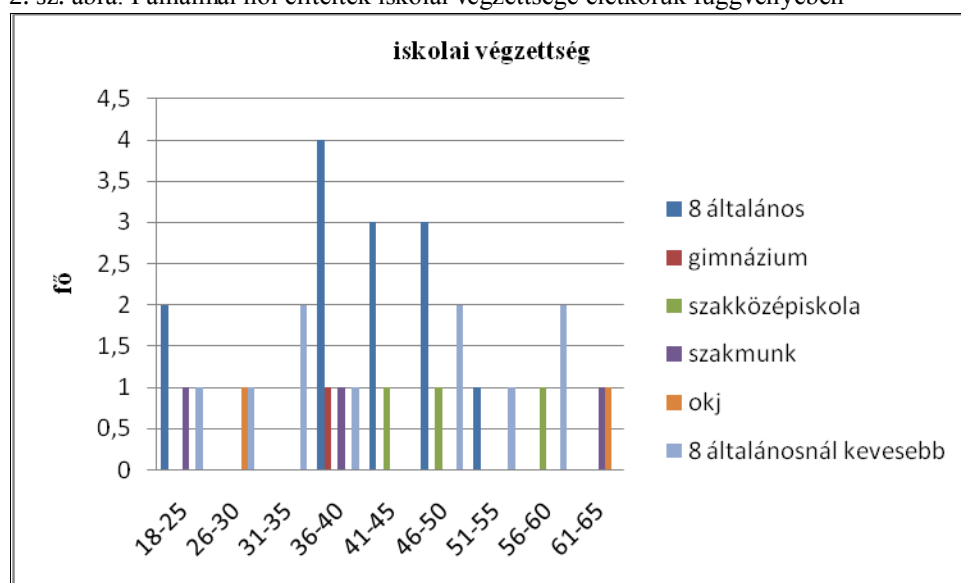
Pálhalmán az elítéltek nagy része a 18-30 éves korosztályba tartozik. Iskolai végzettségüket tekintve a férfiak 40,7%-a, a nők 26,3%-a 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik. Az általános iskola 8 osztályát a férfiak 25,9%-a a nők 39,5%-a befejezte.

1.sz. ábra: pálhalmi férfi elítéltek iskolai végzettsége életkoruk függvényében

Forrás: saját szerkesztés: pálhalmi bv. férfi elítéltek iskolai végzettsége az életkor viszonyában (2011, Pálhalma)

2. sz. ábra: Pálhalmi női elítéltek iskolai végzettsége életkoruk függvényében

Forrás: saját szerkesztés: pálhalmi bv. női elítéltek iskolai végzettsége az életkor viszonyában (2011, Pálhalma)

Kiemelhető, hogy a férfi elítéltek közt a legmagasabb iskolai végzettség a szakközépiskola volt, míg a női elítéltek közt 6 fő, azaz 15,8% főiskolai, egyetemi képzettség birtokában van. Megdöbbentő, hogy az elítéltek a legnagyobb arányban a fiatalabb korosztályból kerülnek ki. Korukhoz mérten nem végezték el az általános iskolát, pedig tankötelezettségük 18 éves korukig tartott volna.

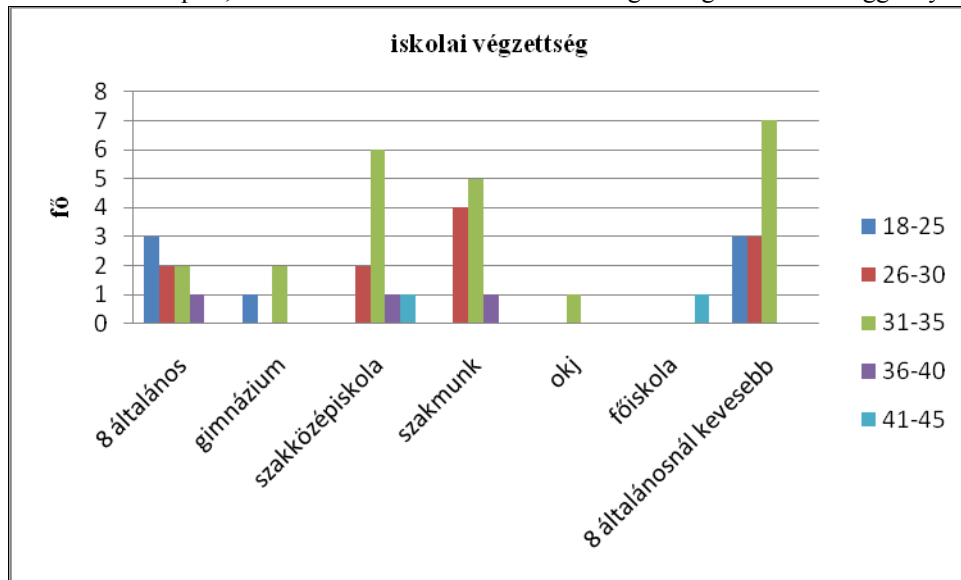
Budapest, Kozma utcai bv. intézetében a 2011/12-es tanévre összesen 167 fő általános iskolai képzése, 38 fő gimnáziumi valósult meg, ez 205 fő összesen. A hozzám visszajuttatott kérdőívek feldolgozása során 46 fő válaszadásait elemeztem, mivel ennyi kérdőívet kaptam vissza az 100 darabból, hisz a válaszadás lehetősége önkéntes volt ez 46%-os arányt jelent.

4. sz. táblázat: A fogvatartott tanulók korosztály szerinti bontásban (Budapest, Kozma utca, 2011)

korosztály(év)	férfiak/fő
18-25	6
26-30	10
31-35	24
36-40	3
41-45	2
46-50	1
összesen	46

Forrás: saját adatgyűjtés
(Budapest, Kozma utca, 2011)

3. sz. ábra: Budapest, Kozma utcai férfi elítéltek iskolai végzettsége életkoruk függvényében

Forrás: saját szerkesztés: Budapest, Kozma utcai bv. férfi elítéltek iskolai végzettsége az életkor viszonyában (2011, Budapest)

Az elítéltek nagy része, 28,3%-uk itt sem rendelkezik 8 általános iskolai végzettséggel, 17,4%-uk befejezte az általános iskolát. Érdekes, hogy a szakközépiskolai tanulmányokkal rendelkezők száma kiemelkedő. Jól látható, hogy a 31 és 35 év közötti korosztály, akik még a rendszerváltás előtt születtek és elvileg a tankötelezettség rájuk is szigorúbban vonatkozott jelentős arányban nem végezték el a 8 általánost sem. A 18 és 25 év közöttiek elvileg a rendszerváltás után született generáció és itt is jelentős arányú a 8 osztályt el nem végzettek száma. A megkérdezettek között 35 év feletti nem is volt, aki 8 osztállyal nem rendelkezett volna. Ennek kettős oka lehet, vagy már eddigi büntetése letöltése alatt befejezte, illetve így került a bv. intézetbe. Sajnos egyértelműen látszik, hogy napjainkban is jelentős számban vannak olyan fiatalok, akiknél bármilyen oknál fogva hiányzik az alapképzés. Érdekes lehet egy újabb kutatásnál ennek a vizsgálata és a háttér feltárása. Az is látványos, hogy sajnos az egyetemi és főiskolai végzettséggel is követnek el olyan súlyos büntetést „elvileg” tanult emberek, hogy fegyházban letöltendő ítéletet kapnak. Az ő válaszaikban kiderült, hogy a bűnözésre való hajlam bárkiben jelen lehet.

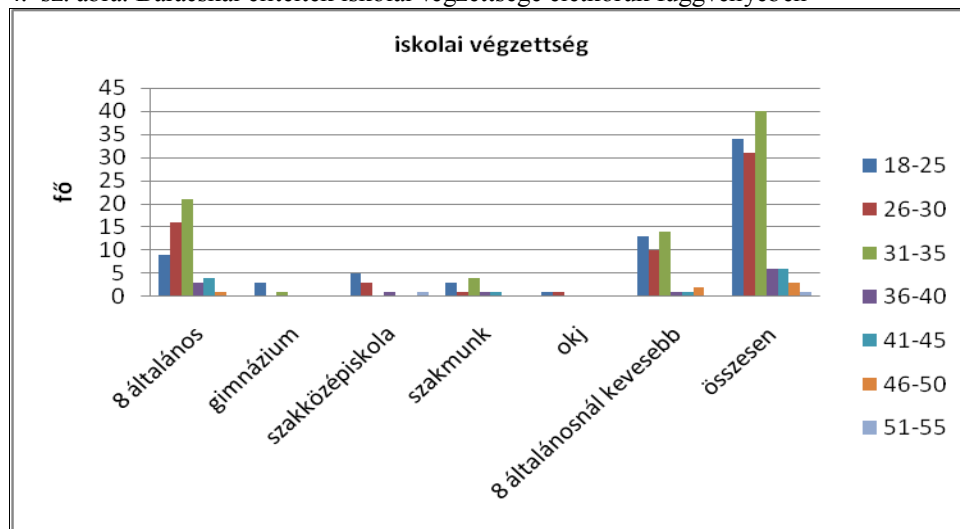
A baracskai bv. intézet 114 darab válaszadását a lenti táblázat foglalja össze. A többi kérdőív nem volt értékelhetően kitöltve az kiadott 121 darabból.

5. sz. táblázat: A fogvatartott tanulók korosztály szerinti bontásban (Baracska, 2011)

korosztály(év)	férfiak/fő
18-25	34
26-30	31
31-35	40
36-40	6
41-45	6
46-50	3
51-55	1
összesen	121

Forrás: saját adatgyűjtés (Baracska, 2011)

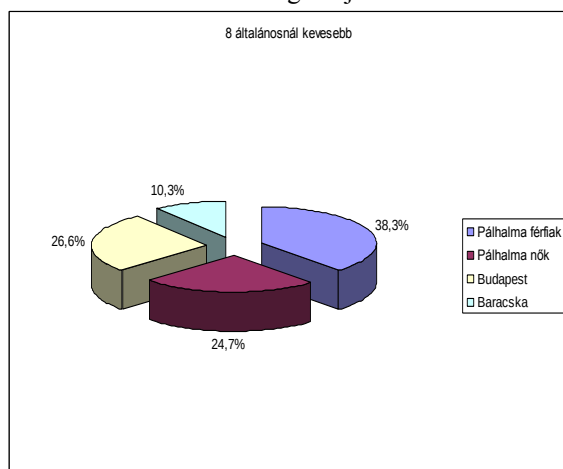
4. sz. ábra: Baracscai elítéltek iskolai végzettsége életkoruk függvényében

Forrás: saját szerkesztés: baracscai elítéltek iskolai végzettsége az életkor viszonyában (Baracska, 2011)

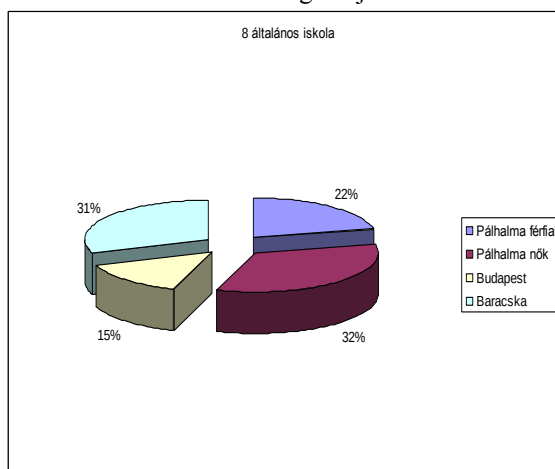
Baracska sem jobb a helyzet, mind a két fent említett intézetben, azonban kérdés, hogy a 18-25 év közöttiek 11%-a miért nem végezte el az általános iskolát. A rendelkezésemre bocsájtott adatok szerint a 2-4.osztályba 13 fő iratkozott be, ami az írás-olvasás szintjén megragadt elítélteket nagyban segíti.

5. sz. ábra: a 3 büntetés-végrehajtási intézet adatai

Forrás: saját szerkesztés: Pálhalma, Budapest, Baracska bv. intézeteinek 8 általános iskolai osztálynál kevesebb végzettségének megoszlása (2011)

6. sz. ábra: a 3 büntetés-végrehajtási intézet adatai

Forrás: saját szerkesztés: Pálhalma, Budapest, Baracska bv. intézeteinek 8 általános iskolai végzettségének megoszlása (2011)

Alulképzettség jellemzi a börtönlakókat, mivel a bűnözés a deviáns emberekre jellemző tulajdonság, akik nem tudnak megfelelni az előírt vagy kialakult társadalmi normáknak, s így a társadalom perifériájára kerülnek.

1998-ban Mankó Mária még úgy fogalmaz, amikor azt a megállapítást teszi, hogy *„Igaznak mondhatjuk ki azt, hogy a társadalmi és szociális szempontból peremhelyzetben lévők képviseltetik magukat az elítéltek között. Peremhelyzetüket erősíti iskoláztatási hátrányuk, s ennek következménye, hogy 90%-ban funkcionális analfabétáknak tekinthetők. ...Ez azért komoly gond, különösen az elítéltek esetében, mert eredeti szociokulturális helyzetük, s nem kezelt funkcionális analfabetizmusuk meghatározza perspektíváikat, rontja az esetlegesen meglévő társadalmi elvárásokhoz való alkalmazkodási szándékuk esélyeit. Ezen problémák kezelésének kriminál-andragógiai szempontú kezdeményezéseit nem nagyon látom.”*⁵² Mára már a helyzet sokat javult.

A szabadságvesztés-büntetésre ítélték társadalomba való sikeres visszailleszkedésének egyik alapvető feltétele a megfelelő iskolai végzettség, illetve szakképzettség megszerzése. A fogvatartottak iskolázottság szerinti összetétele arányaiban nem változott az elmúlt évekhez képest, azonban a büntetés-végrehajtás feladatai között egyre erőteljesebben jelentkező igény, hogy az általános iskolai oktatás és a szakképzés biztosítása mellett a középiskolai végzettség megszerzésére is legyen lehetőség. A büntetés-végrehajtási szervezet kiemelt hangsúlyt helyez a középfokú oktatás megszervezésére.

Felsőfokú tanulmányokat a fogvatartottak levelező képzés formájában folytathatnak. A bv. intézetekben lehetőség van magántanulóként is részt venni az oktatásban, amennyiben a hagyományos oktatás megszervezése nehézségekbe ütközik, vagy a fogvatartott részvétele az ilyen képzésben a bv. szempontjai szerint előnytelen, vagy már felsőfokú tanulmányokat folytat az egyén.

A fogvatartottak szabadulás utáni, munkaerőpiacon való elhelyezkedésére ma már döntően valamilyen szakképzettség birtokában van esély. Ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a felnőttoktatás keretében megvalósuló, iskolarendszeren kívüli szakképzések megszervezésére, biztosítására, hogy mi motiválja, illetve motiválhatja őket a tanulásra.

A megkérdezettek által a leggyakrabban említett kedvezmény, hogy ösztöndíjat kapnak, illetve az, hogy civil emberrel beszélgethetnek. A büntetés-végrehajtási intézetekben a beiskolázást nem a korábban megszerzett iskolai végzettség, hanem az elítélt tényleges

⁵³ Mankó Mária: Sorsom a bűn. Tanulmányok a bűnről, a börtönről, a büntetésről. Sopron, Euro-qualitas Könyvkiadó, 2002. p.103-104.

ismereteire alapozva kellene megállapítani. Lényegesnek látom, hogy nagyobb hangsúlyt kellene fordítani az általános iskolát be nem fejezett felnőtt korú elítéltek motiválására, hogy pótolják elmaradt tanulmányaikat, szabadulásuk után a tanulás folytatásának lehetőségét minden eszközzel támogatni kellene. Fontos lenne az iskolaérettség vizsgálatát a hátrányos helyzetűek körében nagyobb odafigyeléssel végezni. A speciális nevelési feladatok, az oktatás mellett egyéb foglalkozások, tevékenységek megszervezése egyre nehezebben valósítható meg a jelenlegi forrásokból.

Az elítéltek kérdőíves válaszadásaikban megfogalmazták tanulási nehézségeik okát, és az oktatás hiányosságainak főbb kérdéseit is. A leggyakoribb problémaként a zárkában történő tanulás feltételeinek hiányát, ill. a belső szabályok miatt az órára történő felkészülés nehézségét jelezték. A válaszokból azt derült ki, hogy a tanulást leginkább hátráltató tényező a más intézetbe történő átszállítás. Ennek oka például a kihallgatás, a szembesítés vagy a tárgyalás. Ez azonban néha heteken át tartó távollétet jelent, vagy adott esetben a tanulmányok folytatásának teljes megszakítását eredményezi. Azt viszont pozitívként emelték ki, hogy szabadidejükben szakkörökre járhatnak, látogathatják a börtönkönyvtárat. A leginkább a nyelvi képzések, az informatika érdekli őket. A népi kézműves szakképzés szakmunkás bizonyítványt is ad számukra, amit nagyon jó dolognak tartanak. 8 általános iskolai végzettséggel megszerezhető szakma, és kikapcsolódást nyújt számukra.

5. kép: Baracska, kézműves szakkör kiállítása

Forrás: saját készítésű fotó (Baracska, 2011)

Az elítéltek a szabad életben hasznosítható ismeretanyag arányát keveslik. Számukra így a tanórák jelentős része unalmas, ezért a tanórai fegyelemmel is gyakran gondok vannak. Több elítélt szövegértési nehézségről számolt be, valamint arról, hogy a több éves, esetleg több évtizedes szünet után nehezen tanul.

6.2. Oktatás vagy munkavégzés?

Valamennyi európai ország büntetés-végrehajtási intézetében jelentős szerepet tölt be a munka. Emellett természetesen kell más foglalkoztatás is, hogy elősegítse az elítéltek társadalmi beilleszkedését. *„Ahol az elítéltek képzésére, szakképzésére és oktatására helyezik a hangsúlyt – amelynek hasznát vehetik szabadulásuk után, – ott a foglalkoztatás erősen ráfizetéses. A minél szélesebb körű foglalkoztatást az állam jelentős mértékben dotálja, elismerve ezzel a tevékenység nonprofit jellegét.”*⁵⁴

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája rövid, közép- és hosszú távú céljainak végrehajtásával kapcsolatos kormányzati feladatokról szóló 1009/2004. (II. 26.) kormányhatározat alapján a büntetés-végrehajtási intézetekben lévők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében a szabadságvesztés tartama alatt meg kell szervezni az oktatás, a szakképző, az OKJ-s képesítést adó, köztük az informatikai szakirányú képzési programokat és a kapcsolódó felnőttképzési szolgáltatásokat. Az iskolai rendszerű szakképzés az OKJ-ben meghatározott szakképesítés tekintetében a szakképesítésért felelős miniszter által meghatározott szakmai és vizsgakövetelmény, valamint a szakmai tantárgyak, tananyagegységek, központi programja alapján szakmai elméleti és gyakorlati képzés keretében történik. A szakmai elméleti képzés csak szakképző iskolában, felsőfokú szakképzés esetén felsőoktatási intézményben is folyhat. Az általam vizsgált három intézményben az iskolarendszeren kívüli oktatás formája valósulhatott meg a fentiek miatt. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény⁵⁵ szerint azok, akik nem tankötelesek, a meglévő ismeretekhez, az életkorhoz igazodó iskolai oktatásban, felnőttoktatásban kezdhetik meg, illetve folytathatják tanulmányaikat. Az iskolarendszeren kívüli szakképzésben csak olyan személy vehet részt, aki a közoktatási törvényben előírt tankötelezettségének eleget tett. Az iskolarendszeren kívüli szakképzés az alapfokú képzésre épülve, azt kiegészítve, a fogvatartottak társadalmi reintegrációját szolgálja. Lényegesen rövidebb a képzési idő, mint az iskolarendszerű szakképzések esetében. A képzés csak a szakmai ismeretek elsajátíttatására korlátozódik, a szakmával kapcsolatos ismeretek kapnak több-kevesebb hangsúlyt attól függően, hogy betanító, vagy OKJ-s a képzés. A képzést munkaerő-piaci és álláskereső

⁵⁴ dr. Fekete Mihály (1994): Előterjesztés a büntetés-végrehajtás gazdálkodása, a fogvatartottak foglalkoztatása átalakításának koncepciójára és részletes ütemtervére; Kriminológiai Közlemények 49 Budapest: Magyar Kriminológiai Társaság; p.5

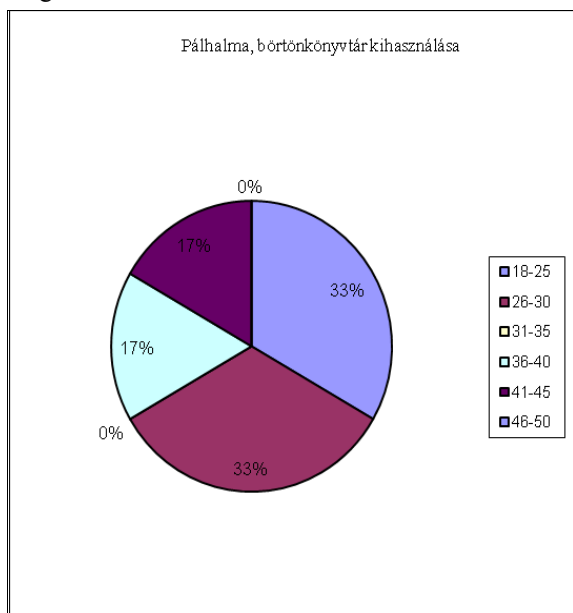
⁵⁵ http://www.nailpro.hu/fileadmin/all/beautyforum/HU/archiv/2008/01_2008/1993.LXXIX.tv.pdf [letöltés ideje: 2012.04.09. 14:19]

tréning egészíti ki. Pálhalmán jelenleg zöldségtermesztő, vendéglátó-ipari gyorsétkezdé eladó tanfolyam folyik. A Kozma utcában szakképzés nem folyik, míg Baracsán népi kézműves OKJ képzésen lehet részt venni.

6.3. Kulturális lehetőségek

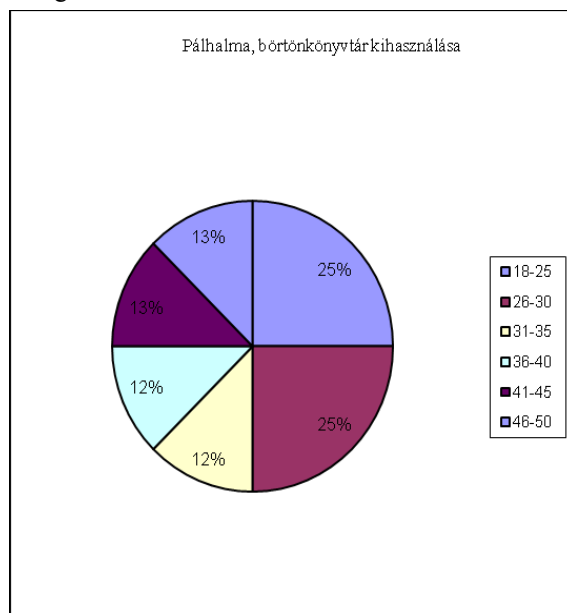
A szabadidős tevékenységek köréből a legkiemelkedőbb a testmozgás szükségessége illetve ennek igénye a büntetés-végrehajtási intézetekben. Általában napi egy órás, szabad levegőn eltöltött testmozgást biztosítanak az általam vizsgált intézményekben. Hétvégeken videó filmeket és televíziót nézhetnek, szakkörökben tevékenykedhetnek. Egyházi szervezetek igény szerint a különböző vallásúak számára hitoktatást tartanak. Az egyházak támogatása a reintegráció miatt kiemelten kezelendő. Mind a három intézetnek igen színvonalasan berendezett könyvtára van, ahonnan bármelyik elítélt könyvet kölcsönözhet. A különböző programok lebonyolítására kultúrterem áll az rendelkezésre. Előfordul a külső előadók által nyújtott kulturális rendezvény is. Minden nagyobb állami és egyházi ünnephez kapcsolódik egy-egy ünnepi műsor. Az interjúkészítés során Baracsán megtudtam, hogy a fogvatartottak nagy létszámára való tekintettel nagy hangsúlyt fektetnek a szabadidő hasznos eltöltésére. Járhatnak hetente több napon is 1,5 órás sportpályás foglalkozásokra: labdarúgás, kosárlabdázás, futás, súlylökés. Ezen kívül az épületekben hétvégenként asztaliteniszezhetnek, sakkozhatnak is. A fogvatartottak a legszívesebben a kondicionáló termeket veszik igénybe, melyek nagyon jól felszereltek. Azok számára, akik fizikailag alkalmatlanok a testépítésre, futópadokat, bordásfalakat szereltek be, hogy ők is megfelelően karban tarthassák fizikai erőnlétüket. A könyvtárakból kölcsönözhető társasjátékok is, melyeket szívesen játszanak. Baracsán 3 könyvtár is található, közel 15.000 kötettel. Börtönújságot is szerkeszthetnek az elítéltek. Az Európa Educatio Non-profit Kft. vállalta, hogy amennyiben min.10 fő létszám összejön, elindítják a következő képzéseket, szakköröket: angol, német, lovári nyelvszakkörök; kerámia, grafika-és kézműves szakkör, színjátszás, életvezetés-és egészségügyi szakkör. A baracscai bv. százados Úr elmondta, hogy megítélése szerint az elítéltek szabadidős lehetőségei, tevékenységei változatosak, így a fogvatartottak hasznosan töltik szabadidejüket.

7. sz. ábra: pálhalmi férfi elítéltek könyvtár-látogatottsági mutatója életkoruk szerinti megoszlásban

Forrás: saját szerkesztés: pálhalmi férfi elítéltek könyvtár-látogatottsága életkor viszonyában (Pálhalma, 2011)

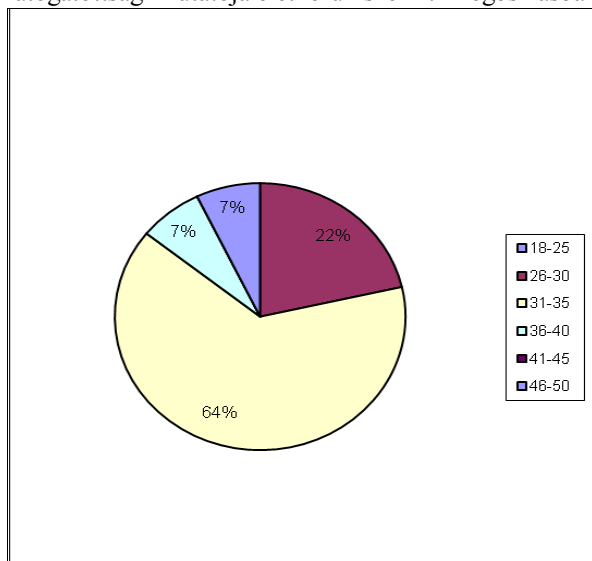
8.sz. ábra: pálhalmi női elítéltek könyvtár-látogatottsági mutatója életkoruk szerinti megoszlásban

Forrás: saját szerkesztés: pálhalmi női elítéltek könyvtár-látogatottsága életkor viszonyában (Pálhalma, 2011)

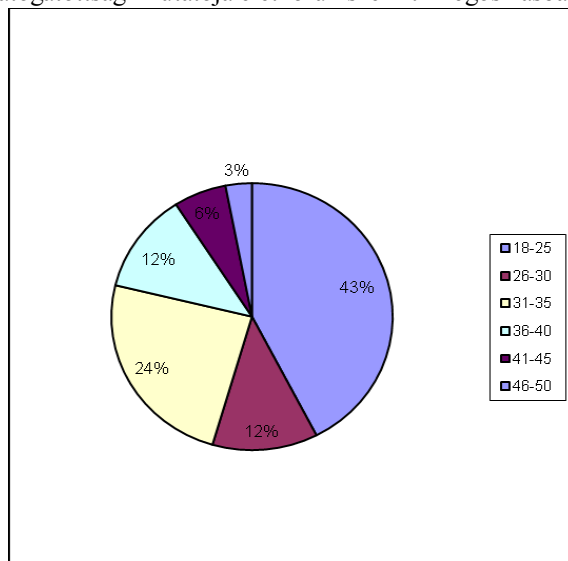
A diagramokon látható, hogy Pálhalmán a 18-36 éves korosztályba tartozók keresik fel a börtönkönyvtárat 55-60%-ban. Többnyire szépirodalmi könyveket kölcsönöznek, a férfiak ezen kívül még a krimiket szeretik. Aki nem, vagy csak nagyon ritkán használja ki a börtönkönyvtár felkeresésének lehetőségét, az leírta, hogy számára a Biblia az egyetlen könyv, amit szívesen forgat.

9. sz. ábra: Budapest, Kozma utcai férfi elítéltek könyvtár-látogatottsági mutatója életkoruk szerinti megoszlásban

Forrás: saját szerkesztés: Budapest, Kozma utcai férfi elítéltek könyvtár látogatottsága életkor viszonyában (Budapest, 2011)

10. sz. ábra: Baracskai férfi elítéltek könyvtár-látogatottsági mutatója életkoruk szerinti megoszlásban

Forrás: saját szerkesztés: Baracska, férfi elítéltek könyvtár- látogatottsága életkor viszonyában (Baracska, 2011)

A Kozma utcai bv. egységben a 31-35 év közöttiek gyakori könyvtárlátogatók, míg a fiatalabb korosztályba tartozók alig olvasnak szabadidejükben.

A Kozma utcai példához képest Baracskán pont ennek az ellenkezője igaz. A fiatal, 18-30 év közötti fiatalok keresik fel a könyvtárat gyakran, míg az idősebb korosztály szinte alig vagy egyáltalán nem.

7. Pártfogói felügyelet, utógondozás

A pártfogó felügyelet „célja, hogy az elkövető ellenőrzésével és irányításával elősegítse annak megakadályozását, hogy ismételten bűncselekményt kövessen el és segítséget nyújtson a társadalomba való beilleszkedéséhez, az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez.”⁵⁵

A büntetés-végrehajtási hatóságoknak szorosan együtt kell dolgozniuk a szociális szolgálatokkal és azokkal a szervezetekkel, amelyek kísérik és segítik a szabadult fogvatartottakat abban, hogy megtalálják a helyüket a társadalomban, különösen a családi élet újrakezdésével és munkába állással. Ezen szociális szolgálatok vagy szervezetek képviselői számára biztosítani kell, hogy mindenkor bejuthassanak a büntetés-végrehajtási intézetbe, amikor az szükséges és megbeszéléseket folytathassanak a fogvatartottakkal annak érdekében, hogy segítsék felkészülésüket szabadulásukra és megtervezzék a büntetés letöltése utáni segítségnyújtást.⁵⁷

A börtön-pártfogás során alkalmazott módszerek igen széleskörűek: egyéni esetkezelések körében az életviteli problémák csökkentése, mentális tanácsadás, foglalkozás szenvedélybetegekkel, jövőkép megfogalmazása–kialakítása. Magyarországon a pártfogói felügyelet hatékonysága nagyon alacsony. A pártfogóval kötelező a folyamatos kapcsolattartás. Nagy segítséget jelent az utógondozásban az egyházak támogatása, amelyek többféle módon segítik a társadalomba beilleszkedést a szabadultak részére. A felnőtt „állapot” a következő tényezők együttes hatása:

- szociális kompetencia
- pszichológiai fejlettség
- kognitív funkciók épsége

⁵⁶A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló többször módosított 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 92.§ (1)

⁵⁷A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló többször módosított 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 92.§ (1)

- motivált állapot.⁵⁸

A bv. intézetekben az oktatás specifikus jellege abban rejlik, hogy felnőtt emberek számára készítenek fejlesztő programokat, mint az auditív és vizuális fejlesztés, szókincs illetve a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Ehhez természetesen speciálisan felkészült oktatói állomány szükséges. A börtönökben az elítélteket olyan tudás megszerzésével kell felvértetni, amelyek birtokában képes lesz eligazodni a társadalmi útvesztőkben, jó eséllyel indulhat a munkaerő-piacon. Ma már egyre nagyobb számban jelentkeznek a felsőoktatásban a neveléstudomány területén ismereteket megszerezni szándékozó büntetés-végrehajtási nevelőkkel az első- vagy másoddiplomás képzésben. Rendszeresen járnak a tanárképzésben résztvevő hallgatók a büntetés-végrehajtási intézetekbe tanulmányozni a rendszer működését, az ott folyó nevelő- és oktatói munka körülményeit, lehetőségeit. Ennek fő okát abban kereshetjük, hogy a reintegráció kognitív megközelítésének jelentősége megnőtt.

A társadalom már nyit a probléma megoldása felé.

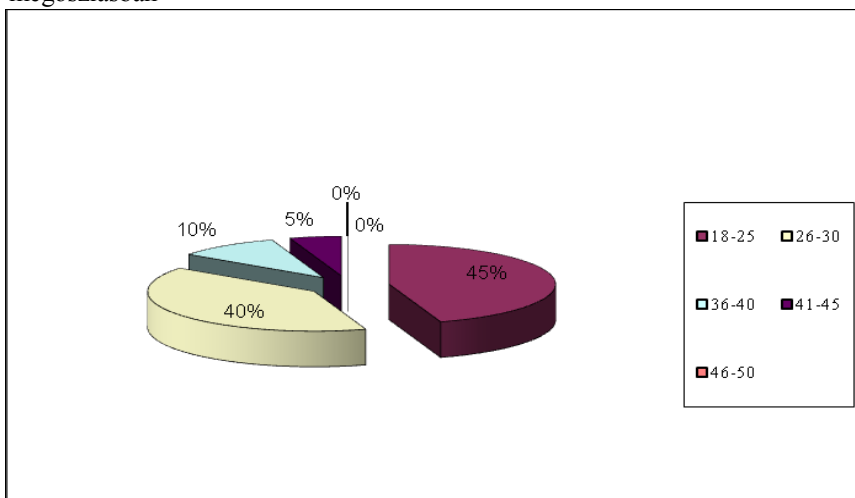
A fogvatartottak többsége - az előzőekben bemutatott elemzések alapján- befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkezik, azonban ez nem elegendő munkaerő-piaci pozícióhoz. Sajnos a bv. intézetekben a speciális, rövidített szakmai elméleti, gyakorlati OKJ képzések munkaerő-piaci értéke gyenge. A szabadult elítélt erkölcsi bizonyítvány hiányában még nehezebben tud elhelyezkedni. Arról pedig nincs adat, hogy a bv. intézetek a munkaügyi központokkal kapcsolatban állnak-e, de azt sem tudni, hogy mennyi a börtönviselt regisztrált munkanélküliek száma. Ha a szabadult, börtöntársadalomból kikerülő ember nem talál megélhetést biztosító munkát, akkor valószínűsíthető, hogy visszaeső bűnözővé válik. Ártani fog az embertársainak, a társadalomnak és persze önmagának is. Ehhez nagy társadalmi szintű összefogásra, szemléletváltásra lenne szükség Magyarországon. Természetesen civil szervezetek összefogására lenne szükség, hogy az elítélteket színvonalas nevelésben részesíthessék a korszerű pedagógiai, pszichológiai tudás birtokában lévő szakemberek.

A reszocializációs tevékenység nagyon összetett feladat. A legfőbb feltétele mégis az, hogy az iskolába járó elítélt is hasznosnak ítélje azt az időt, amit a padban tölt. Azt tapasztaltam a kérdőívek elemzésekor, hogy akik az ún. „hosszúítéletesek”, azok már több tanfolyamon keresztülrágták magukat. Tisztában vannak azzal, hogy a „kinti” életben csakis szakmai tudással vagy éppen nyelvtudással lesznek képesek megbirkózni a mindennapok feladataival.

⁵⁸ Borgulya Zoltáné-András Zsuzsa: Oktatás, képzés a büntetés-végrehajtásban, szerepe a munkaerő-piaci reintegrációban, Humán Pszicho Közhasznú Társaság tanulmánya, Budapest, 2006

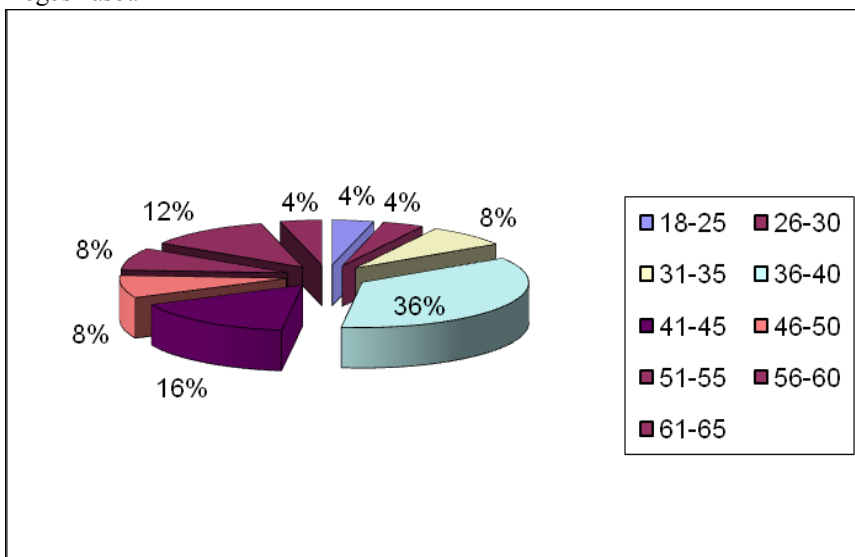
A fiatalabb korosztályba tartozók kifejezetten keresett szakmákat szeretnének tanulni: autószerelő, szobafestő, ács-állványozó, kőműves, burkoló. Terveik között szerepel a nyelvtudás megszerzése, sőt kifejezetten hasznosnak tartják, illetve tartanák, ha ehhez a lehetőséghez hozzá jutnának. Feltehetőleg ez a miatt van, hogy a külföldi munkavállalás jobb anyagi feltételeket tud biztosítani az elítélt és családja számára. A 80 %-a a „diákoknak” azonban csak a benti élet változatosabbá tételét jelenti az oktatás, sőt jó néhányan a havi ösztöndíj miatt járnak be a tanórákra. Továbbtanulási szándékukat a fiatalabb korosztályból jó néhányan megfogalmazták.

11. sz. ábra: Pálhalma, férfi elítéltek továbbtanulási szándéki mutatója életkoruk szerinti megoszlásban

Forrás: saját szerkesztés: Pálhalma, férfi elítéltek továbbtanulási szándék és életkor viszonyában (Pálhalma, 2011)

12. sz. ábra: Pálhalma, női elítéltek továbbtanulási szándéki mutatója életkoruk szerinti megoszlásban

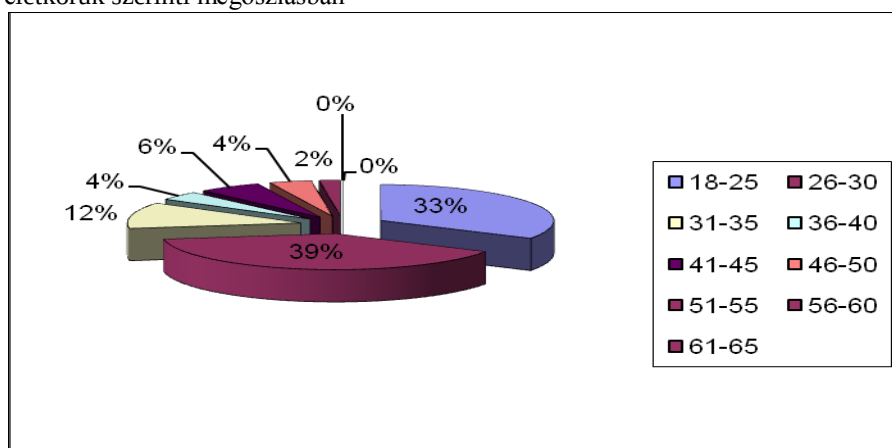

Forrás: saját szerkesztés: Pálhalma, női elítéltek továbbtanulási szándék és életkor viszonyában (Pálhalma, 2011)

Pálhalmán a 18-25 évesek között a legnagyobb a továbbtanulási szándék, mind a férfi mind a női elítéltek körében. Ez a szám elég magasnak mondható, 36-45 % közt mozog.

A Budapest, Kozma utcai elítéltek elenyésző számban válaszoltak kérdőívemben arra a kérdésemre, hogy vannak-e továbbtanulási szándékaik. Feltehetőleg azért nem adtak választ, mert az intézet speciálisan hosszúútéteket tart fogva, így az elszállításuk, áthelyezésük miatt nem tudtak érdemben válaszolni. Az interjú során azonban megtudtam, hogy a 2011/2012-es tanévben általános iskolai képzésre 167 fő, míg gimnáziumi képzésre 38 fő jár. Ebben az intézetben rendelkezésemre bocsájtották azt az információt, hogy milyen szakkörökre járhatnak az elítéltek: angol, spanyol, német tanfolyamokra, zene-és képzőművészeti szakkörbe, szabadidejüket pedig akvarisztikával és sakkozással is eltölthetik. A lenti grafikon a baracskai adatokat mutatja, mely szerint itt is a 18-30 év közöttiek számára fontos a továbbtanulás.

13. sz. ábra: Baracska, férfi elítéltek továbbtanulási szándék mutatója életkoruk szerinti megoszlásban

Forrás: saját szerkesztés: Baracska, férfi elítéltek továbbtanulási szándék életkor viszonyában (Baracska, 2011)

8. A hipotézisek igazolódása

I.

Az első hipotézisem részben igazolódott, mert a fogvatartottak nagy számban jelentkeznek az intézmények által indított képzésekre. Itt fontos megemlíteni, hogy a havi ösztöndíj is jelentős motiváció számukra, ezért a kijelentésem csak részben igazolódott be.

II.

A kérdőívekből egyértelműen kiderül, hogy a megkérdezettek szinte 100%-a szakítani szeretne a bűnözői léttel, nem akar visszaesővé válni, de a szabadulása után a társadalomban jelentős ellenállást tanúsítanak iránta, erre megoldási javaslatomban születik válasz. A jelenleg kialakult rendszerben ez az állításom nem igazolódott be.

III.

A mélyinterjúkból kiderült számomra, hogy ha legalább egy személy már sikeresen reintegrálódott és szabadulása után is továbbtanul az mindenképpen segítség nekik egy újabb lépés megtételéhez és a pozitív példák miatt lelkiismeretesen és felkészült szakmai tudással végzik feladatukat. Ezek alapján hipotézisem beigazolódott.

9. Összegzés, megoldási javaslat

A fogvatartottak is tisztában vannak azzal a ténnyel, hogy a társadalmi felemelkedés elengedhetetlen feltétele a tudás, a szakmai ismeretek megszerzése, melynek birtokában a mai gazdasággal lépést tarthatnak. A tudás megszerzése mellett azonban fel kellene vértetni őket önbecsülésük és felelősségérzetük megerősítésével is. Fontos a kérdés, hogy miért lenne fontos része az andragógiának a börtönoktatás. A társadalomba való visszailleszkedés egy nagyon bonyolult és nehéz feladat. A bűnözővé válás társadalmi szempontból preventív felelős gyermekkori szocializációs tevékenységet vár el már az óvodai környezettől. A hibás szocializáció oka gyermekkorra vezethető vissza, mely nem megfelelően kezelve később antiszociális, deviáns, problémákkal küszködő, bűnözővé váló felnőtteket jelentenek a társadalomnak. A kívánt cél elérése a büntetés-végrehajtás és civil szervezetek feladata. Ez az elítéltek nevelésében, korszerű pedagógiai, pszichológiai eszközökkel történő kezelésében, formálásában, társadalmi hasznosságuk kialakításban rejlik.⁵⁹

A felnőttoktatásnak a börtönökben a prevención, a rehabilitáción és az utógondozáson kell munkálkodnia. Céljának kell lennie az elítélt társadalmi beilleszkedése a régi, civil környezetébe, de nem a régi szemlélettel, személyiséggel. Emiatt nagyon fontosnak tartom a személyiség-rekonstrukciós tevékenységet, amit a civil szervezeteknek kellene felvállalniuk, mint amit a Váltó-Sáv Alapítvány projektjeiben próbál megvalósítani. Ezek a projektek a büntetés-végrehajtási intézetekben és szabadulás után is folyamatosan figyelemmel kísérik és készítik fel az elítélteket a társadalomba való visszakerülésre. Hipotéziseimre keresett válaszokat mind a szakirodalom, mind pedig a szakemberek interjúiban adott válaszai is alátámasztották.

Alapvetően elmondható, hogy a börtönök falai között az iskolarendszerű oktatás, szakképzés a munkahelyek hiánya miatt népszerűbb. A pártfogói rendszer feladatának kiszélesítése

⁵⁹ Borgulya Zoltánné-András Zsuzsa: Oktatás, képzés a büntetés-végrehajtásban, szerepe a munkaerő-piaci reintegrációban, Humán Pszicho Közhasznú Társaság tanulmánya, 2006

megfelelő megoldás lehetne arra, hogy hosszú távú célként a bűnismétlődést megakadályozza. Ehhez a legfontosabb eszköz a tanulás, a szakképesítés megszerzése, majd a munkavégzés lehetősége. Az andragógusoknak ebben a reszocializációs folyamatban komoly szerepe lehetne.

Szeretném bemutatni az általam felállított programtervet a dolgozatomban feltárt problémák megoldási javaslataként.

Kutatási eredményeim és információim alapján legnagyobb hiányosságként az elítéltek szabadulás utáni utógondozását említeném meg, amire nagyobb hangsúlyt kellene fektetni, mivel a visszaesés megakadályozásának leghatásosabb módja.⁶⁰

Ennek egyik legmeghatározóbb eleme a börtönben való oktatás szükségessége, amely feladat kiszélesítéseként a pedagógusoknak, pszichológusoknak a társadalmi életbe való visszailleszkedést kellene segíteniük különböző személyiségfejlesztő foglalkozásokkal. A felzárkóztatás során a nevelési feladatokon kívül a viselkedési problémák kezelésére is összpontosítaniuk kellene. Az elítéltek részéről alapvetően szükség van arra a felismerésre, hogy a börtönben való oktatás lehetősége számukra milyen morális értéket nyújtanak.

Az andragógusoknak komoly szervezési feladataik lennének. Összekötő kapocsként megszerveznék a képzéseket, tartanák a kapcsolatot a különböző intézményekkel -mint például a munkaügyi hivatalok-, így a börtönben folyó szakmai képzéseket jobban össze lehetne hangolni a „kinti” életben keresett szakmákkal. Az andragógus szakemberek feltárnák a munkaerő- piaci szükségleteket, felkutatnák azokat a vállalkozásokat, ahol erkölcsi bizonyítvánnyal nem rendelkező, de szakmai tudás birtokában lévő elítélteket alkalmaznának. Ennek fejében az adott vállalkozás állami támogatásban részesülne (pl. járulékkedvezményt, adókedvezményeket stb.) mindaddig, amíg foglalkoztatói jogviszonya fennáll. Ez az együttműködés mindkét félnek gyümölcsöző lenne. A szabadult számára mindenképpen pozitív lenne, hiszen a börtönben megszerzett tudását a gyakorlatban kiszélesíthetné, illetve megélhetési forráshoz jutna. Valószínűleg a bűnözői létbe való visszaesés mértéke is csökkenne.

A szociális munkások a szabadultak megváltozott világhoz való alkalmazkodását segítenék az „után követéssel”. A pártfogói szolgálat kialakításában nekik rendkívül fontos szerepük lenne. Az andragógusokkal együtt működve kiépíthetnének egy biztos alapokon nyugvó társadalmi beilleszkedési, reintegráló rendszert.

⁶⁰ http://www.valtosav.hu/szakmai_anyagok/kiadvany_konferencia [letöltés ideje: 2012.04.09. 14:05]

Az általam javasolt modellben szorosan együtt kellene működniük a pedagógusoknak, pszichológusoknak, andragógusoknak, szociális munkásoknak, munkaügyi hivataloknak. Javaslatom megvalósításához néhány törvénymódosításra is szükség lenne, ez azonban már egy részletesebb kidolgozást igénylő feladat lehet a témában kutatók számára. Ezzel a kapcsolatrendszerrel létrejöhetne egy paradigmaváltás, kialakulna egy társadalmi összhang az elítéltek szabadulás utáni befogadásával kapcsolatban. Az új törvényjavaslat, amit Navracsics Tibor által benyújtott módosító indítvány, melyet 2011. november 16-án tárgyalta az Országgyűlés, a Büntetés Végrehajtásban lévő elítéltek fogva tartása alatti foglalkoztatásáról. Dolgozatom írásakor még nem volt hatályos az új törvényrendelet, bár már felismerték, hogy az intézmények fenntartásához is fontos az anyagi szükségletek megteremtése. A személyiségbeli fejlesztés a munka segítségével együtt nagyon fontos napjainkban. A törvényi szabályozás nehézségekbe fog ütközni, mert nincsenek meg a feltételek a BV intézetekben ennek megvalósításához és a probléma túl komplex.

10. Saját képzési terv

Személyiségfejlesztő tréning a reintegrációs folyamathoz

A program célja, hogy olyan elítéltek számára nyújtson segítséget szabadulásuk utáni életükben, akik szabadságvesztésük (garázdaság, gondatlanságból elkövetett halálos gázolás, könnyű testi sértés, kisebb értékű lopás stb.) végett börtön illetve fogházbüntetést kaptak, de ez alatt jó magaviseletet tanúsítottak, így kedvezményrel szabadulhatnak. A tréning 2 modulból épül fel. Az 1. modul célja, hogy felkészítse az elítélteket a huzamosabb idejű tanulásra, a tanfolyam alatti csoportos közösségben való hatékony együttműködésre. A 2. modul célja, hogy az elítéltek megismerjenek olyan elvárásokat, amelyeket egy munkáltató támaszthat velük szemben, valamint a hatékony álláskeresés technikáira illetve a sikeres beilleszkedést megkönnyítő attitűdre felkészítse őket.

A program során megszerezhető kompetenciák:

- a csoportban való együttműködés módjának és szabályainak illetve a saját és a csoport helyzetének felismerése
- az önismeret fontosságának felismerése, saját személyiségjegyek feltárása
- a hatékony koncentráció fontosságának felismerése, egyéni technikák feltárása, megerősítése, fejlesztése

- az egész életen át tartó tanulás meghatározása és jelentősége a munkavállalás, munkavégzés során
- a hatékony álláskeresés technikái, formai és tartalmi követelményei
- a munkahelyi beilleszkedéshez szükséges attitűd
- a munkahely-megtartás előnyei, társadalmi, munkáltatói és egyéni haszna

A képzésben való részvétel feltétele, a kedvezménytel való szabadulás, valamint az elítélt eltökélt szándéka, hogy munkát vállaljon és a benti tanulmányokat hasznosítsa.

A bemeneti szintfelmérés egy egyéni beszélgetés, amellyel a motivációs bázist feltárják.

A tervezett képzési idő 60 óra és módszere csoportos illetve jelenléti képzés. A csoportlétszám min. 2 fő, max. 6 fő mivel a kiscsoportos foglalkozásnál fontos, hogy minden résztvevő kivegye részét a feladatokból.

A képzés személyi feltételeit andragógusok, szociális munkások, pedagógusok, pszichológusok valamint hasonló szakterületen szerzett tapasztalatú szakemberek biztosítják.

A tárgyi feltételek meglétéhez szükséges eszközök:

- megfelelő terem
- tábla
- írásvetítő
- A/4 lapok, színes filctollak
- készségtesztek
- Tv és dvd lejátszó, videokamera

A teljesítményértékelés menete az önértékelés, szóbeli értékelés, megbeszélés, mivel fejletlen kognitív képességeik miatt az elítélteknek lemaradásaik lehetnek.

Az 1. modulra 30 óra a tervezett időtartam.

A modul ismeretanyagának elsajátítása után a résztvevő képes lesz:

- társait néven szólítani, felsorolni a tanfolyammal kapcsolatos aggodalmait, elvárásait
- a csoportmunka felismerését és abban hatékonyan részt venni
- feltárni és megerősíteni a tanult technikát, és felismerni fejlesztésük módját

A modul tartalma:

- ismerkedés, a csoportos feladatmegoldáshoz szükséges légkör megteremtése (pl. játékos memóriafejlesztéssel)

- tanfolyami elvárások összegyűjtése, a résztvevők csoportként való együttműködésének előkészítése
- első benyomás, előítéletek, ön- és társismeret összefüggései
- a személyiség fogalma, összetevői, a pozitív hozzáállás fontossága
- a megismerési folyamat lépései
- az emlékezés folyamata, a memória kapacitásának tesztelése, fejlesztése

A modulban alkalmazott munkamódszerek:

- magyarázat
- szemléltetés
- frontális munka
- pármunka
- egyéni feladatmegoldás
- vita vagy megbeszélés
- szerepjáték

A modul teljesítésének módja önértékelés és megbeszélés. A modul nem vizsgaköteles, de követelményként szerepel az aktív részvétel.

A 2. modulra szintén 30 óra a tervezett időtartam.

A modul ismeretanyagának elsajátítása után a résztvevő képes lesz:

- elkészíteni pozitívumokra támaszkodó, realitásra törekvő önjellemzését
- felvázolni képességeit, személyes tulajdonságait, realitásra törekedve önjellemzését megalkotni
- a tartalmi és formai követelmények figyelembevételével elkészíteni önéletrajzát
- megfogalmazni elvárásait a munkáltatóval, egy adott munkával szemben
- általános elvárásait saját magával szemben megfogalmazni a munkavégzést illetően

A modulban alkalmazott munkamódszerek:

- vita, megbeszélés
- pármunka
- egyéni feladatmegoldás
- szerepjáték

- szimuláció

A modul teljesítésének módja szintén az önértékelés és a megbeszélés. A modul itt sem vizsgaköteles, de követelményként szerepel az aktív részvétel.

A képzés nem vizsgával zárul.

11. BIBLIOGRÁFIA

Könyvek:

Andorka Rudolf : Bevezetés a szociológiába. Budapest: AULA Kiadó,1995

Balogh László – Pál László: Kriminálpedagógia. Tanárképző Főiskolai Jegyzet, 1975.

Finkey Ferenc: A fiatalok büntetőjoga Észak-Amerikában. Athenaeum Kiadó.

Budapest, 2005.

Finkey Ferenc: Büntetés és nevelés. Budapest, 1932.

Finkey Ferenc: Büntetéstan problémák. Budapest, 1933.

Gönczöl Katalin: Bűnös szegények. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1991

Horváth Tibor: Büntetés-végrehajtási jog. I. kötet. BM. Könyvkiadó. Budapest, 1983.

Kabódi – Lőrincz - Mezey: Büntetéstan alapfogalmak. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2005.

Lőrincz József- Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás országos Parancsnokság Budapest, 1997

Lőrincz József: Börtönügy a második világháború után. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2005.

Lőrincz József: Fiatalok büntetés-végrehajtása. Citoyen Kiadó. Vác, 1998.

Mankó Mária: Sorsom a bűn. Tanulmányok a bűnről, a börtönről, a büntetésről. Euro-qualitas Könyvkiadó. Sopron, 2002.

Pál László: Nevelés a büntetés-végrehajtásban. Tankönyvkiadó. Budapest, 1976.

Szöllősy Oszkár: Magyar börtönügy. Révai Kiadó. Budapest, 1935.

Tanulmányok:

Alku Mónika- Csordás Sándor- Pacsek József: A fogvatartottak foglalkoztatásának és programlehetőségeinek jelenlegi helyzete. In.: Börtönügyi Szemle. Budapest, 2006

Andorka Rudolf (1994): Devianciák Magyarországon Deviáns viselkedések

Andrés Gil: Rentrer á l'école pour sortir de prison. Le Monde de l'Éducation, 1998. No263.

Borgulya Zoltánné- András Zsuzsa: Oktatás, képzés a büntetés-végrehajtásban, szerepe a munkaerő-piaci reintegrációban, Humán Pszicho Közhasznú Társaság tanulmánya. Budapest, 2006

dr. Fekete Mihály: Előterjesztés a büntetés-végrehajtás gazdálkodása, a fogvatartottak foglalkoztatása átalakításának koncepciójára és részletes ütemtervére; Kriminológiai Közlemények 49. Budapest: Magyar Kriminológiai Társaság. Budapest, 1994.

Dr. Vókó György: A büntetés-végrehajtás időszerű kérdései. Ügyészek Lapja. Budapest. 2001.

Kovács Zsuzsanna: A kontroll, a stresszel való megküzdés és a pszichés közérzet alakulása a börtönbe kerülést követően börtönügyi szemle 2011/2

Kószegi Szilvia: Fogvatartottak oktatása és képzése, Börtönügyi Szemle. Budapest, 2006. Kriminológiai Közlemények 49 Budapest: Magyar Kriminológiai Társaság.

Lőrincz József: Börtönügy Magyarországon. Börtönügyi Szemle. Budapest, 2006.

Tavassy Tibor: A szabadságvesztés és problémái. Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok. 1978. utógondozói munka. Börtönügyi Szemle

Vígh József - Tauber István: A szabadságvesztés-büntetés hatékonyságának főbb jellemzői. Jogtudományi Közlöny. Budapest, 1976.

Dokumentumok:

1. 1974. évi 10. számú törvényerejű rendelet. Az alkoholisták kötelező munkaterápiás intézeti kezeléséről. Magyar Közlöny, 1974. 40. sz.
2. 1974. évi 9. számú törvényerejű rendelet. A társadalom fokozott védelméről a közrendre és a közbiztonságra különösen veszélyes visszaeső bűnözők elleni hatékonyabb fellépés érdekében. Magyar Közlöny, 1974. 39. sz.
3. 1974. évi 9. számú törvényerejű rendelet. A társadalom fokozott védelméről a közrendre és a közbiztonságra különösen veszélyes visszaeső bűnözők elleni hatékonyabb fellépés érdekében. Magyar Közlöny, 1974. 39. sz.
4. A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló többször módosított 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 92.§ (1)
5. A büntetés-végrehajtás munkáltatás fejlesztésének koncepciója: Módszertani Füzetek 1987. 1. számában
6. A büntetés-végrehajtási szervezet vezetői elitjének szelekciója a kései Kádár-korszakban 1970-1989. In: Jogtörténeti Szemle, 2005. 3. sz.

7. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 14/1973. számú határozata a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveiről. Magyar Közlöny 1973. 39. sz.
8. Előterjesztés a szabadságvesztés végrehajtása alatt végzett nevelőtevékenység fejlesztési koncepciójához. (Bv. Országos Parancsnokság, 1976. május 24.)
9. <http://pok.suli.hu>
10. <http://www.bvop.hu>
11. <http://www.eu-edu.hu>
12. <http://www.humanpszicho.hu>
13. http://www.kdobvi.hu/intezet_tortenete/kiadvany.htm
14. http://www.nailpro.hu/fileadmin/all/beautyforum/HU/archiv/2008/01_2008/1993.LXXI
15. Magyar Köztársaság Alkotmánya, XII. fejezet, 70.§. 1. bekezdés
16. Módszertani Füzetek 1984. 1. száma tematikusan ismerteti a bv. nevelésfejlesztési koncepciót, majd az országos parancsnokságvezető szakembereinek e koncepcióval kapcsolatos tanulmányait tartalmazza.
17. MSZMP KB. Titkársága 1972. február 28-án kelt határozatát a büntetés-végrehajtási munka továbbfejlesztéséről.

11. Mellékletek

1.Kutatás- kérdőív	1
2.Interjú kérdései	3
3.Interjúk.....	4
4.Országos Büntetés- végrehajtási Parancsnoki engedély a kutatás elvégzéséhez	20
5.Budapest Kozma utcai Fegyház és Börtön Parancsnoki engedély a személyes látogatásról és a kutatás elvégzéséről	22
6.Baracska engedélye a kutatás elvégzéséről és a látogatásról	23
7.Pálhalmi engedély a személyes találkozásról.....	24
8.Levelezések e-mail-ben Pálhalmával.....	26
9.Kozma utcai levél a kutatásokról	28
10.Kozma utcai e-mail a diktafon típusáról	29
11.Kozma utcai könyvtárlátogatás rendje	30
12.Kozma utca B objektumának szakköri rendje.....	31
13.Baracska tájékoztatója az intézetben betartandó biztonsági szabályokról	32
14.Baracscai titoktartási nyilatkozat	33
15.Baracscai fogvatartottak jelentkezési lapja oktatásra	34
16.Baracscai tájékoztató	35
17.Baracscai hirdetmény induló tanfolyamra és szakkörre.....	36
18.Kozma utcai fotók az oktatásról és engedély	38
19.Baracska készített fotók.....	42
20. 9/2011. (III. 23.) BM rendelet	53
21.A kormány tagjainak rendeletei	57

Kedves Válaszadó

Szakdolgozatomat a büntetés végrehajtási intézetekben folyó képzések vizsgálatáról írom, egy ezzel kapcsolatos kutatásban kérem részvételét.

A témával kapcsolatban megbízható és érvényes információkhoz szeretnék jutni, ezért arra kérem, hogy a lehető legpontosabb válaszokat adja.

A kérdőív kitöltése anonim és önkéntes, kb. 15 percet vesz igénybe. Az adatokat csak a szakdolgozatomhoz használom fel, azokat más célra nem adom ki.

Köszönöm segítségét!

1. Neme (Húzza alá a megfelelő választ.)

Férfi

Nő

2. Életkor (Karikázza be a megfelelő választ!)

- ☐ 18-25
- ☐ 26-30
- ☐ 31-45
- ☐ 46-50
- ☐ 51-55
- ☐ 56-60
- ☐ 61-65
- ☐ 66-70
- ☐ 71-75
- ☐ 76-80

3. Legmagasabb iskolai végzettsége ? (X-el jelölje a helyes választ!)

- ☐ Általános iskola (8osztály)
- ☐ Gimnázium (Érettségi)
- ☐ Szakközépiskola
- ☐ Szakmunkásképző
- ☐ Főiskola, Egyetem
- ☐ OKJ
- ☐ Egyéb : _____

4 .Mikor elítélték mi volt az iskolai végzettsége?

5. Jelenleg tanul-e ?

- ☐ igen
- ☐ nem

6. Jelenleg valamilyen képzésben rész vesz? Ha igen, milyenben?

7. Mióta tanul? Esetleg, tanul-e már korábban fogva tartása alatt?

8. Miért döntött úgy, hogy elkezd iskolába járni?

9. Van kedvenc tárgya? Ha igen, mi az?

10. Mi okoz nehézséget?

11. Miért jó önnek a börtönben az oktatás?

12. Tovább tanuláson gondolkodott e már? Ha igen, milyen irányban?

13. Mennyit jár a börtön könyvtárba?

14. Milyen típusú könyveket olvas?

15. Mennyi időt fordít olvasásra, esetleg írásra?

16. A jelenlegi tanulásán kívül mi az ami még érdekli?

17. Van rá lehetősége, hogy érdeklődésével foglalkozzon?

18. Mi az amit jelenleg hiányol a tanulásához?

19. Mi az amit szívesen tanulna, ha lenne rá lehetősége?

20. Szabadulása után milyen jövőképet képzel el magának?

21. Egyéb megjegyzése: (Bármilyen tanulással, képzésekkel összefüggésben fontos az ön részére és erről nem tudott nyilatkozni.)

Köszönöm, hogy válaszaival segítette szakdolgozatomat!

Kérdések az interjúhoz

Szeretnék interjút készíteni a Büntetés Végrehajtási Intézet képzésért és oktatásért felelős tisztjével.

Az interjú kérdései a következők:

- Elmondaná-e az ön pontos feladatát az intézményben, természetesen név és rang nélkül?
- Mióta dolgozik a BV intézet ezen területén?
- Nehezen szokta meg a munkáját?
- Miért választotta ezt a területet? (oktatással, képzéssel való foglalkozást?)
- Hogyan viszonyulnak önhöz a fogvatartottak?
- Kik és milyen oktatásban részesülhetnek büntetési idejük letöltése alatt?
- Az elítéltek hogyan viszonyulnak az oktatáshoz?
- Vannak akik hátráltatják a tanítást?
- Egy polgári iskolához képest szigorúbbak vagy enyhébbek az osztályzatok?
- Mesélne az értékelésről?
- Hogyan szervezik az oktatást?
- Honnan jönnek a pedagógusok?
- Mennyibe kerül mindez?
- A képzés mely területén vannak a legnagyobb gondjaik?
- Hogyan igyekeznek azokat megoldani?
- Különböző személyiségű „tanulókkal” tudnak-e egyszerre haladni?
- Sorba véve az oktatási szinteket, melyikre van a legnagyobb igény, lehetőség?
- Találkozott e írástudatlannal napjainkban?
- Van-e lehetősége egy elítéltnak felsőfokú oktatásban részt venni?
- Milyen jellegű felsőoktatásban vesznek részt az elítéltek?
- Mi ennek a módja?
- Van-e esetlen olyan, aki a börtönben szerzett diplomát?
- Mesélne arról, hogy hogyan oldják meg az érettségit?
- Mit várnak ön szerint az elítéltek az iskolától, egyáltalán a tanulástól?
- Melyik szakma tanulása „életszerű” és van rá igény, lehetőség?
- Milyen tanfolyamaik vannak?
- Általában hányan jelentkeznek és hogyan erre?
- Mi motiválja őket ön szerint?
- Milyen tapasztalatai vannak, a tanultakat hogyan tudják hasznosítani?
- Ön szerint milyen fajta képzésre (Iskola szintű, OKJ-s , távoktatás, egyéb.) volna igény, és lehetőség?
- Ha lehetősége volna és anyagiak is rendelkezésre állnának az oktatással kapcsolatban a jelenlegi rendszeren változtatna, illetve mit csinálna másképp?
- Véleménye szerint napjainkban mennyiben fontos a börtönben való tanulás, és mennyire segíti ez szabadulás után a reintegrálódást?
- A közeljövőben milyen képzések indul intézményükben?

Köszönöm válaszait! Természetesen az elhangzottakat szigorúan bizalmasan kezelem. A diktafonra felvetteket csak a szakdolgozatom írásában fogom felhasználni, azt harmadik személynek semmilyen körülmények között ki nem adom és szakdolgozatom ezen részét is titkosítatom.

Interjú készítése 2011. aug. 15-én, hétfőn a budapesti fegyház és börtönben, Budapest, Kozma u 13. az interjút készítette Jójátrné Sipos Valéria és BV. Százados, csoportvezető, az interjú elkészítése során szeretnék kérdéseket feltenni a szakdolgozatommal kapcsolatban a BV. százados úrnőnek...remélem jó a megszólítás...igen.

Feladatom az oktatással kapcsolatban az intézetben, az oktatás, értem ezalatt az általános és gimnáziumi képzést, koordinálása a fogvatartottak előállításának a megszervezése az iskolai oktatásra, utána történő felkísérésük, a tantermek és az összes kapcsolódó intézmény, pl. a könyvtárstudió biztosítása, az oktatáshoz szükséges mértékig a pedagógusoknak, igen szoros kapcsolat az oktatókkal, mivel ők tartják az oktatást, én viszont biztosítom az anyagot, tehát konkrétan az elítélteket, az adminisztrációs tevékenység elvégzése, értem ezalatt az általános iskolában az ösztöndíjaknak a kifizetésének az előkészítését, mert kiadmányozási joga az osztályvezetőnek van. Az általános iskolában a jelentkezés lezárása után, a taneszközök biztosítása, mert azt a Bv. Intézet biztosítja, értem ezalatt a ceruzát, a tollat és a füzetet, és hát még számos egyéb tárgyat, tehát gyakorlatilag maximálisan együttműködni kell a tanárokkal a cél érdekében.

Mióta dolgozik ezen a területen?

Ezt a munkát egy éve, éppen egy éve végzem, én azelőtt nevelő voltam illetve vezető nevelő illetve tréningeket tartottam az elítélteknek, egy éve lettem csoportvezető, akkor bízták rám ezt a területet, annál is inkább mivel a végzettségem tanár.

Amikor idekerült annak idején... hány éve volt az?

14 éve dolgozom a büntetés végrehajtásnál, kezdetben közalkalmazottként, parancsnoki titkárnőként, utána a biztonsági osztályon, akkor már hivatásos állományú tagként, gyakorlatilag folyamatosan tanultam büntetés végrehajtási munkaviszonyom alatt, és most értem a csoportvezetői szintig.

És hogyan szokta meg, hogyan fogadta el ezt a munkát?

Nekem ezzel nem volt különösebb problémám, szerencsém volt, mert nagyon jó betanító kollégáim voltak, akár a biztonsági osztályon, akár a bv-i osztálynál, akikre tudtam támaszkodni, akik a segítséget, a szükséges segítséget megadták, úgyhogy nekem szerencsére ezzel különösebb problémám nem volt, egy-két dologtól de hát az az élet természetéből akad.

És hogyan alakul ki, az hogy miért választotta ezt a területet, vagy hogyan került erre a területre, véletlenül vagy tudatosan?

Hát az iskolai végzettségem, folyamatosan léptettek elő, hát az első az a rendőrtisztői főiskola volt, tehát értelemszerűen nőnek a biztonsági osztályon kevésbé alkalmas dolgozni, tehát kizárásos alapon maradt a nevelés, merthogy a gazdasági részéhez nem értek, ugyan könyvelő az alapképzettségem, de ezt nem nagyon szoktam hangoztatni, és hát kizárásos alapon a nevelési terület maradt, amibe úgy láttam, és az előljáróim is úgy látták, hogy van némi rátermettségem, van némi affinitásom, és hát ezen a területen tanultam tovább, pedagógia szakos nevelő volt a második felsőfokú végzettségem, és a harmadik az pedig pedagógia tanári egyetemi szinten.

Ez igen.

Ezenkívül kiképzett tréner vagyok, tehát kiképzőtréner is vagyok, több tréninget vezettem már kollegáknak is, nemcsak az elítélteknek is, ugye az elítélteknek kezdtem, de most már olyan szintre jutottunk, most már a kollégákat is kiképezem.

Aztán az én kíváncsiságom, hogy melyiktréner ... képzőben tetszett...végezni

Hát az első az az Art, un, Goldstein képző volt, három modulós, az Hollandiából jön, amivel először Amerikában a fiatalokon próbálták ki, de a Goldstein pszichiáter volt, Holland származású, ez a módszer aztán Hollandiában, Németországban és még néhány más nyugati országban, és a hollandok hozták ide mihozzánk Magyarországra.

....

A másik pedig kapuházai, Kőhidai.

És hogy érzi, hogy viszonyulnak Önhöz a fogvatartottak?

Abszolút elfogadnak, most már ugye kevesebbet vagyok velük, mert nem nevelő státuszban vagyok, nekem soha semmilyen problémám nem volt a fogvatartottakkal, teljesen mindegy, hogy nő vagy férfi az illető, következetesen, határozottan kell bánni, abszolút jogszabály szerint, és a fogvatartott szívesen elfogadja azt a személyt akár nő akár férfi. Persze nőknél szoktak próbálkozni, hogy jaj sírok egy kicsit, meg könnyes a szemem, de hogyha látják, hogy ez nem jön be, akár nő vagyok, akár nem, akkor teljesen mindegy, hogy nő vagy férfi. Tehát a próbálkozások mindig megvannak, tehát akkor is következetesen és határozottan és akkor nem lesz semmi probléma.

Kik és milyen oktatásban részesülhetnek büntetésük ideje letöltése alatt az önök intézetében?

Hát gyakorlatilag bárki részesülhet oktatásban, aki a kritériumoknak megfelel, értem ez alatt, hogy be tudja mutatni, a korábbi bizonyítványait, tehát hogy gimnáziumban szeretne tanulni, akkor a 8 általánosról hozzon egy bizonyítványt, ha ő nem képes erre, mert valami oknál fogva akadályoztatva van, azonkívül, hogy börtönben van, tehát nincs kapcsolattartása, vagy leégett az akkori iskolája, költözött, vagy elvesztette a bizonyítványát, akkor a pártfogó tud ebben segítségére lenni, ez számtalan esetben megtörtént tavaly is és az idén is.

Köszönöm, az elítéltek hogyan viszonyulnak az oktatáshoz ön szerint?

Ez már sokkal több rétű dolog, a többség általános iskolai tanulmányait sajnálatos módon azért folytatja, mert ott ösztöndíjat kapnak, ez jelen pillanatban 8167 Ft, és nagyon sokaknak nincsen más jövedelmük, hát például alacsony képzettségük miatt, vagy egészségi állapotuk miatt az itteni foglalkoztatásban nem tudnak részt venni, munkáltatásban pontosabban, otthonról nem kapnak segítséget, mert szegény a család, és nekik ez a 8167 Ft ez a napi dohányra, napi kávéra ez így nagyon megfelelő összeg. Nem sok, de azért az alap cigarettáját meg tudja venni. Sajnálatos módon ezek vannak a többen. Viszont én nagyon értékelem azt a fogvatartottat, aki nem csak ezért jár általános iskolába például, a gimnázium egyáltalán nem kap ösztöndíjat, aki gimnáziumba jár, az nagy valószínűséggel meg szeretné szerezni az érettségit, azon kívül a harmadik dolog, hogy addig sincsenek zárkán. Ugye a fegyházasok zárva vannak 23 órán keresztül, tehát nekik onnan kimozdulni és egy délelőttöt az iskola körletén eltölteni, ez egy nagy boldogság, addig sincsenek zárva, a börtönösök pedig egy kis változatosság a körlet, a saját elhelyezési körletük után itt az iskola körlet, de arra szeretném a

mondandómat kihegyezni, hogy inkább azokra kellene összpontosítani, akik tényleg tanulni akarnak.

Igen, egyébként most megdöbbenve hallottam, ezt a 8167 Ft-ot, hogy ezt jogszabály...

...ezt jogszabály írja elő, ott a jegyzékben bent van... alapszabály alapján, tehát ez ugye évente változik, ahogy az alapszabályt meghatározza az állam, a jogalkotó, annak megfelelően kapják.

Gimnáziumi oktatásra nem kapnak ösztöndíjat.

Említette az előbb, azt hogy ugye van aki csak a pénzért jön, és azért is ugye hogy... ezek szerint van aki eljön a pénzért, van aki azért jön, mert tanulni szeretne... hát ebből adódik a következő kérdésem, vannak akik hátráltatják, ugye ezt a tanulást, nyilvánvaló, nem tudom azt, hogy volt-e már bent ilyen órán, részt vett-e ilyen órán?

Persze voltam egy-egy órán...

...az órai fegyelem

A fegyelmet, azt alapjáraton az oktatóknak kell biztosítani, a tanároknak. Ha már nekem kell bemennem, az már régen rossz. Akkor most az egy dolog, hogy ez már andragógia, de, és azon belül is egy sajátosan hátrányos helyzetű, és egy speciális jogviszonyból akadó hallgatók, vagy tanulók vesznek részt a tanórán, de aki pedagógusnak és tanárnak jön börtönbe elítélteket oktatni, azoknak ezekkel az ismervekkel föl kell vértézve legyen. Ha nincs felvértézve, akkor jönnek elő ezek a fegyelemsértések, akkor kell beavatkozni az állománynak, erre nem igazán volt példa, mert a tanárok sem büszkék arra, hogyha ők nem tudnak rendet tartani a tanteremben, amit viszont én, már beszéltem az új képzőkkel, akik fognak szeptembertől jönni, s teljesen el voltak ájulva, hogy én miket tudok, meg miket gondolok, meg miket szeretnék, az az, hogy a módszerekben kellene változtatni. Tehát ugye a tanítási módszerekben, a frontális előadást nem élvezik, tehát a frontális tanítást, akkor ugye van az előadás, ami egy ilyen monologikus, na hát azt sincs türelme végigülni egy felnőttnek, főleg, hogyha deviáns...

...mert olyan is van...

Mert olyan is van, hát csak olyan van a börtönben, tehát a deviancia öt része, az a bűnözés, közül az egyik. Tehát azért itt más módszereket, ha alkalmaznak a tanításban, akkor az elítélt figyelmé könnyebben leköthető esetleg, nagyobb aktivitással vesz részt akár az órai munkában, akár a házi feladat elkészítésében, tehát azért itt lehet variálni, és ez viszont a pedagóguson múlik, nem a büntetés végrehajtáson múlik, mi nem tanítunk, mi csak a lehetőséget és a feltételeket biztosítjuk, az egy külön dolog, hogy én speciel tudom, mit kell velük csinálni. De ha nem én lennék itt, az nem biztos, hogy tudná, mert a csoportvezetői beosztáshoz nem kötelező a pedagógusi végzettség, ráadásul egyetemi szinten.

Ugye, úgymond azt mondjuk, és mind ettől függetlenül, hogy sajnos a jó pedagógusok, azok kihalófélben vannak, és egyre kevesebb a jó pedagógus...

Hát nézze mostanában, ahogy én hallottam kollegáktól, meg olvasom az újságot, nézem a tévét, elég sok az állás nélküli pedagógus, és szerintem nagyon sok jó állás nélküli pedagógus

van és én bízom benne, hogy a mostani oktatási intézmény az ilyen pedagógusokat hoz ide. Annál is inkább feltételezem ezt, mert hogy ők 12 intézetben tanítanak, nem is most kezdték a dolgokat, harmadrészt pedig az összekötőjükkal én már nem egyszer beszéltem telefonon, és nagyon úgy tűnik, hogy nagyon jó együttműködésnek nézünk elébe, és tudja, hogy mit csinál és mit kell csinálni egy tanárnak.

Az ön véleménye szerint egy polgári iskolához képest szigorúbbak, vagy enyhébbek vagy ugyanolyanok-e az osztályzatok?

Semmiféleképpen nem lehet egy civillel így egy az egyben összevetni egy börtönt, annál is inkább mert itt felnőttek, deviánsak képzése folyik gyakorlatilag, tehát itt mindenféleképpen a módszertől kezdve az osztályzatig ezt tükrözni kell. És a motiváció is más kell, hogy legyen, mint egy civil intézetben vagy intézményben.

És milyenek lehetnek ezek a motivációk önöknek? Csak a tudásért motiválódnak ezek az emberek, vagy van nekik feladatonként vagy osztályzatonként valami cél elérése érdekében verseny vagy bármi, ami...?

Hát szeretném, ha lenne verseny.. az új iskolával... én elmesélek egy történetet. Én anno az átmeneti csoport nevelője voltam 7 évig, az átmeneti csoport a hosszú ítéletesekkel foglalkozik, speciális csoport, többsége emberölés vagy rablás, tehát a súlyosabb esetek, és ott volt egy fiatal, roma származású elítélt, aki 6 osztályt végzett, a 7. kezdte itt végezni, és nagyon rossz híre volt az elítéltnak, tele volt fegyelmi fenyítéssel, ki vagyok, velem mit akarnak csinálni itt az átmeneti csoportban, abszolút renitens ember volt, és akkor bekerült a csoportba és így méregettük egymást, mondom én mit csináljak ezzel a fiatal emberrel, tele van fenyítéssel, olyan rossz a híre, mint a sárkányé, meg a sátáné, de tudtam, hogy általános iskolába jár, hát egyáltalán attól féltem, hogy nem fog tudni beilleszkedni a csoportba. Na hál' Istennek valahogy olyan társak közé került, akik úgy jó hatással voltak rá, nyilván én tettem oda, hát tudom hova kell tenni az ilyeneket, és eljött az évzáró, és hozott egy oklevelet az iskolába, hogy kiváló, nem kiváló, de jó tanulmányi eredmény, és akkor addig is méregettük egymást a fiúval, és megdicsértem nagyon. Kapcsolattartása: nem igazán volt neki anyukája, meg volt egy testvére, nem igazán... és megdicsértem nagyon, hogy látja, látja, hát mondom, maga olyan hírrel jött ide, hogy én azt hittem, hogy magát itt kirakom két hónap múlva a csoportból, de hát maga bizonyított, hogy ezek közé, az úgymond, hát könnyített rezsimű elítéltek közé be tudott illeszkedni, és hoz egy oklevelet, hát mondom akkor jöjjön el a tréningemre, csinálja végig a tréningemet. Végigcsinálta a tréninget, akkor én csináltam az ELTÉT, ugyanakkor figyeltem arra, hogy ez az abszolút aluliskolázott és abszolút rossz hírű gyerek, milyen kedvvel csinálja a tréningbe a szerepjátékokat és az egyik kollégám a saját maga által írt darabot kezdett betanítani elítélteknek és tőlem kért tanácsot, hogy esetleg tudnék-e valakit, aki esetleg az ő úgymond színdarabjában, ez egy 40 perces színdarab volt, esetleg tudna-e szerepelni. Hát én rögtön erre a fiúra gondoltam, mondom Józsikám, itt van próbáld meg ezt a fiút, hozza a bizonyítványát, az én tréningemen fantasztikusan szerepel, kezdjük most már a testvérével a kapcsolattartását is erősíteni, már 2 szer bent voltak beszélőn, pedig Jász-nem tudom én hol laktak, és ez az akkor 7. végzett fiú, egy 40 perces színházi előadást, ilyen körülmények között szó szerint betanulta, szó szerint eljátszotta, filmfelvétel van róla, amit mutattam a stúdióban, és az önértékelése annyira megváltozott a fiúnak, ő nem azt mondta magáról, hogy én akkor már egy alapvetően bűnöző vagyok a világéletbe, és nevelőnő ez engem érdekel, és mikor ír legközelebb a Farkas Úr valami mást, és mikor csinálja megint egy másik tréninget, én úgy szeretnék, és olyan lelkes volt ez a gyerek, és abszolút levetkőzte ezeket a zsvány attitűdjeit...

Persze, mert pozitív visszajelzést kapott...

Tehát, hogy ha megkapja, nemcsak a tanártól, hanem a nevelőtől is a pozitív visszajelzést, őt annyira tudja motiválni, de annyira, tehát meg kell találni a motiválást, tehát nyilván ez egy civil helyzetben nem igazán jött volna így össze.

Hát itt jön ki a pedagógus, a jó pedagógus egyébként...

Na hát ezt csak úgy érzékeltetni szerettem volna, hogy minden ember más és más, attól függ hogy mennyire rögzült a személyiségstruktúrája, mert egy rögzültet, egy abszolút antiszociális irányba rögzültet, iszonyatosan nehéz, sőt lehetetlen, azért ne legyünk már ennyire álmovilágba élők, van akinek lehetetlen. Annál csak azt érzük el, hogy a napnak a fél délelőttjét, vagy az egész délelőttjét nem a körleten tölti, hanem lent az iskolakörleten és addig is nem veri agyon a másikat, meg nem lopja el a kávéját, meg mit tudom én... akkor az itt van. Akkor itt egy kicsit kifárad, délután akkor már nyugodtabban telik a délutánja.

Azért sajnos vannak antiszociálisak is...

De hát azért vannak a börtönben.

A következő kérdésem az, ugye most az értékelésről már beszéltünk, hogy hogyan szervezik meg az oktatást? Tehát ami eddig volt, ha erről egy picit beszélünk.

Önkéntes jelentkezés. Tanév vége után, ugye lezárjuk a tanévet, megkapjuk az általános iskolától az eredményeket, az érdemjegyeket, azokat mi rögzítjük a fogvatartott ...rendszerben, az iskolától megkapjuk a bizonyítványokat, tehát lezárjuk az előző tanévet, utána meghirdetjük a következő tanévet, kiosztjuk a jelentkezési lapokat, amit az elítélteknek ki kell töltenie, és gyakorlatilag nem a büntetés végrehajtás iskoláz be, és ez nagyon fontos, hanem mi ezeket a jelentkezéseket továbbítjuk az oktatást végző intézménynek, akik iskolázzák be az elítélteket. Tehát mi a jelentkezéseket továbbítjuk, ők megvizsgálják, hogy az adott feltételnek megfelel-e, tehát bizonyítványa van-e, nem-e már elvégezte a gimnáziumot, de az általános 7. osztályába akar jelentkezni, mert ott kap ösztöndíjat, tehát azért erre is volt példa, hangsúlyozom, hogy nem mi iskolázunk be, mi csak rögzítjük az oktatási intézmény általi adatokat, az elítéltek személyi rendszerében.

És akkor ezek a pedagógusok, akik ide jönnek, mert ugye idejönnek, ezek hogyan jönnek? Milyen sűrűn, délelőttönként, tehát rendszeresen tanóra, iskolajellelleggel?

A tanóra 45 perces, na most azt el tudom mondani, hogy eddig hogy volt, szeptembertől remélem másként lesz. Tehát a gimnázium az hétfőn délelőtt jött, ez már kizárta eleve azt, hogy a munkáltatott fogvatartottak is járjanak gimnáziumba, ez egy nagyon nagy hátrány volt. Tehát én ezt már lebeszéltem, hogy az új iskolában csak délután lesz, hogy a munkáltatásban résztvevők is tudjanak gimnáziumba járni. Tehát hétfőn délelőtt, és kedden szerdán délután, 3- fél 5-ig, ötig attól függ, persze szünetek vannak, tehát ugyanúgy 45 perces órák közte szünet, van egy nagyobb szünet is amikor az elítéltek kimehetnek és az udvaron dohányozhatnak, egyébként meg nem dohányozhatnak, mert a folyósón nem lehet dohányozni. Az általános iskola pedig kedd, csütörtökön jött, reggel 8-tól fél 1-ig tartott.

Jó köszönöm.

És itt lehetőség van összevont osztályra is, tehát nincs meg a... tehát 22 főnek meg kell lenni. Ha nincs meg a 22 fő, akkor összevont osztályokra is lehetőség van, tehát most pl így csinálták az elmúlt tanévben, hogy az 1-2 egyben volt a 3-4 egyben volt, 5-6 egyben volt, és a 7-8 volt külön.

És most érdekes leszek, de azért megkérdezem, ez mennyibe kerül, az általános iskola... mert azért nyilvánvaló, hogy ezeket a pedagógusokat fizetni kell.

Nem mi fizetjük, mi nem fizetünk semmit...

Igen, és az állam?

Ők a fejkvótából gazdálkodják ki valamilyen szinten, de erről inkább őket kellene megkérdezni, mi a taneszközöket fizetjük az általános iskolában, mi. A gimnáziumi képzésért fizetett az intézetünk, de nem tudom, hogy mennyit, mert ez nem az én feladatom.

Csak ennyi, hogy egyáltalán van-e erre rálátás?

De most nem fogunk fizetni, mert most olyan szerződésünk van, hogy most nem fogunk fizetni, mert a Pannon? A fejkvótából fogja a finanszírozást megoldani.

Ön szerint a jelen pillanatban a képzés melyik területén vannak a legnagyobb gondjaik? Az ált. iskolai, a gimnáziumi képzés.

Hát eddig mind a kettővel voltak, de én nagyon bizakodó vagyok, hogy szeptembertől már nem lesznek gondjaink.

Igen, tehát itt már meg is válaszoltuk a következő kérdésemet, hogy hogyan igyekeznek ezt megoldani, hát megoldottuk, tehát iskolaváltással, illetve képző váltásával. A kérdésem még az lenne, ugye beszéltünk itt különböző személyiségű tanulókról, igaz, hogy összevont osztályokról is beszélünk, de hogy Ön szerint ezek a különböző személyiségű tudnak-e együtt haladni, nehéz-e, részt vett-e ilyen szinten, látta-e, van-e tapasztalata.

Hát van aki nem tud együtt haladni a többiekkel, de ez egyáltalán nem furcsa mert a gyerekek is, tehát a civil életben a gyerekek, sőt a felnőttképzésben a civil életben sem ugyanazonos képességű és egyáltalán felfogású emberek és gyerekek tanulnak, tehát abszolút logikus, hogy itt sem egyforma képességű emberek vannak és bizony akkor az egyik, lehet, hogy lehúzza a másikat, hát ezt kell észrevenni a tanárnak és akkor a módszereken kell változtatni, tehát amit az előbb mondtam, hogy nem előadással tartja a 45 percet, hanem pl. belevisz valami projekt módszert vagy párban tanulást vagy akármit.

Igen, tehát a következő kérdésem, hogy akkor ön szerint mi lenne, melyikre lenne a legnagyobb igény? Inkább általános iskolaira vagy ez mindig változó a fogvatartottak arányában?

Hát ez teljesen változó, ált iskolai képzésre mindig nagyon-nagyon sok a jelentkező, mert ott ösztöndíjat kapnak, ezt ugye már többször mondtam, a gimnáziumra viszont csak az jelentkezik, aki nagy valószínűséggel akar is, akar is ismereteket szerezni.

Találkozott-e napjainkban írástudatlannal?

Igen.

És számomra is döbbenet, nem olyan régen egy statisztikát néztem evvel kapcsolatban, hogy sajnos még mindig van analfabetizmus Magyarországon, itt is találkozott írástudatlannal.

Van, van. Nem is egy. Szintén átmeneti csoport, ugye egy évvel ezelőtt még az átmeneti csoportban voltam. Átmeneti csoport, elítélt, emberölés a bűncselekmény, nem egy fiatal, egy 30 fogalmam sincs, 30valamennyi az elítélt és ő úgy jött be, hogy abszolút analfabéta volt. Most azt hiszem az ötödiket végezte, már szabadult, most aug.4-én, de most elvégezte az 5-6-ot, mert most összevont volt, de egyébként az 5. végezte el, és az átmeneti csoportba ő igazából azért járt le az iskolába, mert ő tanulni akart, ő nem csak az ösztöndíjat akarta, ő tanulni akart. Na a lényeg az, hogy elvégezte az 5. megtanult olvasni, írni számolni, csoportos kimaradásra kivittem őket, most júl. 22-én voltunk kint az állatkertben, 4 elítélt, 3-an kísértük, busszal, metróval, akárhogyan, és egyszer csak megszólal az ember, hogy nevelőnő, de jó hogy megtanultam olvasni, el tudom olvasni, hogy hova megy a metró.

Jézusom. Igen, ezt most azért is kérdeztem meg, mert nagyon döbbenet számomra...

Ezzel kezdődött, de az állatkertben: de jó, el tudom olvasni ez milyen állat! És akkor de jó, hogy én megtanultam olvasni.

Nekem is volt egy ügyfelem, aki mindig bejött aláírta a nevét és rendszeresen kérte, hogy töltsük ki a banki bizonylatot, egyszer rájöttünk hogy miért kéri, és kiderült, hogy csak a nevét tudja leírni, és 50 év feletti hölgy volt. És csak a nevét tudta leírni.

Hát mondom, ez egy 30-as ember volt, kötelező oktatásban részt kellett vegyen anno, de valószínűleg – nem tudom miért nem vett részt – de erre már nem nagyon emlékszem, meg nem nagyon kérdeztem tőle, de az amikor azt mondja, hogy de jó, hogy megtanultam olvasni, mert tudom merre visz a metró, meg az állatkertben el tudom olvasni milyen állat ez, meg honnan jött... Tehát ez ilyen...

Számunkra alapvető...

Volna-e, vagy volt-e valaha igény, hogy felsőoktatásban valaki részt szeretett volna venni amióta Ön itt van az Intézetben?

Hát biztos, hogy volt, csak, szerintem nagyon hamar meggondolta magát az illető, tudniillik nem egy egyszerű dolog, a jogszabály, amit ugye önnek odaadtam, az úgy rendelkezik, hogy a megkezdett felsőfokú tanulmányait, a parancsnok engedélyével folytathatja. Tehát hogyha már valaki járt akár főiskolára, akár egyetemre és vállalja, az az egyetem, vagy főiskola, hogy magántanulóként tanítja, vizsgáztatja, akkor igen, ha a parancsnok engedélyezi.

Tehát egyenlőre erre nem volt példa.

Nem, hát... egyrészt kevés az aki ilyen végzettséggel rendelkezik, vagy ilyen folyamatban lévő tanulmányokkal, a civil főiskolák és egyetemek nem fognak börtönbe bejönni, nem fognak. És ezt nyilván az érintett is tudja, hogy ő ne várja el egy tömegoktatást végző főiskolától, vagy egyetemről, hogy ide bejön a professzor, és őt itt külön magántanulóként tanítja, vagy levizsgáztatja, mert az irreális.

Igen, értem. Beszéltünk ugye gimnáziumi képzésekről, és konkrétan elmeséli nekem, hogy egy érettségi hogy zajlik.

Hát oda én nem megyek be. Az egy zárt kör...

De itt zajlik az intézményben?

Itt zajlik az intézetben, van amikor a könyvtárban, akkor ugye nincs könyvtári nyitva tartás, akkor senki nincs a könyvtárban, berendezzük szépen, vizeskancsó a tanároknak meg a vizsgabizottságnak... ugyanúgy hozzák a feladatokat a tanárok...

Ugyanaz az érettségi sor?

Persze ugyanaz, a számítástechnikai az ott van a számítástechnika teremben, ha egy időpontban két dologból érettségiznek, az egyik németből, a másik angolból, az egyik az tanterem...

Beszéltünk a diplomáról és az érettségiről is, hogy az érettségit itt oldják meg, a könyvtárban oldják meg.

Ugye ott ott sem lehetünk, ugye az a bizottság, minden ugyanúgy... az egy külsős ember, tehát ők szerzik, nem tudom én honnan hozzák a vizsgabizottság elnökét, ez az ő feladatuk, tehát ebbe nekünk, annyi, hogy be kell léptetnünk azt az embert, ezt persze előzetes egyeztetés után, beléptetjük az illetőt, bekísérjük a könyvtárba vagy éppen ahol van az érettségi és kész, utána elmegy, tehát azzal nekünk nincs dolgunk semmi.

Még az a kérdésem, hogy Ön szerint ezek az elítéltek a tanulástól mit várnak, tényleg van akinek sikerélmény volt, hogy megtanult olvasni, van-e egyáltalán olyan köztük, hogy tényleg azért tanul, mert... nem csak azért, hogy az idejét eltöltse, hanem van-e valami elvárása. Akadt-e olyan, akinek volt elvárása valamilyen irányba a tanulástól?

Hát volt, az előbbi példa is azt mutatja, hogy ő azért járt iskolába, hogy megtanuljon olvasni, és ezt a csoportos kimaradás keretében be is bizonyította saját magának, hogy ez hasznos tevékenység volt, akkor az előbb említettem azt a fiatal fiút, aki azóta sem került börtönbe, ugye mi nem követhetjük nyomon a szabadult elítéltek sorsát, de az össz fogvatartotti rendszerbe, időnként egy évben egyszer megnézem, vagy fél évben egyszer... nem került elő, nem jött vissza, feltételezem, hogy fiatal létére nem halt meg, hacsak nem valami közlekedési baleset, hát azért vannak ilyen pozitív példák, sőt... Átmeneti csoportban, konkrétan két fiatalember itt végezte a gimnáziumot, ugye beszéltünk arról, hogy ők hosszútávúak, és mind a kettő továbbtanult, az egyik politológián, a másik pedig valami államigazgatási területen. Már innen szabadulás előtt, innen írtak a főiskolának, hogy ők börtönben vannak, tovább szeretnének tanulni és gyakorlatilag a felvételi lapot is elküldték innen bentről...

...és amikor szabadultak, akkor...

...tehát február akár hányadikán kell jelentkezni, akkor ők lejelentkeztek, felvételiztek gyakorlatilag, és kérték, hogy a felvételi vizsgát halasszák el aug. végére mit tudom én mikorra, amikor szabadultak... és megjött nekik a válasz, hogy kivételesen, méltányosságból, stb., engedélyezik. Illetve, hogy a pótfelvételin, ami mindig augusztusban van, akkor ők részt fognak venni.

...egyébként ezek az elítéltek visszajeleznek önnek...

Nem, nem jeleznek vissza.

Tehát olyan nem volt, hogy valaki leérettségizett, és utána visszajelzett és azt mondta, hogy köszönöm, hogy itt szereztem az érettségimet, tovább tudtam tanulni, vagy megköszönte-e egyáltalán a segítséget...

Na akkor majd hozok a másik irodából egy borítékot, mert most költöztem nemrég ebbe az irodába és nem hoztam, nekem a falam, amikor nevelő voltam, a falam beborította körbe-körbe az elítéltektől kapott képeslap. És azokat ugye le kellett szednem, hát ide most nem fogom kirakni, mert mit tudom én, lehet, hogy költöznöm kell valahova, azt a másik irodában őrzöm, nem plakátként, hanem így darabonként, azt majd megmutatom önnek.

Jó köszönöm. Ugye beszéltünk a szakmáról is, hogy szeptembertől már nem volt erre lehetősége, hogy szakmát tanuljanak, tehát gyakorlatilag azért életszerű, hogy tanulnának szakmát...

Tanulnának sokan, csak eddig nem volt képzés.

És akkor erre most nyílt lehetőség.

Ehhez rengeteg jelentkezőnk volt egyébként, mind a kettőre, rengeteg jelentkező volt, itt is az a feltétel, hogy mikor van a képzés, mert ha délelőtt és aki dolgozik elítélte, az abból kiesik. Na most állítólag –de mondom, nem én csinálom a szakképzést- most úgy van a megállapodás a szakképző intézménnyel, hogy délután illetve szombati napokon lesz, és akkor a dolgozó fogvatartottak is részt tudnak ezen venni, de sajnos erről részleteket nem tudok mondani, mert mondom nem én csinálom.

És arról sincs semmilyen, hogy milyen tanfolyamok.

Burkoló meg festő.

És hogy általában egy ilyenre hányan jelentkeznek?

Nagyon sokan, százan fölül jelentkeztek mind a kettőre.

És ön szerint ezeket az embereket mi motiválja? Tényleg az hogy szakmát tanuljanak, vagy?

Na most aki dolgozik, azért nem jár ösztöndíj, tehát ezeket valóban az motiválja, hogy ők nagyobb eséllyel vehessenek részt a munkaerő piaci részében szabadulásuk után, mert ők nem kapnak ösztöndíjat, nekik fizetni nem kell, gyakorlatilag ingyen jutnak a fogva tartás idejük

alatt szakmához, amivel kint be tudnak illeszkedni a munkaerőpiacra, tehát aki szakképzésre jelentkezik, és nem kap ösztöndíjat, márpedig egyik sem kap, az tuti, hogy ő tudatában van, hogy neki a 8 általánosa az kevés.

Az ön tapasztalatai alapján milyenre volna, tehát nagyon jó az hogy leérettségizhetnek, mert hát már egyre jobban kell az hogy érettségi, az alap az általános, vagy a szakma? Vagy mind a kettő együtt?

Mind a kettő együtt.

Beszéltünk arról, hogy ugye váltanak egy képzőszervet szeptembertől. De ha önre lenne ez az egész bízva, ön személy szerint, ennyi tapasztalattal a háta mögött, ön mit választana, mi lenne a legjobb ön szerint jelen pillanatban most az intézmény számára, oké hogy most váltunk egyet kipróbáljuk, nem volt jó az előző, ön hogyan csinálná, most engedje el a fantáziáját...

Én el szoktam engedni a fantáziámat és ezt el is szoktam mondani, hogy...és ezt nem értik meg...mert látszik, akik nem értenek hozzá...azzal, hogy mi csak az oktatást nyomjuk úgymond egy deviáns beállítottságú embernél sokat nem érünk el, mert az a kognitív kompetenciája, a szociális készségeiket is kell fejleszteni, mert az viszont a szociális kompetencia, és ha a szociális kompetenciát egyszerre, egy időben fejlesszük a kognitívval akkor van esélye. Tudniillik, mi kiképezzük a burkolót, ő megtanulja, hogy hogyan kell mit tudom én a csempét föltenni, de azt nem fogja megtanulni, hogy a társas kapcsolataiban, az interperszonális kapcsolataiban neki milyen kritériumokat, milyen tulajdonságokat, milyen készségeket, képességeket kell megszereznie ahhoz, ugyan ő burkolni tud, de a kollégáival, az ügyfelekkel megfelelő kapcsolatot tudjon kialakítani, hogy azt a rothadt csempét feltegye a falra. Mert ha nem úgy kommunikál, nem olyanok az interperszonális kapcsolatai, akár a munkatársaival, a közvetlen lakókörnyezetével, az ügyfeleivel, akkor megette a fene, hogy ő föl tudja tenni a csempét. Nekem ez a véleményem. És ezt nem értik meg mert nem értenek hozzá.

Tehát ha most önnek volna rá lehetősége tréningeket...

Párhuzamosan, személyiségfejlesztő, indulatkezelő, indulatkezelési technikára meg kell tanítani, most képzelje el, felrakja a csempét a burkoló, jön az ügyfél, a megrendelő, hogy hát én ezt még oda szeretnék egy ilyen frízt föltenni, mert az szebb, ő meg már várná a pénzt és meg már menne egy másik helyre, hirtelen ideges lesz, nem tudja az indulatait... beleveri a kalapácsot a most fölrakott csempébe, összetöri akkor mit ér el vele.

Igen maga ennek az oktatásnak... azért mondom most ha pénze és lehetősége volna, akkor ezt az egészet hogyan szerveznék másként, másképp csinálná...

Nem, így, csak párhuzamosan a szociális kompetencia fejlesztő résszel. Mert egymagában a kognitív nem ér semmit. Ezt akkor szokták mondani amikor van egy jogi diplomája, de úgy bunkó ahogy van. Az elítéltek 8 általánosa attól még nem ér semmit, mert nem tudja az emberi kapcsolatokat összhangba hozni, saját magával sem, sőt alapjáraton szakképzésnél, gimnáziumnál az önismereti résznél kellene kezdeni. Tehát mit tudok én, mit tudok saját magamról, ha én tudom saját magamról, hogy én alkalmatlan vagyok burkolónak, mert mit tudom én mert engem jobban érdekel az elektroműszerész, akkor nem azt a szakmát választom, mivel hogy mire vagyok én képes, mit tudok önmagamról, mit tud a társam rólam.

És most összegezve az ön véleménye szerint napjainkban a börtönben való tanulásra mennyire –szükségnek szükség van- mi a tapasztalata, mi a véleménye, a re integrálódást mennyire segíti ez...

Csak ez nem, segíteni segít, de kevés.

És a tapasztalatai, hogy régebben mennyien tanultak, hogyan tudtak vissza... tudunk egy példát amit ön is említett, hogy nem került vissza... de ez az egy ritka, mint a fehér holló.

Többen sem kerültek vissza, tehát a két egyetemet végzett sem került.

Van-e erre valami statisztika?

Nincs, én nem tudok róla, lehet hogy van statisztika, de nem hiszem hogy létezik ilyen statisztika.

Mert ugye tudjuk, hogy fontos, az hogy tanuljanak a börtönben, hogy mennyire segíti ez a visszaintegrálódást.

Segíti, de egymagába nem elég, ez számos összetevőtől függ, ha már nem vesszük föl a kompetenciákat, pedig azokat kellene venni, hogyha ő talaj nélkül megy ki, tehát nem lesz családja ahova szabadul, nem lesz pénze, nem lesz támasza, akkor ő hiába, van itt egy burkoló szakképzettsége, ha nincs pénze álláshely után menni, mert nincs pénze utazási költségre, nincs szállása ahol lakik, teszem azt nincs kapcsolattartása, akkor ő vonogathatja a burkoló szakképzettségével a fejét, ha nincs háttere.

Egy olyan kérdést szeretnék föltenni, kérést, hogy mi az amiről még szívesen beszélne és nem beszéltünk róla. Mi a véleménye, mit hagytam ki, vagy mi az amit úgy érzi, hogy fontos és el kellene mondjon ehhez a témához.

Azt már elmondtam, tehát most általában nem ön az első aki az oktatásról érdeklődik, de ezt nem lehet csak így venni, hogy csak oktatás. Tehát aki ide jön börtönbe, az az elítéltek valós re integrációjáról szeretne halvány képet kapni, akkor annak, valami némi ... ha itt már pedagógiáról beszélünk akkor legyünk tisztában a kognitív kompetenciával, a személyes kompetenciával, meg a szociális kompetenciával, mert ugye ezek a vitális kompetenciák, ha egyiket fejlesszük, nem biztos, hogy fejlesszük a másikat is, valamilyen szinten fejlesszük tehát azért valamilyen ragad rá, de ez nem célirányos tevékenység. Az egésznek akkor van értelme, hogyha az összeset egyszerre fejlesszük valamilyen szinten tehát egymagában egy kompetenciát fejleszteni meglehet valósítani, de az nem szolgálja az ő re integrációját. Mert attól, hogy szerez egy burkolóképzettséget, attól még nem fog tudni a saját közvetlen környezetébe beilleszkedni.

Én nagyon örülök, hogy ezt ön mondja, mert én ezt mindenképpen bele szerettem volna venni és...

Ugye Nagy József. Ha már kompetenciák, Nagy József. Fantasztikus táblázat, fantasztikus könyve a kompetenciákról és ő gyönyörűen elmondja, elmagyarázza, hogy kognitív, ez a személyes, ez a szociális, de megmagyarázza, hogy oké, hogy az egyiket fejleszttem, mert az

egyik oktatásképzés, meg a nem tudom micsoda, szépen leírja. Na de ha ezt valaki végigolvassa, látja, hogy az egyik nem megy a másik nélkül.

És erre volna a legjobban szükség, tehát hogyha ön csinálná, akkor így csinálná...

Most reményem van rá, hogy a humán pszicho, mondom ővelük nagyon jó... párszor találkoztam és párszor telefonon beszéltem, de ők azért ezt tudják.

Igen.

És bízom benne, hogy akkor valahogy csinálják is.

Én nagyon köszönöm azt, hogy elmondta, és én mindenképpen szeretnék még egyszer eljönni.

Nagyon szívesen.

Köszönöm.

1. Elmondaná-e az ön pontos feladatát az intézményben, természetesen név és rang nélkül?
- BV százados vagyok, itt a közép dunántúli országos BV intézet baracskai objektumának vagyok a BV osztályvezető helyettese. Rendfokozatom százados. Tulajdonképpen a fogvatartottak iskolai oktatásával képzésével tavaly január óta foglalkozom.
2. Mit érez, hogyan viszonyulnak önhöz a fogvatartottak?
- A fogvatartottak folyamatosan keresnek, képzésekkel oktatással, tanfolyamokkal kapcsolatban. Érzem részükről a bizalmat. Tudják, hogy egyenruhás vagyok, tehát istenigazából a kölcsönös tiszteletadás működik. Az úgynevezett három lépés távolságot megtartjuk.
3. Részletezné nekem, hogy kik és milyen oktatásban részesülnek büntetésük letöltése alatt az önök intézetükben?
- Tulajdonképpen egy szerződés alapján egy külsős cég végzi a fogvatartottak iskolai osztályát képzését. Egytől nyolcadik osztályig általános iskolába, 9-10. osztályban szakiskolai képzés folyik, tehát nem gimnáziumi vagy érettségire felkészítő. Azért szakiskolai, mert a jogszabályoknak megfelelően tudunk a fogvatartottaknak ösztöndíjat folyósítani és így ösztönözni őket a szakképzésre. Ezen kívül vannak még egyéb szakképzéseink, mint például népi kézműves, kertész, állattenyésztő, méhészt, pék. mezőgazdasági gépkezelőn belül a fejőgép kezelő. Ezek a szakképzések a része az idén indult el, még a népi kézműves és a kertész már két éve folyó szakképzése. Ezek két évesek, OKJ-s bizonyítványt nyújtanak a fogvatartottak számára. Kik részesülhetnek oktatásban? Akiknek megvan hozzá adottságuk, megfelelő iskolai végzettség, és ezt tudják is valamilyen szinten biztosítani. Valamint a szakmákhoz az egészségügyi alkalmasság is szükséges, amit természetesen az egészségügyi szakterülettel együtt szoktuk vizsgálni.
4. Ön szerint az elítéltek, hogyan viszonyulnak az oktatáshoz?
- A jelentkezések alapján azt lehet mondani, hogy jól viszonyulnak az oktatáshoz, de ez a statisztika csalós. Azért tudni kell, hogy a fogvatartottat is motiválja az iskolai oktatásban. Kevésbé hányadát, hogy tényleg valamilyen tudást szerezzen meg, a nagyobb hányadát inkább a pénzügyi része. Tehát ha nem tud munkát vállalni, és nem tud munkát vállalni és nincsen külső hozzátartozók vagy egyebek részéről anyagi támogatás. Ha az előbbi lehetőségek nincsenek, akkor próbálkoznak valami iskolát elvégezni. Természetesen, ha azt vesszük ez így kedvezőtlen.
5. Vannak akik hátráltatják a tanulást?
- Igen sajnos vannak mindig olyan fogvatartottak, akik csak azért járnak, hogy kapjanak pénzt és így nem annyira motiváltak, és próbálják elvenni azok figyelmét, akiket érdekelne, és természetesen így hátráltatják a tanulást. Megpróbáljuk ezt kiszűrni. Most már egész jó az együttműködésünk a tanárokkal, ők jelzik számunkra, ha nem oda való valaki, akkor levesszük a képzésből, hogy feleslegesen ne foglalják a létszámot.
6. Mi a tapasztalata, egy polgári iskolához enyhébbek vagy szigorúbbak itt az osztályzatok?
- Én úgy tapasztalom, hogy sokkal enyhébb itt a fogvatartottakhoz való hozzáállás, és az osztályzás is. Tehát nem azonos szintű egy polgári iskolához.
7. hogyan szervezik az oktatást?
- Egy órarend alapján történik, amit minden héten hétfőn korán reggel kapunk meg az oktatást végző intézménytől. Ezt kifüggesztjük az épületekben, tehát a fogvatartottak látják, hozzáférnek, illetve a személyzet is tudja, hogy a fogvatartottak melyik csoportjának lesz oktatás. Az iskolára jelentkezés, nagyjából az előző évfolyam befejezése után, szintén az épületekben faliújságokon kifüggesztésre kerülő jelentkezési lapokon lehet jelentkezni. A befogadási és foglalkoztatási bizottság elé kerülnek állításra, ahol ténylegesen döntünk a kondíciók alapján a beiskolázásról. Tehát mindenki, aki jelentkezett elbírálásra kerül, akár pozitívan akár negatívan.
- (Az oktatáshoz szükséges kellékeket mind az oktatást végző cég biztosítja, tehát nagyon

példaértékű a hozzáállásuk, tehát ilyen tekintetben az intézetnek ezzel kapcsolatban nincs költsége)

8. Sorba véve az oktatási szinteket, tehát melyikre van a legnagyobb igény, az általános iskolára vagy a szakmára?

- Statisztika alapján azt lehet mondani a BV-n belül nagyon alacsony az iskolázottság. A fogvatartottak 80-85%-ának nem éri az alapfokú iskolai végzettséget a képzettsége. Tehát azt lehet mondani, hogy döntően az általános iskolai képzésre van szükség. Természetesen, ha fogvatartottnak az ítélete meg egyebe lehetővé teszi, akkor lehetősége általános iskola befejezése után, szakképzésre is, ha a civil életbe tudjon boldogulni, tudja hasznosítani.

9. Találkozott e napjainkban írástudatlannal?

- Sajnos találkoztam, tényleges analfabétával és funkcionális analfabétával is. 14 éve dolgozom itt a BV-nál ez előtte is és azóta is tényleges probléma. Mindig is voltak ilyen fogvatartottak, és sajnos úgy néz, ki lesznek is.

10. Van e lehetősége az elítélteknek felsőoktatásban részt venni az önök intézetéből?

- Természetesen van lehetőség, jelen pillanatban nincs olyan fogvatartott, aki ilyen képzésben, oktatásban kíván részt venni. Jogszabályi feltételek határozzák meg az ehhez való részvételt. Egyrészt be kell iratkozni, tanulói jogviszony kell, másrészt pedig a fogvatartott kondícióinak kell megfelelni. Tehát csak olyan fogvatartottat tudunk kiengedni, aki egyébként az intézetből engedélyezhető. Tehát akiket ki tudunk egyébként engedni iskolába, megvannak a feltételei az egyes kettős biztonsági csoportba tartozó fogvatartottakat tudjuk kiengedni csak levelező tagozaton, tehát ennek azért összetettebbek a feltételei, hogy valaki tudjon járni iskolába. Sajnos nincsen két éve, hogy valaki járt egyetemre.

Milyen egyetemre?

A műszaki főiskolára járt a fogvatartott, a hozzátartozóik hozták-vitték, tehát így meg volt oldva a szállítása, így el tudtuk engedni.

És van-e visszajelzés, hogy vissza, az aki itt végezte el, tehát fogva tartása alatt végezte el az egyetemet, műszaki egyetemet, van-e arról visszajelzés, hogy a re integrálódása, tehát hogy tudott-e munkát találni közösségi...

Hát istenigazából neki az egzisztenciális körülményei meg az iskolázottsága ilyen tekintetben nem volt gond, tehát ő csak azért végezte, mert úgy érezte, hogy el kell valahogy foglalnia magát, istenigazából nem kifejezetten ebből tartotta el magát.

Mi vár Ön szerint az elítéltekre, és az elítéltek mit várnak az iskolától, és egyáltalán a tanulástól, van-e olyan, aki tényleg azért tanul, mert ha szabadul, akkor dolgozni szeretne, tényleg ebben szeretne dolgozni, vagy csak azért mert itt eltölti az idejét?

Hát természetesen tényleg vannak olyanok, akik a tanulás miatt járnak iskolába, és kapok is visszajelzést, hogy valakik sikerült is a szakmát keresnek és emiatt, és a bizonyítványukat elvesztették és érdeklődnek, hogy kiadjuk számukra, tehát látható az, hogy a fogvatartottak nem céltalanul járnak iskolába, természetesen van olyan is aki az ösztöndíj miatt jár, de egyre több az a százalék aki ténylegesen tudja hasznosítani, ezért is bővítettük a szakképzéseket.

Igen, tehát arról szerettem volna megkérdezni, hogy mi a tapasztalata arról, hogy a tanultakat tudják hasznosítani, el tudnak vele helyezkedni, pont, mert ahogy azt hallom, meg ahogy azt láttam pont azokra a szakmákra, területekre próbálnak erősíteni, amire úgy gondolják, hogy a piacon....

Már a nyári időszakban is, amikor meghirdettük a képzésekre való jelentkezést, több fogvatartott keresett meg, hogy neki szükséges lenne, hogy beiskolázásra kerüljön, mert kintről kapott ígéretet, ha ezt elvégzi, és ha szabadul, akkor tudnak utána neki munkát biztosítani, és ez nagyon pozitív, hogy ennek van értelme, ennek az egésznek, amit végzünk, vagy azt a képzést amit csinálunk.

Van-e önnek abban beleszólása a képző szerv felé, hogy esetleg mire volna igény, vagy ez hogyan történik?

Természetesen szoktuk közvetíteni, van kapcsolatunk az iskolával, hogy milyen igények merülnek fel vagy egyebek, természetesen a képző központnak a lehetőségei, anyagi és egyéb lehetőségei határozzák meg, hogy mit tudunk beindítani. Lenne más igény is, csak esetleg ezekre a képzésekre nincs mód, vagy nincs lehetőség.

Épp ezt akartam kérdezni, Ön szerint milyen fajta képzésre volna most még nagy igény?

Hát amit látok, és a fogvatartottak emiatt érdeklődnek, voltak elég jó képzéseink, a nehéz- és könnyűgépkészítő képzések, akár itt egy targoncavezetőre gondolok, vagy darukészítőre... erre is nagy igény van, vagy kisgépkészítőre, ilyen motoros fűrész vagy egyebek, a fogvatartottak ilyeneket tudnának hasznosítani, de nagy az igény egy kőműves, vagy egy festő-mázoló végzettségre is, amivel tudnak kint egy kicsit dolgozni, érvényesülni, anyagilag előrébb jutni, hát sajnos ezek most nem állnak rendelkezésre, nem tudjuk megoldani.

Most a következő, tényleg azt mondom, engedje el a fantáziáját, és ha önnek lehetősége volna és az anyagiak is rendelkezésre állnának, az oktatással kapcsolatban mit változtatna, változtatna-e a jelenlegi rendszeren, ha igen, miért, ha nem akkor miért jó ez, és mit csinálna ha ön rendelkezne anyagiakkal, rendelkezne képzőszervvel, ahogy ön látja, mit csinálna másképp?

Hát alapvetően az, hogy mit tudunk oktatni, vagy mit tudunk adni a fogvatartottaknak, az befolyásolja az, hogy kivel tudunk szerződni vagy milyen partnereket tudunk ebbe bevonni, ugye alapvetően nem a büntetés végrehajtás végzi az oktatást, hanem a velünk szerződött képző intézmények. és az hogy kiket, ha anyagi lehetőségünk lenne, az ember természetesen olyan lehetőségeket keresne, vagy olyanokat próbálna bevonni, akikkel ezeket a képzéseket fokozatosan tudjuk fejleszteni, tudjuk bővíteni, olyan képzéseket tudunk hozni, ami tulajdonképpen a munkaerőpiacon is eladható, nem pedig a saját lehetőségeinket próbálnánk meg szorgalmazni, mert nem biztos, hogy ezzel tudunk boldogulni, lehet, hogy a fogvatartottnak helyi szinten tudunk adni egy méhészt, vagy egy állattenyésztő végzettséget, de lehet, hogy odakint ezzel nem igazán tud boldogulni és lehet, hogy másmilyen képzettségekre lenne szükség. Tehát ha istenigazából lenne pénz és lenne lehetőség, akkor ilyen irányba nyithatnánk, ez lenne a jövő.

Még nem nevesítettük ezt a dunaújvárosit, most az interjúban, nevesítse ezt nekem legyen szíves!

Hát tulajdonképpen az az oktatási cég az akivel szerződésben állunk 2007. július 18. óta ez a Nonprofit Kft., tulajdonképpen ez egy Dunaújváros székhelyű oktatási intézmény, 2 db iskolából jött létre, az egyik a Bella István Általános Iskola, ami abonyi székhelyű, a másik a mezőföldi Gimnázium és Szakiskola, ami duna...-i székhelyű, a szerződés az amikor kötöttük

az öt évre szól, tehát jövőre fog lejárni, nagyon kedvező, nagyon gyümölcsöző az együttműködés, amit a jövőben is kívánunk folytatni, kiterjeszteni.

És véleménye szerint mennyire fontos napjainkban a börtönben való tanulás és mennyiben segíti ez a szabadulás után a re integrálódást?

Rendkívül fontos, én azt gondolom, hogy manapság már egy általános iskolai végzettség, de egy érettségi nélkül sem tudja magát az ember eladni, nem beszélve a nyelvtudásról, tehát én azt gondolom, hogy az ember minél jobban képzi magát, minél több ismeretet szerez, annál jobban el tud igazodni a világban, ami ugye nemcsak a saját számára, de az embertársai számára is fontos, és ezért én azt gondolom, hogy a tanulásnak rendkívül fontos szerepe van, volt és lesz a büntetés végrehajtásban is.

Nagyon szépen köszönöm!

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁS ORSZÁGOS PARANCSNOKSÁGA
ORSZÁGOS PARANCSNOK

Szám: 4/I-50/1/2011.

Jóhártné Sipos Valéria

Kaposvár

Rippl-Rónai u. 28.

7400

Tisztelt Jóhártné Sipos Valéria Úrnő!

Kérésének megfelelően, a diplomamunkájának elkészítéséhez szükséges kutatást engedélyezem.

A szakdolgozat összeállításához, a helyszínek megjelölése céljából, a további egyeztetések elvégzésére a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Fogvatartási Ügyek Főosztályát (elérhetőség: 06-1 3018242; bvop-fogvatartas@bv.gov.hu) jelöltem ki. Kérem, hogy a további részletek egyeztetése céljából vegye fel a kapcsolatot az érintett szakterület munkatársaival.

A kész anyagot – ami nem sérthet személyiségi jogokat – az érintett főosztály vezetőjének köteles bemutatni.

További kutató munkájához, szakmai tevékenységéhez jó egészséget és sok sikert kívánok.

Budapest, 2011. augusztus 31. n.

Tisztelettel:

Dr. Kökényesi Antal bv. főtanácsos

B-119/FÜF/2011.

Jóhártné Sipos Valéria
7400 Kaposvár, Rippl-Rónai u. 28.
Tel: 06 30/ 817-1747
e-mail: js.valeria@gmail.com

Tárgy: kutatási kérelem szakdolgozathoz

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága
1054 Budapest,
Steindl Imre u. 8.

Dr. Kökényesi Antal

bv. altábornagy, bv főtanácsos országos parancsnok Úr
részére

Tisztelt Dr. Kökényesi Antal BV. Altábornagy, BV. Főtanácsos Országos Parancsnok Úr!

Alulírott Jóhártné Sipos Valéria, a Kaposvári Egyetem másodéves andragógus levelező tagozat hallgatója, azzal a kéréssel fordulok Önhöz, hogy részemre engedélyezni szíveskedjék több Büntetés-végrehajtási intézetben a személyes látogatásomat.

A felkeresés célja a szakdolgozatom témájából adódik, mi szerint a börtönben folyó képzések vizsgálata lesz

Előzetes egyeztetések alapján idáig engedélyt kaptam dr. Frank Tibor bv. dandártábornok, bv. főtanácsos intézetparancsnok Úrtól, hogy a Budapesti Fegyház és Börtön, Budapest, Kozma u. 13-ban a szakdolgozatomhoz kutatást végezzek, interjút készítsék. Mindez meg is történt 2011. augusztus 15-én.

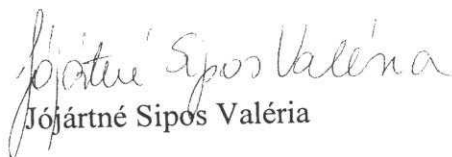
A tegnapi nap folyamán felmerült, mivel szeretnék még másik büntetés-végrehajtási intézetben, konkrétan Pálhalmán és Baracsán is betekintést nyerni a jelenleg folyó képzésekről, ezért kérem engedélyét, hogy az említett két intézetet még meglátogathassam, illetve felvegyem velük a kapcsolatot.

Fontos volna a számomra, hogy minél több adat és információ álljon rendelkezésemre a szakdolgozatom megírásához.

Szíves megértését és támogatását előre is köszönöm!

Várom engedélyét!

Tisztelettel:

Jóhártné Sipos Valéria

Melléklet:

- szakdolgozat témavállalási lap
- tanulói jogviszony igazolás
- erkölcsi bizonyítvány
- kérdőív
- kérdések az interjúhoz

Tárgy: kutatási kérelem
Ügyintéző: Peremicki Mónika bv. hadnagy
Tel.: 06-1/432-5921
továbbítandó: js.valeria@gmail.com címre

Tisztelt Jójátrné Sipos Valéria Úrnő!

Megkeresésére válaszolva tájékoztatom, hogy kérelmét csak az alábbi feltételek teljesítését követően tudja elbírálni a Budapesti Fegyház és Börtön.

Ahhoz, hogy intézetünkben adatokat gyűjthessen, meg kell küldenie egy érvényes hallgatói jogviszony igazolást, valamint szakdolgozati témájára vonatkozó igazolást a konzulens aláírásával. Kérem továbbá, hogy legyen szíves részletesebben tájékoztatni szakdolgozatáról, bele értve annak tartalmát, felépítését, főbb fejezeteit, a kutatás célját.

Mivel a kutatás helyszíni tevékenységnek koordinálása, megszervezése, színvonalas irányítása, felügyelete és a szükséges információszolgáltatás nagy terheket ró kollégáimra, ezért kérem, hogy készítsen el egy részletes munkatervet. Ebben írja le, hogy milyen jellegű adatokra van szüksége, kikkel szeretne – amennyiben van rá igénye – interjút készíteni, hol szándékozik megfigyeléseket végezni, illetve a kutatás végrehajtása során milyen módszereket kíván alkalmazni (kérdőív stb.) Tájékoztatom, hogy látogatása során fényképfelvételeket nem készíthet. A dokumentumot kérem, hogy továbbítsa intézetünk részére postai úton vagy a bfb.uk@bv.gov.hu címre.

Intézetünk nevében köszönöm megkeresését. Amennyiben további kérdése merülne fel, kérem, hogy vegye fel a kapcsolatot Peremicki Mónika bv. hadnagy Úrnővel a 06-1/432-5921 telefonszámon.

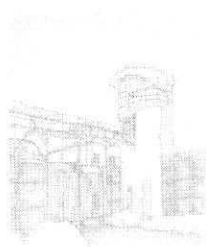
Budapest, 2011. január 31.

Tisztelettel:

Frank Tibor bv. dandártábornok, bv. főtanácsos
intézetparancsnok

Készült: 1 példányban
Kapják: - címzett (elektronikusan)
- irattár

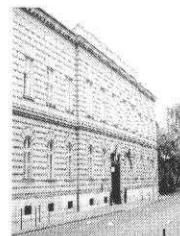

Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet

Székhely:
2471 Baracska-Annamajor
Tel.: 06 22/454-023
Fax: 06 22/454-066
E-mail: baracska.uk@bv.gov.hu

Székesfehérvári objektum:
8003 Székesfehérvár, Szekfű Gy.u.2.
Tel.: 06 22/515-214
Fax: 06 22/314-159
E-mail: fehervar.uk@bv.gov.hu

Webcím: www.kdobvi.hu

64-46-4...../2011.

Tárgy: szakdolgozat írás
Üi.: Csepkéné Varjas Éva bv. százados
Tel.: 22/454-023, 109-1501

Jóhártné Sipos Valéria

js.valeria@gmail.com

Tisztelt Jóhártné Sipos Valéria!

Hivatkozva a 2011. január 27-én kelt megkeresésére tájékoztatom, hogy a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben a biztonsági szabályok, a fogvatartottak személyiségi jogai, valamint az adatvédelmi szabályok betartása mellett, érvényes Hatósági Erkölcsi Bizonyítvány - az intézet területére történő belépéshez - beszerzését és bemutatását követően, a képző hely által kiadott jogviszony igazolás csatolásával kerülhet sor szakmai gyakorlat letöltésére, hallgatói kutatásra.

Az Ön által választott témában – a börtönökben folyó képzések – kérdőív kitöltetése oktatókkal és fogvatartottakkal lehetséges, amennyiben az nem tartalmaz személyes adatokat, illetve a feltett kérdések és válaszok a fogvatartás biztonságát nem veszélyeztetik. Kérem, szíveskedjen fentiekre tekintettel tájékoztatni a kérdőív pontos tartalmáról és a gyűjteni kívánt konkrét adatokról.

Kérem továbbá, szíveskedjen tájékoztatni elérhetőségeiről.

Baracska, 2011. február „ 09 „

Tisztelettel:

Cséri Zoltán bv. ezredes
Büntetés-végrehajtási főtanácsos
parancsnok

Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

elérhetőség, engedély

2 üzenet

Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

2011. szeptember 7. 15:10

Címzett: bonde.zsolt@bv.gov.hu

Tisztelt Bönde Zsolt!

Telefonbeszélgetésünk alapján mellékelten küldöm az engedélyem .
Illetve elérhetőségeim:06-30-8171-747 és a js.valeria@gmail.com

Üdvözlettel:Jójátrné Sipos Valéria

 Bv eng.PDF
123K**Bonde Zsolt** <bonde.zsolt@bv.gov.hu>

2011. szeptember 7. 15:31

Címzett: Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

Tisztelt Valéria!

Beszéltem a két intézet vezetőjével, egyben átküldtem az engedélyt, várják Önt.

Tisztelettel:

Bönde Zsolt bv. alezredes

kiemelt főreferens

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága

Fogvatartási Ügyek Főosztálya

Tel.sz.:0613018369 **EKG szám:** 200-2402**Fax:** 0613120428**Hivatali cím:** 1054 Budapest Steindl u. 8

bonde.zsolt@bv.gov.hu

From: Valéria Jójátrné Sipos [mailto:js.valeria@gmail.com]
Sent: Wednesday, September 07, 2011 3:10 PM
To: Bonde Zsolt
Subject: elérhetőség, engedély

[Az idézett szöveg el van rejtve]

Gmail Naptár Dokumentumok Fényképek Webhelyek Csoportok Keresés Egyebek » [js.valeria@gmail.com](#) | [Fiókom](#) | [Beállítások](#) | [Súgó](#) | [Kilépés](#)

Lehetséges, hogy a böngésző jelen verziójában néhány fontosabb funkció nem működik, ezért a rendszer átirányította az alap HTML nézethez. Frissítés
korszerűbb böngészőre, például a Google Chrome alkalmazásra.

Keresési beállítások megjelenítése
Szűrő létrehozása

Levélírás**Bejövő (2)**Csillagozott
levelek ☆

Elküldött levelek

Piszkozatok (13)

Összes levél

Spam

Kuka

Címtár**Címkés**

andragógia

Munkahely

Nyugták

Személyes

Utazás

Címkék szerkesztése

« Vissza ide: Bejövő

Archiválás

Spamként jelentés

Törlés

További lehetőségek...

Mehet

« Újabb 172 a 354-ből
Régebbi »

Összes összecsukva Nyomtatás Új ablak

Pálhalma Bejövő

★ Melegné Varga Edina <melegne.edina@bv.gov.hu>

Címzett: Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

2011. szeptember 22. 9:23

Válasz | Válasz mindenkinek | Továbbítás | Nyomtatás | Törlés | Eredeti megjelenítése

Kedves Valéria!

Tegnap megbeszélésünk alapján leírom, hogy mikor nincs a kolléganő: szept. 26-30
okt.3-7.

Kérem visszajelzését, ha megtudta, hogy mikor tud szabadnapot kérni.
Leírom a mobilszámomat, mert a jövő héten én sem dolgozom: 06-30-421-2570.

Üdvözléssel: Melegné Edina

Válasz | Válasz mindenkinek | Továbbítás | Nyomtatás | Törlés | Eredeti megjelenítése

★ Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

Címzett: Melegné Varga Edina <melegne.edina@bv.gov.hu>

2011. szeptember 26. 13:59

Válasz | Válasz mindenkinek | Továbbítás | Nyomtatás | Törlés | Eredeti megjelenítése

Kedves Edina!

Ha lehet ne bÉn október 10 .tól 14.-ei héten mennék azon a napon amikor önöknek jó!
Elméletileg nekem bármelyik nap jó,Önökhöz alkalmazkodom.

Üdvözléssel:Jójátrné Vali

[Idézett szöveg megjelenítése -](#)

★ Melegné Varga Edina <melegne.edina@bv.gov.hu>

Címzett: Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

2011. október 4. 13:04

Válasz | Válasz mindenkinek | Továbbítás | Nyomtatás | Törlés | Eredeti megjelenítése

Kedves Valéria!

Ma délután egyeztetek a kolléganővel, és holnap reggel megírom az időpontot. (én okt 14-re gondoltam, de nem csak rajtam
múlik)

Üdvözléssel: Edina

[Idézett szöveg megjelenítése -](#)

★ Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

Címzett: Melegné Varga Edina <melegne.edina@bv.gov.hu>

2011. október 4. 20:29

Válasz | Válasz mindenkinek | Továbbítás | Nyomtatás | Törlés | Eredeti megjelenítése

Kedves Edina!

Október 14 péntek az nekem is jó lenne, a 13.-a sajnos biztosan nem a munkám miatt a többi nap elvileg bármikor jó.

Köszönöm előre is várom jelentkezését .

Üdvözléssel:Jójátrné Vali

[Idézett szöveg megjelenítése -](#)

★ Melegné Varga Edina <melegne.edina@bv.gov.hu>

Címzett: Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

2011. október 6. 14:21

Válasz | Válasz mindenkinek | Továbbítás | Nyomtatás | Törlés | Eredeti megjelenítése

Kedves Valéria!

Rendben van a 14. péntek. Bernátkúton tudnánk találkozni, onnan elkísérem Mélykútra és Sándorházára.
Ha jól emlékszem kocsival érkeznek, mert az Objektumok távol vannak egymástól, így nehezen megközelíthetők.
Kérem írja meg reggel mikorra tudna kényelmesen ideérni, én a fél 9-et javasolnám.

Üdvözléssel: Edina

----- Original Message -----

From: Valéria Jójátrné Sipos

To: Melegné Varga Edina

[Idézett szöveg megjelenítése -](#)

Válasz | Válasz mindenkinek | Továbbítás | Nyomtatás | Törlés | Eredeti megjelenítése

★ Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

2011. október 6. 21:37

Címzett: Melegné Varga Edina <melegne.edina@bv.gov.hu>

[Válasz](#) | [Válasz mindenkinek](#) | [Továbbítás](#) | [Nyomtatás](#) | [Törlés](#) | [Eredeti megjelenítése](#)

Kedves Edina!

Igen a 14-e péntek akkor biztosan jó lesz természetesen maradjunk a fél 9-ben. ott leszek Bernátkúton és Önt fogom keresni. Hívom a megadott mobilján ha a reggeli forgalom miatt bármi közbejönne, nem fog!

Igen autóval érkezem és nem akadály a távolság.

Viszem a kinyomtatott kérdőíveket. Kérem kérjen engedélyt, hogy Olympus márkájú diktafont bevihessek interjú készítés céljából.

Illetve ha lehet szeretnék az előadó, tantermekről képeket készíteni fényképezőgéppel márkája Hyundai, Tiszteletben tartva a

személyiségi jogokat és elítéltek nem fogom fényképezni amennyiben ezt engedik.

Köszönettel.

Üdvözléssel: Jójátrné Vali

[- Idézett szöveg megjelenítése -](#)

Gyors válasz

Címzett: Melegné Varga Edina
<melegne.edina@bv.gov.hu>

[További opciók a válaszoláshoz](#)

[Küldés](#)

[Piszkozat mentése](#)

☒ Az idézett szöveg beillesztése a válaszba

« [Vissza ide: Bejövő](#)

[Archiválás](#)

[Spamként jelentés](#)

[Törlés](#)

[További lehetőségek...](#)

[Mehet](#)

« [Újabb 172 a 354-ből](#)
[Régebbi](#) »

Használja a keresőmezőt vagy a **keresési opciókat**, hogy egyszerűbben megtalálja e-mailjeit.

Jelenleg Jelenleg 665 MB (8%) tárhelyet használ a rendelkezésre álló 7699 MB területből.

Utolsó fiókaktivitás: 14 órája ezen az IP címen 78.92.243.2. [Részletek](#)

[Gmail nézet: alapértelmezett](#) | [alap HTML](#) [További információ](#)

©2012 Google - [Feltételek](#) - [Adatvédelmi irányelvek](#) - [Google főoldal](#)

34 – 17 – 18 / / 2011.

Tárgy: kutatási kérelem
Ügyintéző: Peremicki Mónika bv. hadnagy
Telefon: 06-1/432-5921
Továbbítandó: js.valeria@gmail.com címre

Tisztelt Jóváírt Sipa Valéria Úrnő!

Tájékoztatom, hogy az Ön által előterjesztett kutatási kérelmet támogatom. Remélem, hogy a Budapesti Fegyház és Börtön hasznos információkkal tud szolgálni a „Börtönökben folyó képzések” témájú szakdolgozatához. Az intézetünk kiemelten fontos feladatnak tekinti a fogvatartottak oktatását, hiszen ez nagyban hozzájárul a szabadulás után a társadalomba való visszailleszkedésük sikeres megvalósulásához.

A kutatás végrehajtásával kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom:

1, Intézetünkben egy hivatásos állományú személy felelős közvetlenül a fogvatartottak oktatásáért, illetve a témához kapcsolódó feladatok koordinálásáért. Emiatt nem áll módunkban öt interjúalanyt biztosítani – ahogy azt levelében kérte. Az érintett állományi tagunk azonban segíteni tudja az Ön munkáját, és elkészítheti vele a tervezett interjút.

2, Tájékoztatom, hogy a 2010/2011. tanévben több mint száz fő fogvatartott vett részt általános és középiskolai képzésben. Az általános iskolai oktatást a Budapest Főváros X. kerület Felnőttek Általános Iskolája végezte, a középiskolai oktatást pedig a Budapesti Szent László Gimnázium tanárai. Azon fogvatartottak közül, akik fenti képzésben részt vettek, illetve a 2011/2012. tanévben is részt kívánnak venni önkéntes jelentkezés alapján kerülhetnek ki azok, akik vállalják a kérdőívek kitöltését. Fenti szám figyelembe vételével, az Ön által sokszorosított, és részünkre eljuttatott kérdőíveket át fogjuk adni azon fogvatartottaknak, akik hajlandók a kutatásban részt venni. Az így kitöltött dokumentumokat postai úton továbbítjuk az Ön részére, vagy személyesen átveheti azokat intézetünkben.

Az oktatással kapcsolatban további információkat az oktatásért felelős személytől kaphat az interjú felvétele során.

Amennyiben további kérdése merülne fel, úgy kérem, vegye fel a kapcsolatot Peremicki Mónika bv. hadnagy Úrnővel, aki segíti a kutatás előkészítését, és koordinálja majd a helyszíni tevékenységét.

Budapest, 2011. július 21.

Tisztelettel:

Mészáros László bv. főtanácsos
intézetparancsnok

Készült: 1 példányban
Kapja: - címzett (elektronikusan)
- irattár

Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

engedély kérése

1 üzenet

Valéria Jójátrné Sipos <js.valeria@gmail.com>

2011. augusztus 8. 13:21

Címzett: Peremicki Mónika <peremicki.monika@bv.gov.hu>

Tisztelt Mészáros László Ezredes Úr!

Kéressel fordulok önhöz.hogy engedélyezni sziveskedjék részemre 2011 augusztus 15,-én reggel 9órákor beléphetsek a büntetés végrehajtási intézetbe.

Interjút szeretnék készíteni a szakdolgozatomhoz diktafon segítségével ,ezért kérem engedélyezze egy darab OLYMPUS típusú diktafon bevitelét is.

Személyi azonosító okmányom száma:579436CA

Segítségét és engedélyét előre is köszönöm:Jójátrné Sipos Valéria

Kaposvár 2011.09.08.

„B” objektum KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁR LÁTOGATÁSI ÜTEMTERV

Jobb I. körlet	Péntek	09.00 – 11.00
Jobb II. körlet	Hétfő	09.00 – 11.00
Jobb III. körlet – nem dolg. fegyház	Kedd	09.00 – 11.00
Jobb III. körlet – EVSZ	Kedd	15.00 – 16.50
Jobb III. körlet – fogház	Kedd	15.00 – 16.50
Bal I. körlet	Hétfő	15.00 – 16.50
Bal II. körlet – dolgozó börtön	Péntek	15.00 – 16.50
Bal II. körlet – átmeneti csoport	Péntek	15.00 – 16.50
Bal III. körlet – nem dolg. börtön	Csütörtök	09.00 – 11.00
Bal III. körlet – dolgozó börtön	Csütörtök	15.00 – 16.50
Bal III. körlet – káb. szer. prev. részleg	Csütörtök	15.00 – 16.50
EÜ. körlet	Kedd	15.00 – 16.50
Alagsor	Előre egyeztetett időpontban	-

Budapest, 2011. augusztus 15.

Kótsis Zoltán, v. őrnagy
„B” Büntetés-végrehajtási Osztály vezető

"R" OBJEKTUM SZAKKÖRI REND

HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
09.00 - 11.00	09.00 - 11.00	09.00 - 11.00	09.00 - 11.00	09.00 - 11.00
ANGOL (max. 15 fő)		SAKK (max. 15 fő)		KÉPZŐMŰVÉSZETI (max. 15 fő) SAKK (max. 15 fő)
15.30 - 17.00	15.30 - 17.00	15.30 - 17.00	15.30 - 17.00	15.30 - 17.00
ZENE (max. 15 fő) SPANYOL (max. 15 fő)	KÉPZŐMŰVÉSZETI (max. 15 fő)	ZENE (max. 15 fő) Aquaristica szakkör (max. 7 fő)	ANGOL (max. 15 fő) NÉMET (max. 15 fő) Aquarisztika (max. 7 fő)	SPANYOL (max. 15 fő) NÉMET (max. 15 fő)
KIZÁRÓLAG SZAKKÖRI ENGEDELLYEL RENDELKEZŐ FOGVARTARTOTTAK LÁTOGATHATJÁK A FOGLALKOZÁSOKAT!!!				

Közép- dunántúli Országos
Büntetés- végrehajtási Intézet
Baracscai objektum

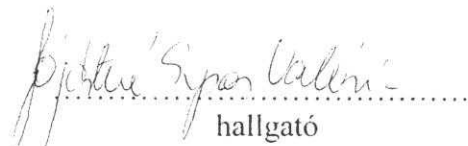
Tájékoztató

Az intézetben betartandó biztonsági rendszabályokról

- Az intézetbe belépő személy köteles betartani az intézet rendjére és a fogvatartás biztonságára vonatkozó előírásokat.
- Az érkező a főkapunál gépjárművével a sorompó előtt meg kell állni, ki kell szállni és a főkapussal közölni kell jövetele célját. A beléptetéssel kapcsolatos információkat a főkapunál elhelyezett tájékoztató tartalmazza.
- Belépés csak az előzetesen leadott listán szereplőknek engedélyezett (a listán nem szereplő személy csak az ügyintézővel történő egyeztetést követően parancsnoki engedéllyel léphet be).
- Annamjorban a KRESZ szabályai az irányadóak. (Az intézet területén 30 km/h a legnagyobb megengedett sebesség)
- Gépjárművel a kijelölt parkolóban lezárt állapotban lehet parkolni.
- Mobiltelefont a gépjárműben el kell zární vagy a biztonsági osztály ügyeletén kijelölt szekrényben kell elhelyezni.
- Nem vihető be lőfegyver, lőszer, robbanószer, szeszecital a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök, szűrő-, vágóeszköz, kábítószer, gyógyszer (az életmentő gyógyszerek kivételével) és telefon.
Elektronikus adathordozó, kép- és hangrögzítő eszköz csak egyedi engedélyem alapján vihető be
- Az ittas vagy bódult állapotban lévő személy beléptetését meg kell tagadni. Az ittas állapot ellenőrzéséhez, annak megállapítására alkoholtesztet alkalmazhatunk.
- A főkapun a belépni szándékozó személyi igazolvánnyal igazolja magát, majd megkapja a belépésre jogosító belépőkártyáját. Amennyiben ilyennel rendelkezik, átvcszi állandó belépési engedélyét, a személyi riasztóját, illetve a kíséret nélkül közlekedők a rendszeresített mágneskártyát. Az engedélyt, a riasztót és a mágneskártyát távozáskor le kell adni és a személyi igazolványt ismételtcn be kell mutatni.
- A körletre belépéskor, onnan kilépéskor a személyazonosságot ismételtcn igazolni kell, majd a ruházatot, csomagot a felügyelet átvizsgálja a hatályos rendelkezések alapján.
- Az engedély birtokában csak a kijelölt munkaterületen lehet tartózkodni.
- Az intézet fogvartottaival – munkakapcsolaton kívül – más kapcsolatot létesíteni tilos! Amennyiben bármely elítélt bármilyen kapcsolatot kezdeményez, azt az érintett felügyeletnek jelenteni kell.
- A körlet kerítésén belül és kívül biztonsági sáv került kialakításra, melyet táblákkal jelöltünk. A biztonsági sávba belépni tilos!
- Támadás, rosszullét esetén a kiadott személyi riasztó gombjának 2-3 másperces megnyomásával kérjen segítséget az ügyeletről.
- Mindezek mellett Önre vonatkozik az adatvédelmi szabályok és a személyiségi jogok tiszteletben tartása.

A fent leírtakat tudomásul vettem és az abban foglaltakat betartom, melyet aláírásommal igazolok.

Baracska 2011. év. 08. 10. hó. 0. nap.

hallgató

Közép-dunántúli Országos
Büntetés-végrehajtási Intézet
Baracska

KÖZÉP-DUNÁNTÚLI ORSZÁGOS
BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZET
2471 Baracska, Postafiók: 2.
9.

Szakmai gyakorlat!

Titoktartási nyilatkozat

Alulírott

Neve:

Születési ideje:

Születési helye:

Anyja neve:

JÓFARTNE SIPOS VALÉRIA
1964.09.06
KÁPOSVÁR
SZULGA RÓZA

A Büntetés-végrehajtási Szervezettel szemben büntetőjogi felelősségem tudatában kötelezem magam:

A Büntetés-végrehajtásnál tudomásomra jutott hivatali titkot senkinek fel nem fedem. Tudomásul veszem, hogy a Büntetés-végrehajtásnál hivatali titkot képez az ügyiratokban foglaltakon kívül minden írásbeli, szóbeli utasítás, minden technikai és szervezeti értesítés (épületek, szobák, alosztályok elhelyezése, beosztottak neve, lakhelye, stb.).

A Büntetés-végrehajtási Szervezetet haladéktalanul értesítem, ha valaki hivatali titkok felderítésére rábírní törekszik, továbbá, ha tudomásomra jut bármilyen körülmény, ami a Bv-vel kapcsolatban van és a Bv. érdekeivel ellenkezik.

Tudomásul veszem továbbá, hogy a fenti kötelezettség be nem tartása esetén a Bv. a büntetőeljárást is megindíthatja ellenem.

Baracska, 2011. év. október hó. 6. nap.

Jófartne Sipo Valéria
Hallgató, kutató

**Jelentkezési lap
OKTATÁSRA**

(olvashatóan kérem kitölteni!)

Név:..... Nytsz.:

Anyja neve: Zárka:

Születési hely, idő:

Lakcím (kinti):

Várható szabadulás: 20.... hónap nap

Legmagasabb iskolai végzettség:

Bizonyítvány másolat a jelentkezési laphoz (bekarikázni):

Csatoltam

2011. 08. 01.-ig leadom a nevelőmnek

Választott oktatás, képzés (bekarikázni):

Általános iskola: 1 2 3 4 5 6 7 8

Szakiskola: 9 10

Gimnázium: 10

Népi kézműves, kertész, pék, méhész, állattenyésztő,
mezőgazdasági gépkezelő, fejő- és tejkezelőgép kezelő: 2 éves képzés
(bekarikázni a választottat)

Figyelem! A jelentkezési lapot a nevelői postaládába kell bedobni!

Kérem, hogy e jelentkezési lapot a **büntetés-végrehajtási osztályvezető-helyettesnek** továbbítani szíveskedjen.

Baracska, 2011. hónap nap.

.....
Aláírás

Közép-dunántúli Országos Bv. Intézet
Baracska

TÁJÉKOZTATÓ

A 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet – a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól – 130. §. (4) bekezdése alapján:

„Ha az elítélt a szakképzést, továbbképzést megkezdte, és a képzésben önhibájából nem vesz részt, a felmerült költségek teljes, vagy részleges megtérítésére kötelezhető.”

A költségeket a fogvatartott köteles egy összegben a bv. intézetnek megtéríteni.
A megtérítendő összegről a parancsnok határozatban dönt.

Baracska, 2011.

A fentiekben foglaltakat tudomásul vettem, azt magamra nézve kötelezőnek elismerem, ezt aláírásommal igazolom:

.....
Nevelő

.....
Név, nyilvántartási szám

.....
Aláírás

Szakkörök

Az alábbi szakkörökre várunk jelentkezőket:

- Angol nyelvi szakkör
- Német nyelvi szakkör
- Lovári cigány nyelvi szakkör
- Kerámia szakkör
- Grafika-festő szakkör
- Kézműves szakkör
- Színjátszó szakkör
- Történelem szakkör
- Földrajz szakkör
- Növény és állatvilág szakkör
- Életvezetés és egészségügyi szakkör

A szakkör hétvégi elfoglaltságot jelent, a részvétel önkéntes!!!

Induláshoz szükséges létszám: minimum **10 fő!**

A szakkörök indulása a tanév első felében történik, a megfelelő létszám függvényében!

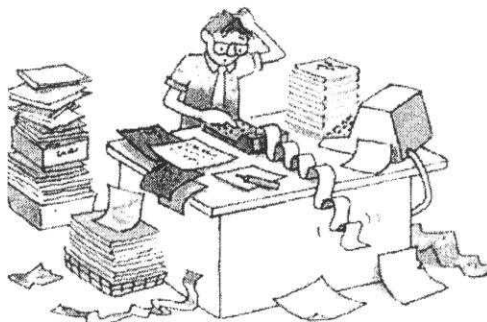
Jelentkezési határidő:

2011. október 16.-ig

**Kérelmi lapon, az Bv. osztályvezető-
helyettesnek címezve!**

Tanfolyamok

Az alábbi tanfolyamok várunk jelentkezőket:

Gyógynövény és fűszernövény termesztő tanfolyam
Dísznövény- és zöldségtermesztő tanfolyam
Alapfokú számítógép-kezelői tanfolyam

A tanfolyamok hétvégi elfoglaltsággal járnak,
díjazás a részvételért nem jár, szakköri jelleggel
működik, aki elvégzi oklevelet kap.

Induláshoz szükséges létszám: minimum **15 fő!**
*A tanfolyamok indulása a tanév első felében történik,
a megfelelő létszám függvényében!*

Jelentkezési határidő:

2011. október 16.-ig

**Kérelmi lapon, a Bv. osztályvezető-
helyettesnek címezve!**

34 – 17 – 18 /2011.

Tárgy: oktatás a börtönben
Ügyintéző: Peremicki Mónika bv. hadnagy
Telefon: 06-1/432-5921
Továbbítandó: js.valeria@gmail.com címre

Tisztelt Jójátrné Sipos Valéria Úrnő!

Az Ön által előterjesztett kutatási kérelmet elbíráltam, és az oktató, valamint a fogvatartottak hozzájárulásával fényképeket készítettünk egy tanórán. A személyiségi jogok védelme miatt a képeken látható személyek arca nem került rögzítésre. Remélem, hogy az általunk megküldött felvételeket sikeresen be tudja majd építeni a „Börtönökben folyó képzések” témájú szakdolgozatába.

Munkájához sok sikert kívánok!

Budapest, 2011. október 25.

Tisztelettel:

Mészáros László bv. dandártábornok, bv. főtanácsos
intézetparancsnok

Készült: 1 példányban + melléklet
Kapja: - címzett (elektronikusan)
- irattár

Kozma utcai fotók egy tanórán [Budapest, 2011.10.25]

Kozma utcai fotók egy tanórán [Budapest, 2011.10.25]

Kozma utcai fotók egy tanórán [Budapest, 2011.10.25]

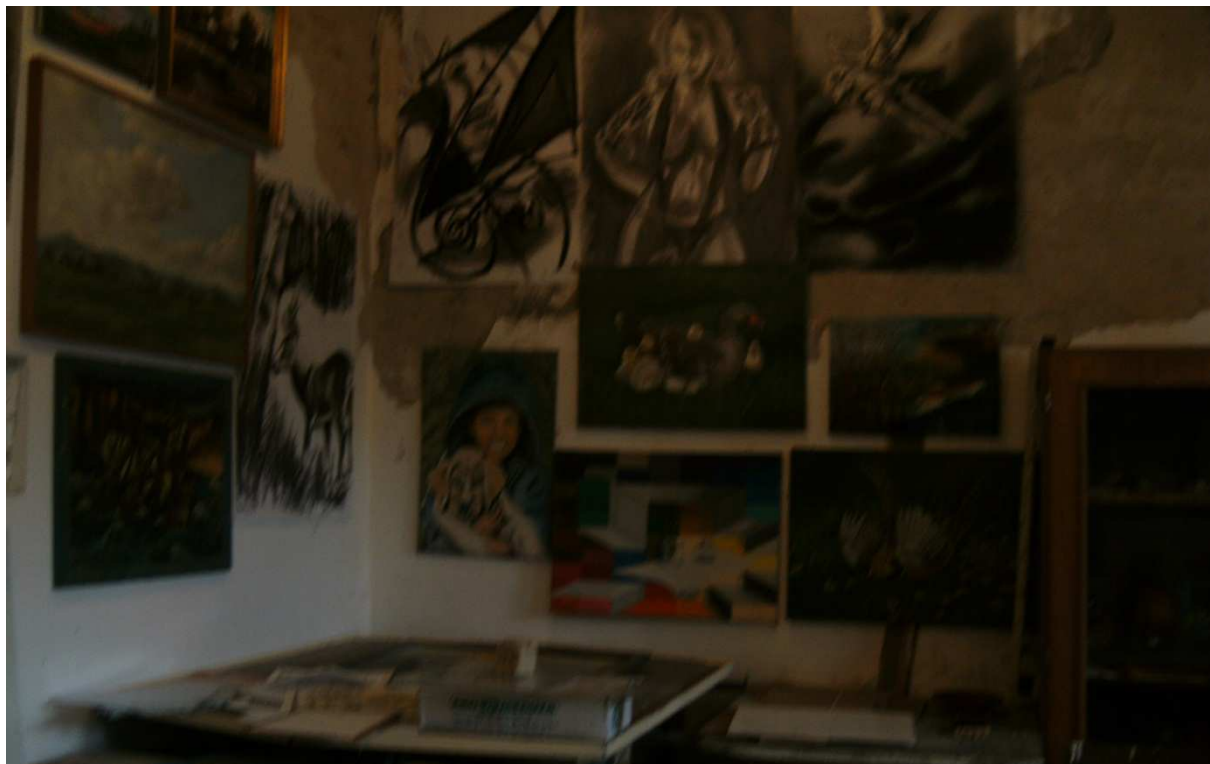
Kozma utcai fotók egy tanórán [Budapest, 2011.10.25]

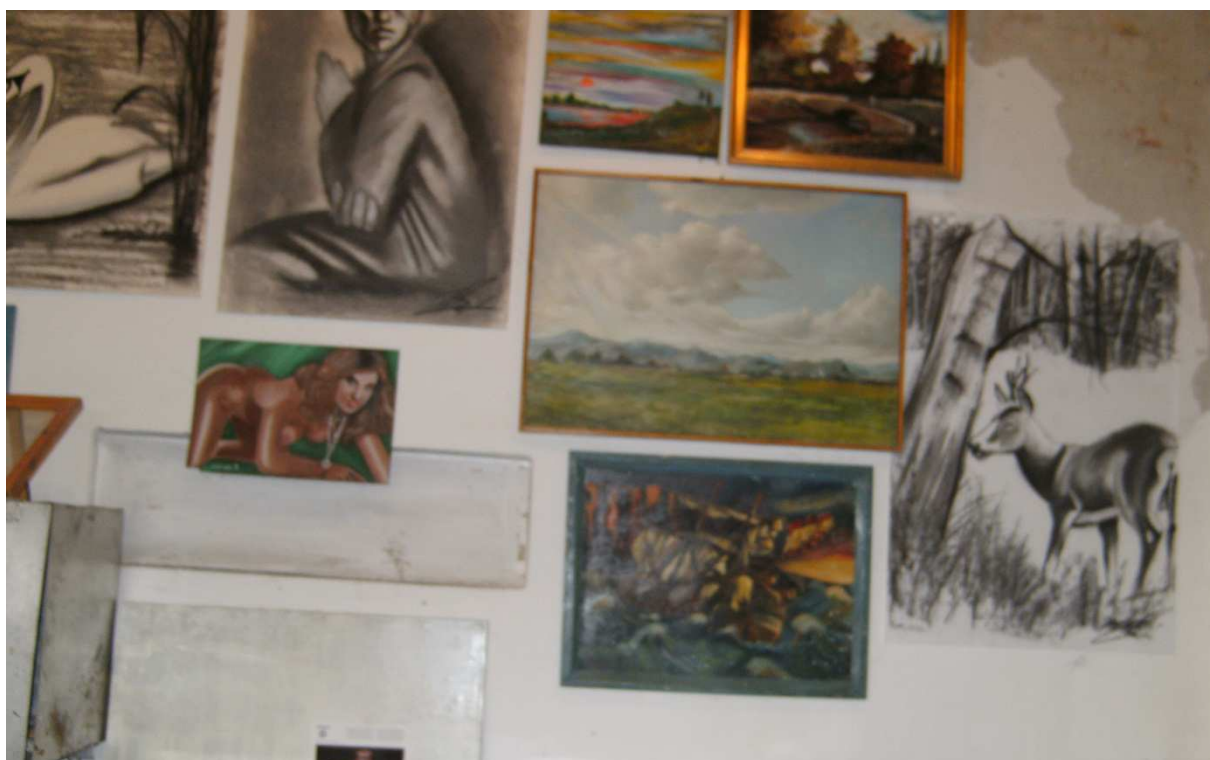
Kozma utcai fotók egy tanórán [Budapest, 2011.10.25]

Kozma utcai fotók egy tanórán [Budapest, 2011.10.25]

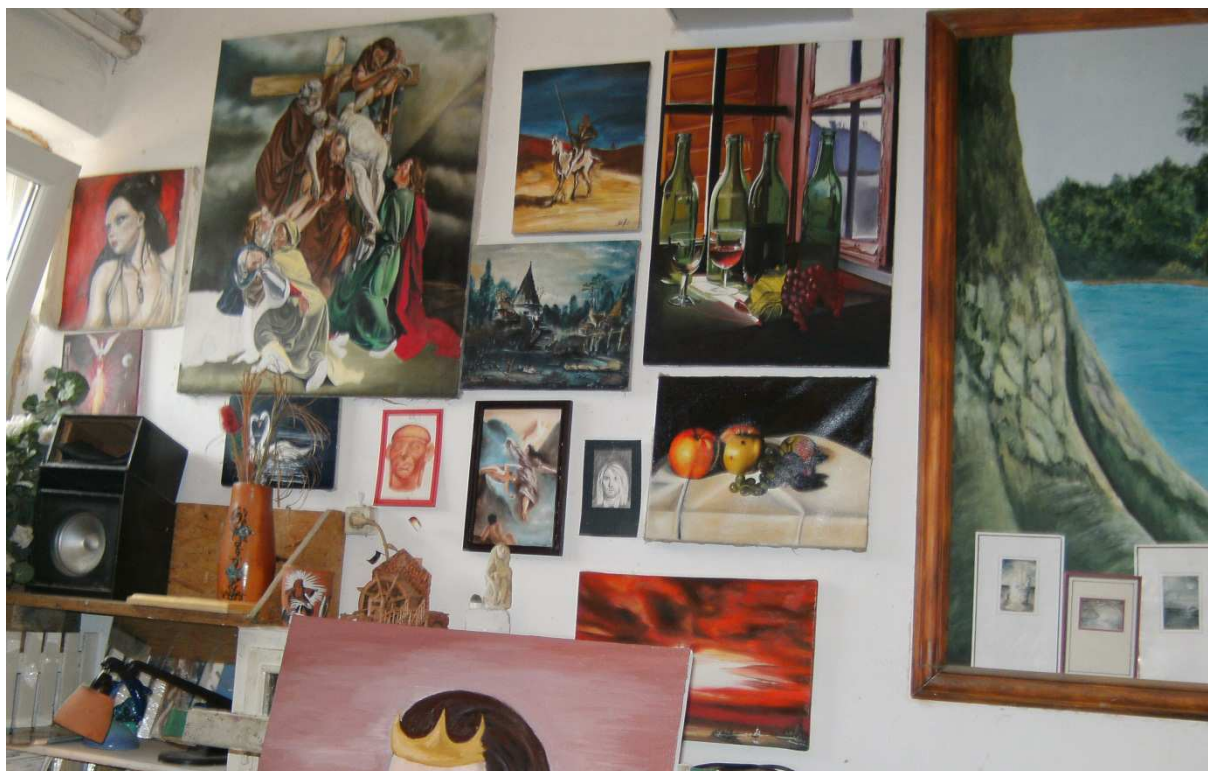
- Festmények, rajzok. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Festmények, rajzok. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Festmények, rajzok. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Festmények, rajzok. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Festmények, rajzok. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kápolna. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kápolna. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kápolna. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kápolna. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Számítógépes terem. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Tanterem. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Tanterem. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Tankönyvek. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Videokazetták és DVD-k. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

- Kerámia tanműhely. Saját készítésű fotó [Baracska, 2011.10.06]

9/2011. (III. 23.) BM rendelet

a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 35. § (2) bekezdés h) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 37. § d) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § A fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körét a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 9/A. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott ellátási kötelezettség tekintetében - a tevékenységek ágazati besorolása és a szolgáltatások jegyzéke alapján - az 1. melléklet határozza meg.

2. § A büntetés-végrehajtási szervezetet a 2. mellékletben meghatározott, a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek (a továbbiakban: Kedvezményezett) részére, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körében, a megkötött ellátási megállapodások alapján, az e célra rendelkezésre bocsátott források erejéig ellátási kötelezettség terheli.

3. § (1) Az ellátási tevékenységet végző vagy koordináló Központi Ellátó Szerv és a Kedvezményezett jogaira és kötelezettségeire, az ellátással összefüggő eljárás szabályaira, valamint az e rendeletben nem szabályozott kérdésekre a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III. 23.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Korm. rendelet) kell megfelelően alkalmazni.

(2) E rendelet alkalmazásában közbeszerzési értékhatárok alatti ellátási igényen a költségvetési törvényben meghatározott nemzeti közbeszerzési értékhatárokat el nem érő ellátási igényt, közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó ellátási igényen valamennyi, a költségvetési törvényben meghatározott nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó ellátási igényt kell érteni.

4. § (1) A Kedvezményezett a Korm. rendelet szerinti ajánlat elutasítása előtt a Központi Ellátó Szervvel köteles az ajánlat beérkezésétől számított 8 napon belüli időpontra tárgyalást kezdeményezni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti tárgyalás célja, hogy Kedvezményezett hitelt érdemlően bizonyítsa, hogy a Központi Ellátó Szerv által meghatározott ellenértéknél legalább 20%-kal kedvezőbb ellenértéken tudja a terméket vagy a szolgáltatást a közbeszerzésre irányadó általános szabályok szerint - a Központi Ellátó Szerv számára meghatározott minimális műszaki tartalommal, paraméterekkel és minőséggel, valamint teljesítési hellyel, teljesítési határidővel és ajánlati kötöttséggel azonosan vagy annál kedvezőbb módon - beszerezni.

(3) A Kedvezményezett csak akkor jogosult elutasítani az ajánlatot és a terméket vagy szolgáltatást a közbeszerzésre irányadó általános szabályok szerint beszerezni, ha a bizonyítása sikeres és az (1) bekezdés szerinti tárgyalás során a Központi Ellátó Szerv és a Kedvezményezett (a továbbiakban együtt: Felek) nem tudnak megegyezni a meghatározott ellenérték megfelelő csökkentésében vagy az ellenérték különbözetének más módon történő kompenzálásában. Megegyezés esetén Kedvezményezett köteles a szerződést vagy az ellátási megállapodást megkötöni.

5. § (1) A miniszter a tárgyévre kötött vagy a tárgyév során haladéktalanul kötött ellátási megállapodásról szóló jelentések alapján, a megkötött ellátási megállapodásoknak megfelelően a Kedvezményezett tárgyévi előirányzatából a Központi Ellátó Szerv által biztosított termékek és

szolgáltatások ellenértékét a jelentés megküldésétől számított 30 napon belül a büntetés-végrehajtás tárgyévi előirányzatához átcsoportosítja.

(2) Az elutasított ajánlatokról és elállásokról szóló jelentések alapján a Belügyminisztérium évente, utólag ellenőrzi, hogy az elutasítás vagy a szerződéstől elállás megfelelt-e a Korm. rendeletben és az e rendeletben foglaltaknak.

(3) A Központi Ellátó Szerv jelentést küld a Belügyminisztérium részére

a) tárgyév március 31-éig a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó tervezett ellátási igények alapján a tárgyévre kötött ellátási megállapodásokról, valamint ezen igényekre vonatkozó nem vagy részben teljesíthetőségi nyilatkozatokról,

b) tárgyév március 31-éig a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó tervezett ellátási igényekre tett, de a kedvezőbb ellenértékre figyelemmel elutasított ajánlatairól,

c) tárgyév során haladéktalanul a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó, de előre nem tervezett igények alapján kötött ellátási megállapodásról, valamint ezen igényekre vonatkozó nem vagy részben teljesíthetőségi nyilatkozatról,

d) tárgyév során haladéktalanul az ellátási megállapodásra vonatkozó elállásról, valamint az ellátási megállapodás lehetetlenüléséről,

e) tárgyévet követő év május 31-éig a közbeszerzési értékhatár alatti ellátási igényekre kötött szerződések teljesítéséről, valamint ezen igényekre vonatkozó nem vagy részben teljesíthetőségi nyilatkozatokról,

f) tárgyévet követő év május 31-éig a közbeszerzési értékhatár alatti ellátási igényekre tett, de a kedvezőbb ellenértékre figyelemmel elutasított ajánlatairól,

g) tárgyévet követő év június 30-áig a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó, de előre nem tervezett igények alapján a tárgyévben kötött ellátási megállapodások teljesítéséről, valamint a tárgyévben tett nem vagy részben teljesíthetőségi nyilatkozatokról,

h) tárgyévet követő év július 31-éig a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó tervezett ellátási igények alapján a tárgyévre kötött ellátási megállapodások teljesítéséről.

6. § (1) Ez a rendelet 2011. július 1-jén lép hatályba.

(2) E rendelet rendelkezéseit a folyamatban lévő beszerzésekben is alkalmazni kell, ha

a) a közbeszerzési értékhatár alatti igény vonatkozásában a Kedvezményezett a beszerzés előkészítését a rendelet hatálybalépése előtt megkezdte, de szerződéskötésre nem került sor,

b) a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó igény vonatkozásában a közbeszerzési eljárás még nem kezdődött meg.

(3) A Feleknek a 2011. évre vonatkozó, az e rendelet hatálybalépését követően felmerülő, a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó igényeivel összefüggő beszerzési eljárásaiban az előre nem tervezett, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körébe tartozó, a közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó ellátási igényre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) E rendelet 1. mellékletében meghatározott termékek és szolgáltatások, valamint 2. mellékletében meghatározott Kedvezményezettek körét a Belügyminisztérium a Központi Ellátó Szerv javaslata alapján évente felülvizsgálja.

1. melléklet a 9/2011. (III. 23.) BM rendelethez

A fogvatartottak kötelező foglalkoztatása körében előállítandó termékek és szolgáltatások köre

Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere (TEÁOR'08) szerinti alábbi ágazatokhoz tartozó termékek és szolgáltatások:

10 Élelmiszergyártás (kizárólag a büntetés-végrehajtás vonatkozásában)

Zöldségfélék és gumós növények, tej, tejtermék, sertés vágás (hasított félig),

Kenyér, péksütemény, finom pékáru.

1392 Konfekcionált textiláru gyártása (kivéve: ruházat)

Ágynemű, laptextil gyártása, takarók, asztalnemű, fürdőszobai és konyhai textíliák,

Konfekcionált lakástextíliák, konyharuha és hasonló cikk.

1399 Egyéb textiláru gyártása mns

1412 Munkaruházat gyártása

Munka, védőruha és egyenruházati termékek gyártása,
Egészségügyi ruházati termékek és ágyszövetek,
Kalocsai népművészeti terítők, kézi szövésű lábtörlők és szőnyegek.

1413 Felsőruházat gyártása (kivéve: munkaruházat)

Felsőruházati termékek tűzése bér munkában (szabás nélkül),
Felsőruházati termékek gyártása szövött textíliából.

1414 Alsóruházat gyártása

Alsóruházati és hálórúházi termék gyártása szövött textíliából
(pl. ing, alsónadrág, pizsama, hálóing és hasonló cikkek).

1419 Egyéb ruházat, kiegészítők gyártása

Sál, drapéria, sapka és hasonló cikkek.

1520 Lábbeligyártás

Munkavédelmi, utcai és egyenruházati lábbelik gyártása bőr- és textil felsőrésszel, polyurethán, thermo-polyurethán direkt fröccsöntött, illetve ragasztott talppal, cipőtalp varrás, bőripari termékek varrása.

1610 Fűrészáru gyártás

Széleztetett és szélezett deszka, oszlopok és gerendák gyártása és hasonló cikkek.

1623 Épületasztalos-ipari termék gyártása

Borítások, fakeretek, állványok, kis szekrények, egyedi fatermek (tömör fából is),
Korlátok, nyílászárók, székek és hasonló cikkek.

1624 Tároló fatermek gyártása

Ládák, dobozok, raklapok és hasonló cikkek.

1629 Egyéb fa-, parafatermék, fonottáru gyártása

Fanyelek, képkerek, fa alkatrészek.

1722 Háztartási, egészségügyi papírtérmékek gyártása

Háztartási higiéniai papírtérmékek (közveti kiserelésben is), folpackfólia, papír zsebkendő,
szalvéta és hasonló cikkek.

1723 Irodai papíráru gyártása

Spirálfüzet, átirótomb, felírotomb, konferenciamappa, napló, ajándéktasak, egyedi nyomtatványok
és hasonló cikkek.

1812 Nyomás (kivéve: napilap)

Könyv, meghívók, céglogós borítékok, egyedi nyomtatványok, formanyomtatványok, névjegy,
névjegykártya, öntapadós címkék, plakátok, naplók, üdvözlőlapon és hasonló cikkek.

1813 Nyomdai előkészítő tevékenység

Kiadványszerkesztés, könyvszedés, könyvszerkesztés.

1814 Könyvkötés, kapcsolódó szolgáltatás

Könyvkötés, aranyfeliratozás, díszborító, díszdoboz, kasírozás, keménytáblás kötés, műbörkötés,
oklevélátadó, többkötetes kiadvány tárolódoboz, vendégkönyv és hasonló cikkek.

2219 Egyéb gumitérmékek gyártása

P10 típusú szemléltető baba gyártása, szemléltető emberi csontváz összeszerelése.

2222 Műanyag csomagolóeszköz gyártása

Homokzsák gyártása.

2511 Fémszerkezet gyártása

Lakatosipari tevékenység.

2512 Fém épületelem gyártása

Ajtó, ablakrács, zárkaajtó, lemezajtó, biztonsági rács, büntetés-végrehajtási ajtózárszerkezet
(három ponton záródó), kerítés, kerítéselemek, egyedi szerkezetek és hasonló cikkek.

2561 Fémfelület-kezelés

Galvanikus horganyzás kék és sárga passziválással, nikkelezés, kooperációban horganyzás és
kikészítés.

2572 Lakat-, zárgyártás

Kooperációban zár, záralkatrészek gyártása összeszerelés.

2599 M.n.s. egyéb fémfeldolgozási termék gyártása

Kordon, biztonsági elválasztókordon, vaságy, kisszék, zárkaszekrény, állványok és hasonló
cikkek.

2790 Egyéb villamos berendezés gyártása

Világító és nem világító reklámtáblák gyártása.

3101 Irodabútor gyártása

Laminált, tömör, furnér kivitelenben egyszerű (ügyintézői kategória).

3102 Konyhabútor gyártás

Laminált, tömör, furnér kivitelben egyszerű (ügymintázói kategória).

3109 Egyéb bútor gyártása

Zárkabútorzat fából, faállvány, iratfakk, kutyaól, homokláda, kulcstartó szekrény, fali ruhafogas, polc, fegyvertároló szekrény, készenléti helyiségek bútorzata, ágy javítás és gyártása, katonaszekrény gyártása és összeszerelése és hasonló cikkek.

3319 Egyéb ipari eszköz javítása

Raklapfelújítás.

38 Hulladékgyűjtés

Irodai, nyomdai, irattári papírok begyűjtése és válogatása, megsemmisítése.

3900 Szennyeződésmegsemmisítés, egyéb hulladékkezelés

Kültéri területrendezés, tereprendezés, szemétszedés, növényzetirtás (biztonsági feltételek előzetes egyeztetése alapján).

9524 Bútor, lakberendezési tárgy javítása

Otthoni és irodabútorok, valamint lakberendezési tárgyak javítása.

9601 Textil, szőrme mosása, tisztítása

Normál textíliák mosása, szárítása, kalanderezése, ruházat, ágynemű, egyéb textiltermékek mosása. Egészségügyi textíliák mosása, szárítása, kalanderezése (higiénikus mosodai státusz).

Erősen szennyezett textíliák mosása, szárítása, kalanderezése.

24 órás mosás, textíliák javítása, textíliák kézi vasalása, szennyes és tiszta textíliák szállítása, textília csomagolása, élő kártevőkkel szennyezett textília fertőtlenítése.

2. melléklet a 9/2011. (III. 23.) BM rendelethez

A Kedvezményezett köre

1. Belügyminisztérium
2. Rendőrség
3. Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az irányítása alá tartozó szervek
4. Rendészeti Szakközépiskolák
5. Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet
6. Nemzetbiztonsági Szakszolgálat
7. Alkotmányvédelmi Hivatal
8. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága és az irányítása alá tartozó szervek
9. Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ
10. Terrorelhárítási Központ
11. Nemzeti Védelmi Szolgálat
12. Rendőrtiszti Főiskola
13. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
14. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás, Békéscsaba
15. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás, Bicske
16. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás, Debrecen
17. Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelő Központ

V. A Kormány Tagjainak rendeletei

A belügyminiszter 41/2011. (XI. 25.) BM rendelete

a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 9/2011. (III. 23.) BM rendelet módosításáról

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 35. § (2) bekezdés h) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 37. § d) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 9/2011. (III. 23.) BM rendelet 1. melléklete helyébe e rendelet 1. melléklete lép.
2. § E rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

Dr. Pintér Sándor s.k.,
belügyminiszter

1. melléklet a 41/2011. (XI. 25.) BM rendelethez

1. melléklet a 9/2011. (III. 23.) BM rendelethez

A fogvatartottak kötelező foglalkoztatása körében előállítandó termékek és szolgáltatások köre

Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere (TEÁOR'08) szerinti alábbi ágazatokhoz tartozó termékek és szolgáltatások:

1. 10 Élelmiszergyártás (kizárólag a büntetés-végrehajtás vonatkozásában)
Zöldségfélék és gumós növények, tej, tejtermék, hasított félsertés, sertésbelsőségek, hűtött baromfi,
kenyér, péksütemény, finom pékáru.
2. 1392 Konfekcionált textiláru gyártása (kivéve: ruházat)
Ágynemű, laptextil gyártása, takarók, asztalnemű, fürdőszobai és konyhai textíliák, konfekcionált lakástextíliák, konyharuha és hasonló cikk.
3. 1399 Egyéb textiláru gyártása mns
4. 1412 Munkaruházat gyártása
Munka, védőruha és egyenruházati termékek gyártása, egészségügyi ruházati termékek és ágtextíliák, kalocsai népművészeti terítők, kézi szövésű lábtörölők és szőnyegek.
5. 1413 Felsőruházat gyártása (kivéve: munkaruházat)
Felsőruházati termékek tűzése bér munkában (szabás nélkül), felsőruházati termékek gyártása szövött textíliából.
6. 1414 Alsóruházat gyártása
Alsóruházati és hálórúházi termék gyártása szövött textíliából (pl. ing, alsónadrág, pizsama, hálóing és hasonló cikkek).
7. 1419 Egyéb ruházat, kiegészítők gyártása
Sál, drapéria, sapka és hasonló cikkek.
8. 1512 Táskafélék, szíjzat gyártása

- Egyenruházati kiegészítők (taktikai öv, tonfatartó, bilincstartó tok, gyorstok (P9–PC), könnyfakasztó tartó tok, merev bilincstartó (bőr), gyorskötöző tartó, kulcstartó, rádiótartó tok, riasztó tok, málhazsák.
9. 1520 Lábbeligyártás
Munkavédelmi, utcai és egyenruházati lábbelik gyártása bőr- és textil felsőrésszel, direkt fröccsöntött illetve ragasztott technológiával, cipőtalp-varrás, bőripari termékek varrása.
 10. 1610 Fűrészárugyártás
Szélezetlen és szélezett deszka, oszlopok és gerendák gyártása és hasonló cikkek.
 11. 1623 Épületasztalos-ipari termék gyártása
Borítások, fakeretek, állványok, kis szekrények, egyedi fatermékek (tömör fából is), korlátok, nyílászárók, székek és hasonló cikkek.
 12. 1624 Tároló fatermékek gyártása
Ládák, dobozok, raklapok és hasonló cikkek.
 13. 1629 Egyéb fa-, parafatermék, fonottáru gyártása
Fanyelek, képkerek, fa alkatrészek, kutyaólak.
 14. 1722 Háztartási, egészségügyi papírtermékek gyártása
Háztartási higiéniai papírtermékek (közületi kiszerezésben is), folpackfólia, papírzsebkendő, szalvéta és hasonló cikkek.
 15. 1723 Irodai papíráru gyártása
Egyedi spirálfűzet, átírótömb, felírótömb, konferenciamappa, napló, ajándéktasak, egyedi nyomtatványok, talpas boríték és hasonló cikkek.
 16. 1812 Nyomás (kivéve: napilap)
Könyv, meghívók, céglogós borítékok, egyedi nyomtatványok, formanyomtatványok, névjegy, névjegykártya, öntapadós címkék, plakátok, naplók, üdvözlőlapok és hasonló cikkek.
 17. 1813 Nyomdai előkészítő tevékenység
Kiadványszerkesztés, könyvszedés, könyvszerkesztés.
 18. 1814 Könyvkötés, kapcsolódó szolgáltatás
Könyvkötés, aranyfeliratozás, díszborító, díszdoboz, kasírozás, keménytáblás kötés, műbőr-kötés, oklevélátadó, többkötetes kiadvány tárolódoboz, vendégkönyv és hasonló cikkek.
 19. 2222 Műanyag csomagolóeszköz gyártása
Homokzsák gyártása.
 20. 2511 Fémszerkezet gyártása
Lakatosipari tevékenység.
 21. 2512 Fém épületelem gyártása
Ajtó, ablakrács, zárkaajtó, lemezajtó, biztonsági rács, büntetés-végrehajtási ajtózárszerkezet (három ponton záródó), kerítés, kerítéselemek, egyedi szerkezetek és hasonló cikkek.
 22. 2521 Központi fűtési kazán, radiátor gyártása
Radiátor.
 23. 2561 Fémfelület-kezelés
Galvanikus horganyzás kék és sárga passziválással, nikkelezés, kooperációban horganyzás és kikészítés.
 24. 2572 Lakat-, zárgyártás
Kooperációban zár, záralkatrészek gyártása összeszerelés.
 25. 2599 M.n.s. egyéb fémfeldolgozási termék gyártása
Kordon, biztonsági elválasztókordon, vaságy, kisszék, zárkaszekrény, állványok és hasonló cikkek.
 26. 3101 Irodabútor gyártása
Laminált, tömör, furnér kivitelben egyszerű (ügyintézői kategória).
 27. 3102 Konyhabútorgyártás
Laminált, tömör, furnér kivitelben egyszerű (ügyintézői kategória).
 28. 3103 Ágybetét gyártása
Szivacsmatrac.
 29. 3109 Egyéb bútor gyártása
Zárkabútorzat, faállvány, iratfakk, homokláda, kulcstartó szekrény, fali ruhafogas, polc, fegyvertároló szekrény, készenléti helyiségek bútorzata, ágy javítása és gyártása, katonaszekrény gyártása és összeszerelése és hasonló cikkek.
 30. 3319 Egyéb ipari eszköz javítása

Raklapfelújítás.

31. 38 Hulladékgazdálkodás

Irodai, nyomdai, irattári papírok gyűjtése és válogatása, hasznosítása, megsemmisítése.

Elektronikai hulladék gyűjtése, válogatása, bontása, hasznosítása, megsemmisítése.

32. 3900 Szennyeződésmentesítés, egyéb hulladékkezelés

Kültéri területrendezés, tereprendezés, szemétszedés, növényzetirtás (biztonsági feltételek előzetes egyeztetése alapján).

33. 9524 Bútor, lakberendezési tárgy javítása

Otthoni és irodabútorok, valamint lakberendezési tárgyak javítása.

34. 9601 Textil, szőrme mosása, tisztítása

Normál textíliák mosása, szárítása, kalanderezése, ruházat, ágynemű, egyéb textiltermékek mosása. Egészségügyi textíliák mosása, szárítása, kalanderezése (higiénikus mosodai státusz).

Erősen szennyezett textíliák mosása, szárítása, kalanderezése.

24 órás mosás, textíliák javítása, textíliák kézi vasalása, szennyes és tiszta textíliák szállítása, textília csomagolása, élő kártevőkkel szennyezett textília fertőtlenítése.”